

INSTITUT ZA IZUČAVANJE RELIGIJE

**KOMENTARI POSLANICA
FILIPLJANIMA I KOLOŠANIMA**

Naziv djela:
Komentari poslanica Filipljanima i Kološanima

Priredivač:
Pavle Simović

Izdavač:
Institut za izučavanje religije
www.religija.me

Dizajn korica i priprema za štampu:
Pavle Simović

Štampa:
„Donat Graf“ Beograd

Prvo izdanje, 2025. godine

Sadržaj

POSLANICA FILIPLJANIMA	5
1. Život dostojan jevanđelja	5
2. Usmjerenje kao u Hristu	17
3. Vjera Hristova i nebesko građanstvo	30
4. Mir i zadovoljstvo u svakoj prilici.....	40
POSLANICA KOLOŠANIMA	51
1. Sveobuhvatnost Hristove misije	51
2. Opasnosti od religijskih prevara	65
3. Usvajanje vrijednosti života koji dolazi	87
4. Riječ solju začinjena	102

Komentari poslanica Filipljanima i Kološanima

POSLANICA FILIPLJANIMA

1. Život dostojan jevandjelja

Pavle i Timotej, sluge Hrista Isusa, svima svetima u Hristu Isusu koji su u Filipi, i nadglednicima i slugama pomoćnicima: Blagodat vam i mir od Boga, našeg Oca, i od Gospoda Isusa Hrista. (Filipljanima 1:1-2)

Uvodne riječi ovog pisma identifikuju autore kao Pavla i Timoteja. Pavle se tradicionalno smatra glavnim autorom pisma, iako je Timotej pomagao ovdje i u drugim pismima (2. Korinćanima 1:1; Kološanima 1:1; 1. Solunjanima 1:1; Filimonu 1:1). Uključujući 1. i 2. Timoteju, 7 od 13 Pavlovih pisama uključenih u Novi savez pominju Timoteja kao koautora, ili su napisana njemu.

Primaoci poslanice Filipljanima su čitavo tijelo vjernika – „svi sveti u Hristu Isusu“ – u Filipi, i članovi i vođe. Nadglednici su jednaki starješinama, pastorima i pomoćnicima u Novom savezu, čije su kvalifikacije date u 1. Timoteju 3:1-7 i Titu 1:5-9. Kvalifikacije za đakone navedene su samo u 1. Timoteju 3:8-13. Od zajednica koje je Pavle osnovao, samo je ova uključila posebno spominjanje đakona. Neki vide Rimljanima 16:1 kao referencu na đakonicu. I iskrena zahvalnost i ispravka puna ljubavi koju je dao Pavle namijenjeni su svim ljudima u ovoj hrišćanskoj porodici.

Druga polovina Pavlovog tipičnog pozdrava fokusira se na Boga našeg Oca i Gospoda Isusa Hrista. I blagodat i mir dolaze od Oca kroz Sina.

Pavle koristi ovaj pozdrav u gotovo svim svojim pismima. Ista fraza, istim redoslijedom, može se vidjeti u Galatima 1:3, Efescima 1:2, 1. Korinćanima 1:3, 2. Korinćanima 1:2 i Rimljanima 1:7.

Kad god vas se sjetim, zahvaljujem svom Bogu u svakoj svojoj usrdnoj molitvi za sve vas, sa svom radošću, za vaše zajedništvo u

dobroj vijesti od prvog dana pa sve do sada. (stihovi 3-5)

Stih 3 počinje glavni dio pisma. Pavle počinje zahvalom i ohrabrenjem. Imao je mnogo razloga da bude zahvalan Filipljanima. Prvo, uz njihovu pomoć, on je uspješno osnovao zajednicu u njihovom gradu (Djela 16). Drugo, ovi vjernici su vjerno podržavali njegovu službu prethodnih godina (Filipljanima 4:16). Nisu sve skupštine s kojima je Pavle radio bile tako velikodušne (2. Korinćanima 11:7-9).

Osim toga, Pavle se moli „s radošću“. Pavlov fokus na radost u ovom pismu se jasno vidi. U Filipljanima 1:25 piše: „znam da ću ostati i biti sa svima vama da biste napredovali i da biste se radovali u vjeri.“ Ponovo će spomenuti radost u Filipljanima 2:2, 29 i 4:1. Radost dolazi Pavlu od Filipljana u ovom stihu kao i u Filipljanima 2:2 i 4:1; njegovo djelo im daje radost u vjeri (Filipljanima 1:25) i oni treba da prime Epafrodita sa radošću (2:29).

Njihovo zajedništvo bilo je u jevanđelju. Podržali su njegov misionarski rad kako bi dosegao više ljudi za Hrista i osnovao nove zajednice. Pavle je osnovao najmanje 20 lokalnih zajednica tokom svoje službe, a vjerovatno i više. Skupština u Filipi pomogla je u finansiranju nekih od ovih kongregacija, što ih je učinilo jednom od prvih zajednica s takvom profilacijom, zajedno s Jerusalimom (Djela 2) i Antiohijom (Djela 13). Činilo se da zajednica u Filipi razumije važnost širenja riječi što je dalje moguće.

Jer sam uvjeren u ovo: onaj koji je započeo dobro djelo u vama, dovršiće ga do dana Isusa Hrista; kao što je ispravno da tako mislim o svima vama, jer me nosite u srcu, kako u mojim okovima tako i u odbrani i potvrđivanju dobre vijesti, svi vi koji dijelite sa mnom Božju blagodat. (stihovi 6-7)

Ovo je jedna od važnih izjava za razumijevanje vjere. Dok se obraćenje događa u trenutku kada osoba prihvati Hrista, proces spašenja je upravo to: proces. Pavle je potpuno siguran da će se ovo „posvećenje“ nastaviti u životima ovih vjernika. Posebno, ovo uvjeravanje je utemeljeno na djelu Isusa Hrista. Drugim riječima, ono što

je Bog započeo u njima zasigurno će i završiti. Izuzetak može biti ako oni sami okrenu leđa jevanđelju.

„Dan Isusa Hrista“ jasna je referenca na drugi Hristov dolazak (1. Korinćanima 15:50-58; 1. Solunjanima 4:13-18). Moguće je da se Pavle jednostavno fokusirao na dobre stvari koje će se dogoditi kada ovi vjernici budu sreli Hrista u budućnosti.

Pavle jasno govori o svojim osjećanjima prema skupštini u Filipi. Međutim, ova fraza pokazuje kako veza između njih nije bila jednostrana.

Ovi vjernici sudjelovali su u Pavlovoj službi u dva glavna područja. Prvo, oni su dijelili njegovo zatočeništvo. Bilo da je Pavle bio slobodan da propovijeda, ili zarobljen u zatvorskoj ćeliji, filipljanski hrišćani su mu slali svoju ljubav i podršku. Mnogi drugi bi napustili Pavla tokom njegove službe, ali su Filipljani ostali vjerni. Drugo, sudjelovali su u njegovoj službi jevanđelja. To je uključivalo odbranu (govor protiv lažnog učenja) i potvrđivanje (pozitivno predstavljanje jevanđelja).

Jer Bog mi je svjedok koliko čeznem za svima vama ljubavlju Isusa Hrista. (8. stih)

Ova fraza je bila jedan od njegovih načina da stavi naglasak na svoju sledeću izjavu.

Pavlova hristolika naklonost se takođe koristi samo na nekoliko drugih lokacija. U Rimljanima 12:10 poučavao je da „vole jedni druge bratskom ljubavlju“. Takođe je govorio o ovoj naklonosti prema korinćanima (2. Korinćanima 7:15).

I molim se za to da vaša ljubav sve više i više raste u znanju i potpunom rasuđivanju kako biste mogli ispoljiti ono što je vrsno, da biste bili čisti i bez spoticanja do Hristovog dana, i da biste, kroz Isusa Hrista, bili ispunjeni plodovima pravednosti, na Božju slavu i hvalu. (stihovi 9-11)

„Ljubav“ koja se pripisuje Filipljanskoj skupštini nije samo osjećaj naklonosti. To je aktivna, proživljena ljubav. Pavle koristi grčku riječ *agape*, što znači nesebična, požrtvovana briga za dobrobit drugih.

Ljubav u ovoj zajednici bila je jaka i Pavle se moli da još više raste.

Međutim, Pavla se ne bavi samo ljubavlju. Iako je to ključna karakteristika, to nije jedini važan aspekt hrišćanskog života. On posebno moli za još dva kvaliteta: znanje i razlučivanje. Istina, biblijska ljubav zahtijeva znanje. Rastemo u ljubavi kako saznajemo više o Božjoj ljubavi prema nama i o tome kako voljeti druge. Osim toga, ljubav uključuje i razboritost. Rasuđivanje nam pomaže da bolje volimo dozvoljavajući nam da se fokusiramo na Božju vrstu ljubavi.

Oni koji rastu u ljubavi biće moralno čisti. Pavle će ponovo spomenuti razne aspekte čistote u Filipljanima 4:8 kao poželjni fokus hrišćanskog uma. Pavle takođe bilježi svoj cilj da filipljanski vjernici budu „bez spoticanja“ u Filipljanima 2:15. Sa osobinama koje je već uključio, plodovi pravednosti trebali bi biti rezultat takvog življenja, kroz Isusa Hrista, ne u svojoj sili. To je stremljenje svih koji se spremaju za „dan Hristov“ odnosno drugi dolazak i konačno spasenje. Sve zajedno je Bogu na slavu i hvalu.

A želim da znate, braćo, da ovo što mi se događa zapravo pomaže širenju dobre vijesti, tako da je u čitavoj namjesnikovoj rezidenciji i među svima ostalima postalo poznato da sam u okovima zbog vjere u Hrista. (stihovi 12-13)

Pavle ih sada počinje ohrabrivati u onome što je doživljavao. Ranije spomenuo svoje vrijeme u zatvoru (Filipljanima 1:7). Često je bio proganjan, ponekad žestoko (2. Korinćanima 11:23-27), i pretrpio je mnoge druge oblike teškoća zbog svoje poruke. Pavle stavlja jedinstveno hrišćanski pogled na ova iskustva. Sve te stvari su služile za unapređenje širenja jevanđelja. Zbog toga se Pavle zapravo raduje. Dok bi svijet Pavlovu situaciju vidio samo u negativnom smislu, Pavle je to vidio kao pozitivan način da se jevanđelje podijeli s novim ljudima.

Nadalje, Pavle širenje jevanđelja naziva napretkom jevanđelja. Bila je to poruka u sili koja je krenula naprijed u nepoznate teritorije kako bi promijenila srca i živote. Poruka koja je ovog čovjeka promijenila iz Saula u Pavla mijenjala je ljude u glavnom gradu carstva.

Pavle je smatrao da je njegova patnja vrijedna transformacije koju je pružila onima oko njega u Rimu.

Riječ prevedena kao „namjesnikova rezidencija“ je *praetorium*: palata u kojoj je boravio guverner ili prokurator neke provincije ili štab glavnog zapovjednika. To je uključivalo kako vojnike tako i visoke zvaničnike u Rimu, koji su sada bili izloženi Pavlovim učenjima. Pavlovo zatočeništvo dalo mu je priliku da redovno komunicira s tim ljudima. Kao rezultat toga, mnogi od njih su bili preobraćeni. Bilo je od velikog značaja to što su neki od najpoštovanijih rimskih vojnika postali Isusovi sledbenici.

Osim toga, Pavle spominje „sve ostale“. Ovo je vjerovatno opšta referenca i na Jevreje i na neznabošce koji žive u Rimu koji su čuli za Pavlovu poruku jevanđelja. Djela 28:30-31 ukratko sažimaju Pavlov rad u Rimu.

Kritički, Pavle primjećuje da su svi ovi ljudi svjesni da je on zatvorenik samo iz jednog razloga: njegovog svjedočanstva za Hrista. Ni stražari, ni „svi ostali“ ne gaje iluzije. Pavle nije zločinac ili buntovnik. On nije kriv za ništa više ili manje od propovijedanja jevanđelja.

A i većina braće u Gospodu osmjelila se zbog mojih okova, pa još hrabrije, bez straha, govore Božju riječ. (14. stih)

Pavlovo zatočeništvo i rezultati rada motivisali su hrišćane da hrabrije dijele jevanđelje. Kad je Pavle mogao otići u zatvor zbog svoje vjere, drugi vjernici su takođe mogli zauzeti hrabar, rizičan stav za svoju vjeru u Isusa.

Čak i od najranijih dana hrišćanstva, neki su se borili sa strahom u dijeljenju svoje vjere. Svi vjernici su pozvani da stvaraju učenike (Matej 28:18-20). Određene prilike će ljudima dati više hrabrosti da govore. Međutim, postoje oni koji će se bojati iz raznih razloga. Svi moramo raditi na tome da bolje dijelimo svoju vjeru, priznajući da će neki biti hrabriji ili nadareniji u evangelizaciji od drugih.

Istina, neki propovijedaju Hrista iz zavisti i suparništva, a drugi iz dobre volje. (15. stih)

Pavle je priznao da je moguće propovijedati Hrista sa pogrešnim motivima. Neki ljudi su bili ljubomorni na Pavlovu popularnost među hrišćanima, pa su oponašali njegovu poruku kako bi i sami postali popularniji. Na osnovu progona koje su Pavle i drugi pretrpjeli zbog svoje vjere, to očigledno nije bio uobičajen motiv. Drugi su Pavla vidjeli kao rivala ili konkurenciju i nastojali su postati popularniji kroz vlastito propovijedanje. Takođe je moguće da su oni koji su mrzili Pavlovu poruku namjerno je širili, kako bi raspalili njegove neprijatelje (Filipljanima 1:17).

U 18. stihu, Pavle primjećuje da motivacije osobe za širenje jevanđelja ne mijenjaju činjenicu da se jevanđelje širi. Sve dok je ono što su ovi zavidni, ljubomorni ljudi rekli istina, nije bilo velike razlike zašto su to rekli.

Pored ova dva neprikladna motiva, Pavle je primijetio da su neki koji su propovijedali Hrista u Rimu to činili „iz dobre volje“. Imali su odgovarajuću, pobožnu motivaciju da dijele Hrista i da pomognu izgubljenim ljudima da se pronađu u Isusu. U to vrijeme, početkom 60-ih n.e., mnogi su očigledno dijelili Isusa u Rimu. Ubrzo, grad će se smatrati prijestonicom zapadnog hrišćanstva.

Neki odista objavljuju Hrista iz sebičnih ambicija, ne iskreno, pretpostavljajući da će nanijeti bol mojim okovima, a neki iz ljubavi, znajući da sam postavljen za odbranu dobre vijesti. (stihovi 16-17)

Pavle je zaista bio vrlo pronicljiv čovjek i mogao je prepoznati različite motive kod ljudi koji su se bavili jevanđeljem. Njihovi ciljevi su bili sebični, ljubomorni, pa čak i neprijateljski. Neki su možda čak i govorili o jevanđelju kako bi pogoršali Pavlovu zatvorsku kaznu. Takvi su ljudi više bili zabrinuti za svoju korist nego za širenje jevanđelja.

Međutim, rezultat je zapravo bio suprotan. Prvo, njihova sebična ambicija dovela je do toga da više ljudi čuje za Isusa. Drugo, rastuća popularnost hrišćanstva možda je imala neke veze s Pavlovim kasnijim oslobađanjem. Zajednica je bila mala kada je pisana Rimljanima poslanica oko 56. godine Ipak, do 64. godine, manje od 10 godina

kasnije, hrišćani su postali dovoljno velika manjina da primi krivicu od Nerona za požare u Rimu. Vjernici su u to vrijeme pretrpjeli intenzivan progon, tradicionalno uključujući i Pavlovu smrt u Rimu ili blizu njega tokom Neronove vladavine (64-68. godine).

Istina je moćna stvar; što se više pokušava suzbiti, čini se da se željnije širi!

I šta time postižu? To da se na svaki način, bilo iz neiskrenih pobuda bilo iz iskrenih, Hristos propovijeda. Tome se radujem. A i dalje ću se radovati, jer znam da će to dovesti do mog spasenja posredstvom vaših molitvi i pomoću Duha Isusa Hrista, i željno iščekujem i nadam se da se ni zbog čega neću postidjeti, nego da će se, zbog velike odvažnosti kojom propovijedam, Hristos i sada, kao i uvijek do sada, veličati mojim tijelom, bilo mojim životom bilo mojom smrću. (stihovi 18-20)

Oni koji su mislili da su povrijedili Pavla ponavljanjem njegovog propovijedanja ili širenjem njegovih tvrdnji, zapravo su mu davali želju.

U Rimljanima 15:20-21, Pavle je primijetio da je jedan od njegovih ciljeva bio da odnese jevanđelje ljudima koji tek treba da ga čuju. Ima smisla što je on na kraju zaključio da je širenje jevanđelja u Rimu bilo pozitivno, bez obzira na motivaciju.

Pavle je uvjeren u svoje buduće oslobađanje iz Rima. Zatvorenici u Rimu mogli su se držati samo dvije godine, bez formalnih optužbi, prije nego što budu pušteni. Pavlovi antagonisti nisu imali ništa čvrsto protiv njega i bili su zadovoljni time što su se miješali tako što su ga stavili u kućni pritvor. Nije nam rečeno koje je konkretne pravne ili društvene razloge Pavle mogao imati za ovaj zaključak. Međutim, dati su nam razlozi za njegovo povjerenje. To uključuje molitve filipljanskih vjernika „duhom Isusa Hrista“. Kratko ćemo objasniti ovu misao. Sveto pismo uči da Duh sveti proističe od Boga Oca (Jovan 15:26) i Otac ga šalje vjernima u Hristovo ime (Jovan 14:26). Otuda su Božji Duh i Hristov Duh ponekad sinonimi (Rimljanima 8:9, 11, 14), jer je riječ o istom (dijeljenom) Duhu (Efescima

4:4). Osim toga, ističe se neposredno djelovanje Hristovog Duha u usmjeravanju (Djela 1:2b; 16:7; 1. Petrova 1:11) i posvećivanju vjernika (kao u ovom stihu). Dakle, molitva i Bog bili su snaga iza njegovog očekivanja budućeg oslobođenja.

Da li je Pavle pušten? Jasno je da jeste, iako se to direktno ne spominje u Novom savezu. Čini se da su Djela apostolska završena ubrzo nakon njegovog kućnog pritvora (Djela 28:30-31). Tu se pominju dvije godine, što je otprilike maksimalno vrijeme koje Rimljanin može biti u zatvoru, a da ga tužitelji formalno ne optuže. Pastoralne poslanice (1. i 2. Timoteju, Titu) sve su napisane nakon njegovog puštanja, negdje između 62. i 67. godine nove ere. Na osnovu završetka Jevrejima poslanice, Pavle najavljuje dolazak Jevrejima u dijaspori zajedno sa Timotejem koji je neko vrijeme takođe proveo u zatvoru (Jevrejima 13:23).

Pavle je bio siguran u svoju vjeru i uvjeren da će dobro predstavljati svog Spasitelja. U stvari, Pavle ne samo da je spreman, on se raduje prilici da govori o Hristu. Pavle govori kao da je već dobio bitku i zna da će, bez obzira šta mu se desi, Bog biti proslavljen.

Bez obzira na ishod njegovog suđenja, Pavle je želio da poštuje Boga. Bio je voljan to učiniti ili kroz kontinuirani život i službu, ili kroz vrstu smrti koju će podnijeti. Prema historiji, oboje je zapravo bio slučaj. Pavle je pušten iz ovog prvog rimskog zatvora i nastavio je sa svojom službom. Međutim, na kraju je ponovo uhapšen i zatvoren u Rimu gdje će umrijeti od strane pravnog sistema. Ostao je vjeran i životu i smrti, služeći kao snažan primjer današnjim vjernicima.

Jer za mene je živjeti Hristos, a umrijeti dobitak. (21. stih)

Pavlu se nije žurilo da umre, jer mu je bilo važno da širi jevanđelje što je više moguće (Filipljanima 1:22). Ipak, smrt je hrišćaninu samo trenutak koji ga dijeli do vječnog zajedništva sa Gospodom. Naravno, podizanje na novi život se događa o Hristovom dolasku, a umrli u Hristu u međuvremenu „spavaju“, što je referenca na prvu smrt. Za Pavla smrt je značila prednost ili dobitak – oslobođenje od životne borbe i sastanak s Hristom posle kratkog besvjesnog sna ili

počivanja u grobu. Za onoga koji počiva u grobu u besvjesnom stanju, razdoblje između časa smrti i časa uskrsenja nije ništa drugo do tren oka. Za mrtvoga taj vremenski interval, ma kako bio dug, ne znači ništa. U tom smislu smrt je za Pavla značila dobitak.

A ako i dalje budem živio u tijelu, moći ću i dalje da donosim plod u svojoj službi – ali ne znam šta bih odabrao. (22. stih)

Naši izbori u ovom životu su bitni, a Pavle je bio vrlo svjestan koliko je dragocjeno naše dato vrijeme. Ovo je jedan od razloga zašto Pavle često spominje svoje godine odbacivanja Hrista, prije njegovog obraćenja (1. Korinćanima 15:9).

Koliko god Pavle želio da služi Bogu, različiti ishodi pred njim stvaraju dilemu. Naravno, poželio bi da bude sa Hristom. Na neki način, smrt je za vjernika poželjnija od života jer je onda na korak do uskrsenja. Međutim, Bog takođe ima planove za naš život koji sada živimo. Pozvani smo da živimo svaki trenutak za Njegovu slavu, dozvoljavajući Gospodu da odredi kada ćemo završiti svoj život na zemlji.

Pritiska me to dvoje, imajući želju otići i s Hristom biti, koje bi mnogo bolje bilo. (23. stih)

Za vjernike je uvijek postojala napetost između ovih naizgled suprotstavljenih želja. S jedne strane je naša želja da ugodimo Bogu i privedemo druge Hristu. S druge strane, tu je „spavanje“ kao odmor. Rješenje ovog problema uvijek je bilo isto: naši životi su namijenjeni da služimo drugima (Filipljanima 1:24), a ne sebi. Kada Božju volju i potrebe drugih stavimo ispred svoje volje i potreba, možemo vjerno živjeti fokusirani na Božje djelo. Vrijeme naše smrti je u Božjim rukama.

Jedini put i način kako možemo doći pred Hristovo lice i zauvijek biti s njime je uskrsenjem ili preobraženjem, koje će se zbiti u dan Hristovog drugog dolaska. Svi vjerni očekivali su i očekuju ispunjenje svoje nade u dan Hristovog drugog dolaska (1. Solunjanima 4:15-17).

Ali zbog vas je potrebnije da ostanem u tijelu. Pošto sam uvjeren u to, znam da ću ostati i biti sa svima vama da biste napredovali i da

biste se radovali u vjeri. Tako ćete moći da se veoma radujete u Hristu Isusu zbog mene, kad opet budem s vama. (stihovi 24-26)

Pavlov fokus je da mora ostati živ i služiti drugima, uključujući i filipljanske vjernike. U stvari, čini se da Pavle ima poseban teret za vjernike kao što su Filipljani; njegov komentar ovdje posebno spominje čitaoce ovog pisma kao razlog da živi dalje.

Iako u Novom savezu nije navedeno da li se Pavle ikada ponovo vratio u Filipu, Pavle se čini uvjeren da će se vratiti.

Drugo, Pavle bi ostao zbog njihove „radosti u vjeri“. Vjera uključuje i rast i radost (1. Petrova 1:8-9). Kontinuirano prisustvo čovjeka poput Pavla sigurno bi ohrabrilо ljude kojima je služio.

Pavle prelazi sa uvjeravanja čitaocima da je njegova patnja za dobar razlog, na svoje povjerenje da će preživjeti, na ohrabrujuću nadu u ponovno okupljanje. Iz Pastoralnih poslanica jasno je da je Pavle ponovo putovao na istok u blizini područja Filipe. Međutim, Filipa se u ovim kasnijim spisima ne spominje kao jedno od njegovih odredišta. Osim Filipe, Pavle je očekivao da će još jednom posjetiti Filimona u gradu Kolosu (Filimon 1:22).

Samo živite životom dostojnim dobre vijesti o Hristu, kako bih – bilo da dođem i vidim vas, bilo da ne dođem – čuo o vama da ste nepokolebljivi u jednom duhu i da se jednodušno zajednički borite za vjeru dobre vijesti i da se ni u čemu ne plašite svojih protivnika. To je dokaz da će oni biti uništeni, a vi spaseni – to je znak od Boga. (stihovi 27-28)

Šta god bilo s njim, Pavle daje filipskim vjernicima jedan zadatak, prije njegove posjete kojoj se nadao: da žive životom dostojnim jevanđelja. Ovo je vrlo slično učenju koje je Pavle dao u Efescima 4:1. On kaže nešto slično u Kološanima 1:10, ohrabrujući druge da žive po istini koju objavljuju.

Pavle želi da ti hrišćani pokažu jedinstvo svijetu. Ovo odražava Hristova učenja (Jovan 17:11, 22), koji je naglasio važnost ljubavi u životu po jevanđelju (Jovan 13:34-35). Pavle poziva svoje čitaoce da žive u jedinstvu, u jednom duhu i umu, radeći zajedno „za vjeru

jevandjelja“. Njegov cilj je stalno ostati na jevandjelju i njegovom širenju.

Pavle nadalje potiče hrišćane da žive s velikom hrabrošću, a ne u strahu. „Protivnici“ o kojima on govori su vjerovatno lažni učitelji i antagonisti koji se spominju u Djelima 16. Ovi neprijatelji su se protivili hrišćanstvu i hrišćanima u Filipi. Iako filipljanski vjernici nisu bili suočeni s istim nivoom progona kao Pavle, suočili su se s protivljenjem na druge načine. Hrišćani su kroz istoriju iskusili svaki nivo zastrašivanja i različite nivoe ugnjetavanja. Oni koji čitaju Pavlove riječi u modernim, slobodnim zemljama treba da shvate koliko je lako – relativno govoreći – biti Isusov sledbenik, u poređenju sa prvim vijekom.

Kada vjernici žive bez straha pred prijetnjama, to služi kao oblik evangelizacije. Naglašava povjerenje koje hrišćani imaju u istinu, što treba gledati kao upozorenje onima koji odbacuju njihovu poruku. Božje spasenje može dati veliku hrabrost vjernicima. Istovremeno, hrabrost vjernika često podsjeća nevjernike na neizvjesnost i fatalizam njihovog vlastitog života. Ovo dijelom objašnjava zašto se hrišćanstvo tako dobro širi pod progonom: pravo vjerovanje, proživljeno u ljubavi, je snažno svjedočanstvo.

Jer vama je ukazana čast radi Hrista, ne samo da u njega vjerujete nego da za njega i trpite. Jer vodite istu borbu u kakvoj ste mene vidjeli i za koju sada čujete da je ja vodim. (stihovi 29-30)

Pavle jasno uči da su i vjerovanje i patnja sastavni djelovi vjernog hrišćanskog života. Njegovi čitaoci su se vjerovatno već suočili sa nekim progonima i možda su se zapitali zašto su morali da pate ako su vjerno živjeli za Boga. Pavle jasno daje do znanja da pobožnost i patnja često idu zajedno. Postoje trenuci kada patimo, od ruku svijeta, jer slijedimo volju Božju. Svijet mrzi jevandjelje i prirodno će pokušati da ga iskorijeni (Jovan 16:1-4). Druga Timoteju 3:12 kaže: „Zaista, svi koji žele da žive pobožno u Hristu Isusu biće progonjeni.“

Uprkos svim ovim prošlim patnjama i stalnom zatvoru, Pavle je i dalje bio u stanju da propovijeda mnogima, piše pisma kako bi

ohrabrio vjernike i bude upotrijebljen od Boga da pomogne širenju jevanđelja. Patnja je teška, ali nije bez svrhe. Bog je koristio bol, i nastavlja da koristi bol, s kojim se suočavaju vjernici, da postigne mnogo dobra.

Pavlova poenta ovdje je takođe da je borba s kojom se suočava potpuno ista kao što je uvijek bila. Bilo da su borbe velike ili male, važi ista osnovna ideja. Svijet – koji odbacuje Boga – neprestano radi na tome da ometa širenje jevanđelja. Pavlova iskustva su jednostavno prirodne posledice te bitke za ljudske umove između Boga i Sotone.

2. Usmjerenje kao u Hristu

Ako, dakle, imate kakvog ohrabrenja u Hristu, ako imate kakve utjehe podstaknute ljubavlju, ako imate kakvog zajedništva u duhu, ako imate kakve naklonosti i samilosti, upotpunite moju radost ovim: budite složni u razmišljanju i imajte istu ljubav, budite jednodušni, istog umnog sklopa, ništa ne radite iz častoljublja niti iz sujete, nego u poniznosti smatrajte druge većima od sebe, i ne gledajte samo na svoju korist nego i na korist drugih. (Filipljanima 2:1-4)

U hrišćanskom životu postoji ohrabrenje, utjeha, saosjećanje i tako dalje. Ako je ovo očigledno, onda bi rezultati – jedinstvo, ljubav i saradnja – trebali biti jednako očigledni.

Prva fraza govori o „ohrabrenju u Hristu“. Pretpostavlja se da su filipljanski vjernici iskusili mnogo ohrabrenja od Isusa. Ako su iskusili ohrabrenje, trebali bi biti u stanju ohrabriti druge.

Drugo, Pavle spominje „utjehu iz ljubavi“. Ovo je još jedan način na koji su hrišćani bili blagosloveni. Pavle u ovom pismu spominje ljubav na više mjesta: Filipljanima 1:9, 16; 2:2; 4:1.

Treći izraz se odnosi na „zajedništvo u Duhu“. Sveti Duh je takođe jasno uticao na Filipljane.

Četvrta fraza se odnosi na „naklonost i samilost“. Riječ koja je prevedena kao „naklonost“ je *oiktirmoi*, što se takođe može prevesti kao „milosrđe“ ili „saosjećanje“. To podrazumijeva osjećaj olakšanja za oprostjenje grijeha, nešto što vjernici doživljavaju i prenose u sopstveno iskustvo.

Pošto su iskusili navedeno, trebalo bi da upotpune Pavlovu radost na četiri odgovarajuća načina.

Prvo, trebali bi biti „složni u razmišljanju“ ili ujedinjeni u svojoj namjeri i motivaciji.

Drugo, trebalo je da budu ujedinjeni u ljubavi. Ovo je oduvijek bilo primarno obilježje hrišćana (Jovan 13:34-35).

Treće, trebalo je da budu „jednodušni“ ili potpuno složni. Ovo je generalna referenca na jedinstvo, očigledno problem za neke u zajednici. Bilo je lažnih učitelja i nekih članova koji se nisu međusobno slagali (Filipljanima 4:2). Pavle je na drugim mjestima govorio o potrebi da se drugima dozvoli da imaju različita mišljenja o sporednim stvarima (Rimljanima 14:13-19). Dakle, ono o čemu on ovdje raspravlja je referenca na ozbiljnije probleme koji izazivaju podjele.

Četvrto, trebalo bi da budu „istog umnog sklopa“. Čini se da je ovo slično prvoj osobini koja je navedena za složno razmišljanje. Međutim, formulacija može jednostavno biti poetična ili paralelna kako bi odražavala četiri osobine u prethodnom stihu. Ovaj konačni koncept „jednog uma“ bi tada odgovarao „svakoj naklonosti i simpatiji“ u 1. stihu, otkrivajući vezu između naklonosti i jedinstva.

Pavle zatim ukazuje na motive pogrešne ambicije i ponosa. Kada to pokreće naše odluke, ljubav i jedinstvo nisu i ne mogu biti naši pravi ciljevi.

Zato bi hrišćani trebali tretirati potrebe drugih kao važnije od naših, a druge ljude kao veće od nas. Stavljajući potrebe drugih na prvo mjesto, vjernici teže onoj vrsti poniznosti koja vodi uzajamnoj ljubavi i jedinstvu. Naglasak ne bi bio na sebi, već na drugima. Kada se to postigne, ispunjen je i opšti cilj poniznosti. Oni koji stavljaju druge na prvo mjesto pokazuju karakter sličan Hristu kroz ljubav i poniznost.

Drugim riječima, trebamo staviti potrebe i korist drugih ispred svojih, ali to ne znači da potpuno izbjegavamo brigu o vlastitim potrebama. Teško je služiti drugima kada su vam život, zdravlje ili brige u ruševinama.

Svako od nas je pozvan da pomogne više od jedne osobe. Vjernici su pozvani da pomognu „drugima“, služeći potrebama grupe ljudi. U slučaju Filipljana, ovo je uključivalo kongregaciju koja se sastajala u kućnim zajednicama. Zatim se ona širi da služi onima koji još nisu poznavali Hrista. I konačno pomaže i vjernicima i nevjernicima izvan njihove zajednice kao dio ispunjavanja Velikog naloga (Matej 28:18-20).

Neka u vama bude tendencija koja je u Hristu Isusu, koji, iako je bio u Božjem obličju, nije se grabio da bude jednak sa Bogom, već se odrekao samog sebe i uzeo obličje sluge i postao sličan ljudima. (stihovi 5-7)

Um na koji se Pavle poziva je fokus Hristovog života, a to je poniznost. Pavle očito smatra da je to nešto što filipljanski vjernici imaju, ili barem imaju pristup, kao hrišćani. Stav vjernika je da liči na stav Hristov. Riječ je o tendenciji, sklonosti, duševnom stanju, usmjerenju volje.

Pavlov fokus na „um“ je jasan ovdje i drugdje u ovom pismu. Filipljani su trebali imati jedno mišljenje (Filipljanima 1:27; 2:2). Nisu trebali razmišljati o zemaljskim stvarima (Filipljanima 3:19). Osim toga, Božji mir će čuvati njihova srca i umove u Hristu Isusu (Filipljanima 4:7). Um koji slijedi Hrista proizvodi život koji je poslušan Hristu.

Šta znači da je Hrist „bio u Božjem obličju“? Naravno, trinitarci će spremno kazati da je Hrist jednak Bogu. Zašto onda Pavle to jednostavno nije tako izrazio? Fraza „u Božjem obličju“ prosto označava nekog nalik Bogu, ko ima božanski status i svojstva. To se odnosi na Hrista kao Sina Božjeg prije njegovog utjelovljenja. Kao Sin, on ima nasleđe od Oca. Ali Otac je taj koji mu daje autoritet i položaj (Jevrejima 1:3-6, 13) kao što će biti jasno istaknuto i u narednim stihovima.

Drugi dio 6. stiha primjećuje oštar kontrast između toga kako se Isus mogao ponašati i kako je zapravo živio. Umjesto da se prema drugima odnosi kao prema svojim slugama, on je postao sluga ljudima. Ipak, Isus se nije „hvatao“ ili držao svog pozicionog autoriteta. Umjesto toga, došao je ponizno kao sluga, dajući sebe i svoj život da služi drugima.

Umjesto da dođe na zemlju zahtijevajući od drugih da mu služe, Sin Božji se odrekao svog statusa i „ispraznio“. Odabrao je „obličje sluge“ i postao čovjek.

Jedan od načina na koji je Isus došao kao sluga bio je preuzimanje ograničenja ljudskog tijela. Isus je ušao na zemlju kao dijete.

Rođen je od svoje majke Marije, koja je ostala djevica do njegovog rođenja (Matej 1:25). Rođen je u skromnoj situaciji, došao je na ovaj svijet među životinje u štali i spavao u jaslama (Luka 2:1-7). Prvi ljudi koji su ga posjetili nisu bili kraljevi, već pastiri (Luka 2:8-20). Njegovo rođenje je bilo obično, ali njegov život je bio sve samo ne uobičajen. Njegova poniznost je naglašena kao primjer koji vjernici trebaju slijediti.

Osim toga, kad je po obličju postao čovjek, ponizio se i postao poslušan sve do smrti, i to smrti na krstu. (8. stih)

Prvi izraz ovdje upotpunjuje misao započetu u 7. stihu: da je Hrist došao na zemlju u ljudskom obliku kao sluga. I opet, „po obličju“ implicira da je preuzeo prirodu koja izvorno nije bila njegova. Osim toga, Isus je rođen i umro u poniznosti. Njegova skromnost nije bila za pokazivanje, već je bila dio poslušnosti Ocu i misiji za ljudski rod.

Poslednja fraza ovog stiha odnosi se na užasnu smrt raspeća. Krst je očigledno bio simbol smrti u kulturi prvog vijeka. Pavlovo spominjanje toga ovdje nas podsjeća da je krst bio više od bolne smrti. To je takođe bio ponižavajući, sramni oblik pogubljenja. Isus nije umro kao heroj na bojnopolju, već je umro nedužno i sramotno na očigled javnosti izvan gradskih zidina Jerusalima. Bio je ismijavan, ali je trpio prezir kao dio Božjeg plana za njegov život kao žrtve za grešnike.

Zato ga je Bog i uzvisio i dao mu ime koje je iznad svakog imena, da se u Isusovo ime savije svako koljeno onih koji su na nebu i onih koji su na zemlji i onih koji su pod zemljom, i da svaki jezik prizna Isusa Hrista za Gospoda, na slavu Boga Oca. (stihovi 9-11)

Kao što je prethodno pomenuto, Bog kao vrhovni autoritet je taj koji je uzvisio Hrista na poziciju „iznad svakog imena“ na osnovu njegove ponizne i istrajne službe kao Sina čovječjeg. Ovo ime, Ješua na originalnom hebrejskom, znači „Gospod spašava“ i bilo je predviđeno prije njegovog rođenja. I Mariji i Josifu je ovo ime rečeno dok je Isus još bio u utrobi (Luka 1:31; Matej 1:21). On je ispunio mesijanska proročanstva postavši sluga koji pati (Isaija 53) koji će ponovo

živjeti (1. Korinćanima 15) i jednog dana će se vratiti po one koje je otkupio svojom žrtvom.

Položaj koji je Bog dao Hristu formulisan je terminima koji uključuju svako moguće biće. Oni „na nebu“ mogu uključivati anđele i druga stvorena bića. Oni „na zemlji“ jasno se odnosi na ljudski rod. Oni „pod zemljom“ mogu uključivati one koji su već umrli, a možda i Đavola i zle duhove koji se moraju pokoriti sili Gospodnjoj (Otkrivenje 20).

Hrist će biti priznat kao Gospod na „svakom jeziku“. Ovo opet označava univerzalnost. Ova inauguracija donosi slavu Bogu Ocu. Božja slava je uobičajena tema u Svetom pismu, viđena i u Starom savezu (Psalam 19:1; 106:20; Izreke 25:2) kao i nekoliko puta u Novom savezu. Isus je govorio o Božjoj slavi (Jovan 11:4, 40). Stefan je vidio Božju slavu prije svoje smrti (Djela 7:55). I vjernici trebaju činiti sve na slavu Božju (1. Korinćanima 10:31). Otkrivenje bilježi Božju slavu u tri navrata (15:8; 21:11, 23), pri čemu Božja slava konačno daje svjetlost novim nebesima i Zemlji.

Očigledno Hrista uzvisuje i inauguriše kao „Gospoda“ (termin koji u ovom kontekstu označava izvršnu vlast) Bog Otac, Vrhovni suveren, Izvor života. Čemu sve to ako je Isus sam po sebi bog jednak Ocu? Samim utjelovljenjem, Sin Božji je pokazao svoju „fleksibilnost“ koju Otac u tom smislu ne može imati. Bog ne bi mogao napustiti svoj položaj Suverena i Održavaoca univerzuma, postati čovjek i umrijeti, ali Sin Božji je očito mogao. Naravno, Sveto pismo je uvijek dosledno da je Bog samo jedan. Otac i Sin su jednaki u karakteru, namjerama i ljubavi, ali Sin nije još jedan istovjetni („klonirani“) sujednaki bog. Njihov odnos najjasnije opisuje 1. Korinćanima 8:6 u terminima Izvora i Kanala. Naravno Izvor može biti samo jedan u smislu autoriteta, istine, poretka i drugih apsoluta. Zato Biblija primjenjuje izraz „obličje Božje“ za Hrista prije utjelovljenja.

Zato, voljeni moji, poslušni kao što ste uvijek bili – ne samo kad sam s vama nego još više sada kad nisam s vama – radite na svom spasenju sa strahom i drhtanjem. (12. stih)

Pavle napominje da su Filipljani vjerno slijedili njegova učenja bez obzira na to bio on s njima ili ne. Praćenje učiteljevih uputa kada on nije prisutan je krajnji test lojalnosti, a Filipljani su upravo to učinili. Tokom godina razdvojenosti, Pavle je održavao kontakt sa ovom grupom vjernika. Poglavlje 4 govori nekoliko puta da su mu slali novčane priloge da mu pomognu u njegovoj službi.

Izjava da rade na svom spasenju „sa strahom i drhtanjem“ jasno ukazuje da spasenje nije jednokratni čin već proces, iz kojeg, po svojoj volji, možemo izaći, što je jednako otpadu. Ova jedinstvena primjedba govori o potrebi za istrajnošću i saradnjom sa Bogom do kraja.

Strahopoštovanje prema Bogu je neophodnost za zdrav odnos između Tvorca i stvorenja, posebno u našem palom stanju.

Jer je Bog koji čini u vama da hoćete i radite kako je njemu ugodno. (13. stih)

Bog djeluje kroz živote vjernika. Ovo razumijevanje treba da odvede vjernike do dubokog osjećaja strahopoštovanja i uvažavanja.

Pavle zatim dodaje dva područja u kojima Bog djeluje u životu vjernika. Prvo, Bog čini u nama da „želimo“ da se uskladimo s Njegovom voljom. Ovo uključuje ideju postavljanja želja ili navođenja vjernika da služi Gospodu.

Drugo, Bog radi u nama da činimo kako je Njemu ugodno. Božji Duh u vjerniku daje i želju i snagu da živi za Gospoda. „Rad“ se pojavljuje kao uobičajena tema u ovom pismu (Filipljanima 1:6; 2:12, 25, 30; 4:3). To uključuje poslušnost. Ovo nije legalistička poslušnost „zarađivanja“ favorizovanog statusa protiv čega Pavle govori u lažnim učenjima grupe obrezanih, već poslušnost iz vjernosti i ljubavi prema Bogu zasnovanoj na Duhu koji živi u vjerniku.

Sve radite bez gundanja i prepiranja, da budete besprekorni i bezazleni, Božja djeca bez mane usred pokvarenog i izopačenog naraštaja u kome kao svjetlonoše svijetlite u svijetu, čvrsto se držeći riječi života, da bih se mogao radovati u Hristov dan što nisam uzalud trčao niti se uzalud trudio. (stihovi 14-16)

Ideja „gundanja“ se odnosi na nezadovoljstvo i prigovaranje. Oni koji žive da bi ugodili Bogu trebali bi se suzdržati od prigovaranja o služenju Hristu.

Termin „prepiranje“ uključuje svađe i rasprave. Oni koji služe Gospodu ne treba da budu poznati po svađanju, već po poniznoj službi. Biblijski primjer rezultata prigovaranja može se naći u Brojevima 13-14. Izraelci su se više puta žalili u pustinji uprkos Božjoj velikodušnoj opskrbi. Rezultat je bila osuda, a ne nagrada za poslušnost.

Biti besprekoran i bezazlen je cilj i vjernika uopšteno, a posebno vođa u zajednici (1. Timoteju 3:2). Duhovno govoreći, ovo nije upućivanje na grijeh ili moral, koliko na to da li osoba može biti s pravom kritikovana od strane drugih ljudi.

Cilj je da živimo na način koji je eksplicitno drugačiji od izopačenog svijeta u kojem se nalazimo. Svi pravi vjernici su djeca Božja (Jovan 1:12-14). Međutim, živjeti bez mane kao Božja djeca zahtijeva marljiv trud. Dio razloga zašto je ovo teško je zbog grijeha koji je svojstven svijetu oko nas. Vjernici treba da budu u svijetu, a ne od njega, što dovodi do teških situacija i iskušenja. Ipak, vjernici su pozvani da se istaknu kao jedinstveni i moćni primjeri: „svjetlonoše u svijetu“. Pavlove riječi vrlo liče na Isusa koji je poučavao: „Neka svijetli vaša svjetlost pred drugima, da vide vaša dobra djela i da slave vašeg Oca koji je na nebesima.“ (Matej 5:16)

Držanje „riječi života“ vjerovatno nije eksplicitno upućivanje na pisano Sveto pismo, samo po sebi. Čini se da prije ukazuje na Isusa, koji se spominje kao riječ života u 1. Jovanovoj 1:1, tj. na Plan spasenja u fokusu.

Pavle zatim dodaje da, kada se Hrist vrati, želi da bude ponosan. On želi znati da su njegovi napori u Filipi bili za dobar cilj, a ne gubljenje vremena. Ova zajednica je bila svijetla tačka u njegovoj službi; ne želi da padnu pred grijesima svijeta i unište dobro djelo koje je u njih uložio. Ova briga nije zbog ličnog ponosa, već radije o ulaganju svog života u ljude koji su bili produktivni u služenju Gospodu. Pavle

je već bio u velikim poteškoćama kao zatvorenik u Rimu. Želio je da se raduje životima onih u Filipi radije nego da se obeshrabri ako bi se okrenuli neposlušnosti Bogu i Hristu (Filipljanima 2:15).

Ali ako se i izlivam kao žrtva ljevanica na vašu žrtvu i službu koju vršite podstaknuti vjerom, radostan sam i radujem se sa svima vama. A tako i vi budite radosni i radujte se sa mnom. (stihovi 17-18)

Ovo se odnosi na starosaveznu praksu izlivanja napitka u bogoslužjenju (Brojevi 15:1-10; 28:1-8). Nakon što bi sveštenik žrtvovao jagnje, ovna ili bika, točio bi bezalkoholno vino pored oltara. Ovo je simbolizovalo posvećenost osobe u obožavanju Bogu.

U Pavlovom životu, osjećao je da se njegov život izliva kao čin bogoslužjenja u ime onih kojima je služio. Čak i ako se njegovo zatvaranje završi smrću, mogao bi imati radost zbog svog života koji je bio izliven u službi Bogu. Na kraju svog života, Pavle je dao sličnu izjavu: „Jer se ja već izlivam kao žrtva ljevanica i približilo se vrijeme mog oslobođenja.“ (2. Timoteju 4:6) Ponuda pića i smrt, ili kraj službe, bili su usko povezani.

Pavle proširuje svoju radost što je korišten da služi drugima kao poziv svojim čitaocima. Kao što je Pavlu bilo drago i radovao se, tako je želio da i njegovi čitaoci budu zadovoljni. Stihovi 14-17 bave se nekim teškim, negativnim aspektima života kojima je Pavle trebalo da se pozabavi. Pošto je njegov fokus u ovom pismu pozitivan, brzo se vratio na pozitivan ton radosti.

Nadam se, ako bude volja Gospoda Isusa, da ću vam uskoro poslati Timoteja, da mi se duša razveseli kad saznam kako ste. (19. stih)

Treći dio ovog poglavlja počinje prelazom na Pavlovog saradnika Timoteja. Timotej je u to vrijeme bio sa Pavlom, pomažući u pisanju ovog pisma (Filipljanima 1:1). Pavle je planirao da ga pošalje u Filipu u bliskoj budućnosti. Međutim, ovo nije zamišljeno kao jednosmjerno putovanje. Pavlovo očekivanje da dobije dobre vijesti kao rezultat ove posjete značilo je da je namjeravao da se Timotej vrati sa vijestima o njihovoj situaciji.

Vrijeme Timotejevog putovanja zavisilo bi od Pavlovog suđenja

u Rimu (Filipljanima 2:23). Ova bilješka pomaže u datiranju ovog pisma. Pošto je Pavle bio u Rimu pune dvije godine (Djela 28:30) i doveden je u Rim oko 60. godine naše ere, onda je ovo pismo napisano otprilike 62-63. godine nove ere. Ova bilješka takođe otkriva nešto o Pavlovoj vremenskoj liniji službe. Imao je očekivano suđenje 62. godine, a kasnije je napisao 1. i 2. Timoteju i Titu, s detaljima o kasnijoj službi i drugom rimskom zatvoru. Neizvjesno je da li je Pavle otputovao u Filipu kako se nadao (Filipljanima 2:24), iako se to sigurno moglo dogoditi.

Jer nemam nikog drugog poput njega ko bi se istinski brinuo za vašu dobrobit. Jer svi se drugi brinu samo o sebi, a ne o onome što pripada Hristu Isusu. (stihovi 20-21)

Pavle naglašava posebno pobožni karakter Timoteja. Timotej je bio jedan od Pavlovih najbližih saradnika. Pored službe s Pavlom u Rimu, saradivao je s njim u mnogim njegovim pismima, putovao s njim na misionarska putovanja i vodio skupštinu u Efesu tokom Pavlovih kasnijih godina (1. i 2. Timoteju). U 1. Korinćanima 4:17 Pavle ga je nazvao „moje voljeno i vjerno dijete u Gospodu“. U Jevrejima 13:23 takođe se navodi da će Timotej biti uhapšen barem jednom zbog svoje vjere, vjerovatno tokom Neronovog progona hrišćana između 64. i 68. godine nove ere.

Pavle upućuje na Timoteja kao jedinstvenog među onima sa njim, što ukazuje da čak i mnogi hrišćani žive živote primarno fokusirane na lične interese. Ovo odražava neke od osjećaja koje je Pavle izrazio u Filipljanima 1:15-18.

Posvećenost Hristovom djelu je od velike važnosti za Pavla. Kao što je Bog Otac poslao onoga koji mu je najbliži poslavši svog Sina, tako je i Pavle poslao onoga koji mu je najbliži, Timoteja, koga on naziva sinom (Filipljanima 2:22).

Ali vi znate kakvim se dokazao, da je kao dijete s ocem služio sa mnom u širenju dobre vijesti. (22. stih)

Zanimljivo je da Pavle upoređuje dinamiku oca i sina sa Timotejevom službom s njim u jevanđelju. Drugim riječima, ovdje je opis

Timotejeve službe s Pavlom prije nego njegov odnos. Ova veza imala bi mnogo veći uticaj tokom vremena kada je Pavle pisao. Tada je većina sinova od malih nogu služila u istom zvanju kao i njihov otac. Timotej i Pavle su neko vrijeme radili zajedno kao otac i sin. Bili su bliski u odnosima kao i u zajedničkom poslu kako bi podijelili dobre vijesti s drugima.

Dakle, nadam se da ću njega poslati čim vidim šta će biti sa mnom. (23. stih)

Pavle je vjerovatno želio da sačeka da pošalje Timoteja dok ne dobije potvrdu o njegovom skorom puštanju na slobodu.

Tokom Pavlovog drugog zatočeništva, negdje između 64. i 68. godine, Pavle je napisao 2. Timoteju kako bi pozvao Timoteja da ga posjeti prije zime (možda napisano u jesen 65. do 67.). Timotej će nadživeti svog mentora, služeći kao vođa zajednice sve do svoje smrti, koja tradicionalno datira oko 97. godine nove ere.

A uvjeren sam, ako bude Gospodnja volja, da ću i sam uskoro doći. (24. stih)

Kako se ispostavilo, ne možemo biti sigurni da li se ova posjeta zaista i dogodila. Pavlov kasniji službenički rad zabilježen je samo u pismima 1. i 2. Timoteju i Titu. Ova pisma navode njegove posjete područjima u blizini Filipe, ali ne i samom gradu. Možda ih je posjetio kako je planirano, s obzirom da je bio na tom području, ali to nije sigurno. Pavle je takođe namjeravao da posjeti Filimona (Filimon 1:22) kao i Španiju (Rimljanima 15), iako nijedan događaj nije posebno zabilježen u Novom savezu. Razni vanbiblijski spisi povezuju Pavla sa svim tim lokacijama u njegovim kasnijim godinama. Znamo da je Pavle posjetio Efes, ostavivši tamo Timoteja; Makedoniju (1. Timoteju 1:3); Krit (Tit); Nikopolis (Titu 3:12); Troadu (2. Timoteju 4:13); i vjerovatno je uhapšen u Troadi i odveden u Rim, gdje je držan do smrti.

Ali, smatram da je potrebno da vam pošaljem Epafrodita, svog brata i saradnika i saborca, koga ste poslali da mi služi u mojim potrebama, jer čezne da sve vas vidi, i potišten je što ste čuli da se

razbolio. (stihovi 25-26)

Pismo Filipljanima dostavljeno je preko Epafrodita. Ovom čovjeku je dato pet naslova. Prvo, Pavle ga naziva „moj brat“, ukazujući da je bio suvjernik u Hrista.

Drugo, Pavle ga naziva mojim „saradnikom“, što je titula koja naglašava njegove marljive napore da služi Hristu u službi s Pavlom.

Treće, Pavle ga je nazvao svojim „saborcem“. Pavle je ponekad koristio sliku vojnika da bi naglasio vjernu, posvećenu službu neke osobe Hristu. Teritoriju na kojoj je Pavle služio uglavnom je kontrolisalo Rimsko carstvo, koje se trudilo da pokaže svoju vojnu moć. Vojnici bi bili uobičajen prizor, a samim tim i korisna analogija.

Četvrto, Pavle ukazuje da su Filipljani poslali Epafrodita Pavlu u nekom trenutku u prošlosti. Ovo bi svakako objasnilo zašto mu je nedostajao dom, kao i prijatelji i porodica.

Peto, Pavle o njemu govori kao o „služitelju mojih potreba“. Epafrodit je služio Pavlu u mnogim prilikama, posebno tokom njegovog kritičnog vremena u rimskom kućnom pritvoru. On je takođe donio finansijske darove Pavlu od Filipljana tokom tog vremena, kao što se spominje u Filipljanima 4:18. Imamo malo drugih podataka o tom čovjeku, jer se spominje samo u ovom pismu Filipljanima.

Epafrodit je bio zabrinut. Očigledno mu je smetalo to što su njegovi prijatelji znali da je bolestan, ali još nisu čuli da je sada dobro. Tačna bolest nije navedena, ali je očigledno bila ozbiljna i gotovo smrtonosna. Naravno da oni koji vjerno služe Hristu nisu imuni na nevolje. Niti im se garantuje čudesno izlječenje, čak ni kad rade kod nekog duhovno moćnog kao što je Pavle. Bog ima plan čak i za takve poteškoće, iako nam često nije rečeno zašto. Dok Bog liječi u nekim situacijama, On takođe dopušta bolesti u drugim slučajevima. Svijet u kojem živimo funkcioniše od uzroka do posledica i Bog rijetko čini čuda kao „podsjetnik“ na svoju silu i posebni blagoslov.

Zaista, toliko se razbolio da je skoro umro, ali Bog mu se smilovao, i ne samo njemu nego i meni, da me ne zadesi žalost na žalost. Zato ću ga što prije poslati, da se opet obradujete kad ga vidite, a ja

da budem manje žalostan. (stihovi 27-28)

Pavle je ovaj oporavak doživljavao kao ličnu milost od Boga. Pavle je bio toliko blizak sa Epafroditom da bi duboko tugovao zbog mogućeg gubitka ovog dragog prijatelja.

Zanimljivo je da se milosrđe često povezuje s iscjeljenjem u Novom savezu. U Mateju 15:22, žena je tražila milost od Isusa za svoju kćer opsjednutu demonima. U Mateju 17:15, zamoljena je milost za sina koji je bio epileptičar. Dva slijepa čovjeka pozvala su Isusa za milost u Mateju 20:30 (takođe u Marku 10:47). Milosrđe je i Božji blagoslov i često je povezano sa olakšanjem od bolesti. Milosrđe nam je dato da kažemo drugima kako nas je Bog promijenio (Marko 5:19). Čak je i dobri Samarićanin bio fokusiran na pomaganje ljudima da uvide potrebu da se pokaže milosrđe onima kojima je potrebno (Luka 10:37).

Pavlov cilj sa slanjem Epafrodita je bio da donese radost svojim čitaocima. Zašto? Prvo, bio im je prijatelj. Nedostajao im je i biće im drago kada se vrati. Drugo, čuli su da je bolestan i bili bi uzbuđeni da ga ponovo vide zdravog.

Drugi razlog zašto ga je Pavle poslao bio je lični. Čini se da je Pavla brinula činjenica da je Epafrodit bio blizu smrti i da je tada izliječen, ali njegovi prijatelji nisu čuli za ovaj oporavak. Vjerovatno su se još uvijek molili i nadali se da će se njegova fizička situacija poboljšati, ali nisu dobili vijesti o njegovom statusu. Primanje ažurne informacije od samog Epafrodita bio bi dobrodošao blagoslov i uveliko bi olakšalo Pavlov um.

Primate ga, dakle, u Gospodu sa svakom radošću, i takve poštuju, jer se zbog Gospodnjeg djela sasvim približio smrti, izloživši svoj život opasnosti, da bi nadoknadio to što vi niste ovdje da mi poslužite. (stihovi 29-30)

Zbog toga ko je bio Epafrodit, njegove službe i onoga kroz šta je prošao, Pavle kaže filipljanskim vjernicima da slave njegov povratak, zahvaljujući Gospodu za njegov život i iscjeljenje.

Svi koji služe Bogu sa poniznošću i žrtvom treba da budu

poštovani od strane svoje suhrišćanske braće i sestara.

Oni koji služe Hristu tako što napuštaju dom i rizikuju svoje živote treba da dobiju čast od zajednice. Ovaj princip se danas može proširiti na misionare, a možda i na druge. Kao i u ovom slučaju, rad ne zahtijeva uvijek da osoba bude evanđelista ili učitelj. Epafrodit je otišao da se lično brine o Pavlu, da isporuči novac i možda druge potrepštine, i da donese ohrabrenje. Takvi radnici su od ogromne važnosti za one koji služe na prvim linijama službe.

Epafrodit je takođe trebao biti počašćen jer je riskirao svoj život da bi služio na način na koji drugi nisu mogli. Cijela zajednica nije mogla napustiti jednu zemlju kako bi posjetila Pavla u drugoj. Međutim, jedna osoba bi mogla; Epafrodit je bio ta osoba. Trebalo je da bude počašćen što je odgovorio na izazov da služi na ovaj jedinstven način. Mučenicima se dugo odaje počast za njihovu žrtvu i to s pravom. Međutim, ovaj stih dodaje da oni koji su riskirali svoje živote da bi služili Hristu takođe trebaju biti prepoznati i priznati za njihov trud. Ne mogu svi članovi skupštine sudjelovati u svim oblicima služenja, a oni koji preuzmu teže zadatke trebaju biti poštovani od onih koji ostaju.

3. Vjera Hristova i nebesko građanstvo

Na kraju, braćo moja, radujte se u Gospodu. Meni nije teško da vam pišem jedno te isto, a vama je to zaštita. (Filipljanima 3:1)

Pavle poziva na radost. Uprkos borbama s kojima su se suočili i on i filipljanska zajednica, trebali su imati radost u Bogu. „Radujte se“ je tema ponovljena devet puta u ovom pismu: Filipljanima 1:18 (dva puta); 2:17, 18, 28; 3:1; 4:4 (dvaput) i 10. Radovanje se često povezuje i sa zajednicom i sa radošću u Gospodu. Ovo je dio Pavlovog kontinuiranog naglašavanja načina razmišljanja ili stava hrišćanskog vjernika.

Na osnovu ovog stiha, izgleda da je Pavle u prošlosti poučavao Filipljane slične stvari. Ali nije mu teško da ponovi, koliko god treba puta. S obzirom na Pavlove trenutne okolnosti, bilo mu je posebno lako uključiti ovo kao dio svoje poruke, barem u pisanoj formi. Upadljivo je i to da čovjek zatvoren za Hrista podsjeća slobodne ljude da se „raduju“.

Čuvajte se pasa, čuvajte se zlih radnika, čuvajte se od sječenja. Jer mi imamo pravo obrezanje, mi koji služimo Bogu u duhu i hvalimo se Hristom Isusom, a ne uzdamo se u tijelo. (stihovi 2-3)

Pavle daje konkretna upozorenja o određenim grupama, za koje se čini da su uznemiravale filipljanske hrišćane. Prvo, oni bi lako shvatili primjenu Pavlove etikete da se čuvaju „pasa“. Za razliku od današnjih pripitomljenih kućnih ljubimaca, psi u tim krajevima u prvom stoljeću uglavnom su bili divlje čoporativne životinje. Bili su agresivni smetlari i lopovi, proždimali su hranu koju su mogli naći (Matej 7:6; 15:26, 27; Marko 7:27, 28; Luka 16:21; 2. Petrova 2:22; Otkrivenje 22:15). Lažni učitelji, poput onih koje će Pavle opisati, traže svoje interese. Oni nisu istinski dio porodice vjernih, već nastoje da uzmu sve što mogu dobiti od drugih.

Drugo, Filipljani su bili upozoreni na one koji su zaista činili zlo:

lažne učitelje. To je bila tema na koju je Pavle također upozorio druge grupe hrišćana (2. Korinćanima 11:13). Jedna posebna grupa na koju Pavle upozorava su judaisti iz obrezanja (Titu 1:10). To su bili učitelji koji su tvrdili da vjera u Hrista nije dovoljna za spasenje. Ovi ljudi su dodali legalističke zahtjeve povrh jevanđelja. Ovaj fokus na legalizam pretvorio je praksu obrezivanja iz čina poslušnosti u „sječanje“ (sakaćenje) tijela.

Kao najočigledniji fizički znak judaizma, „obrezanje“ se često koristi kao metafora za cijeli starosavezni zakon (vidi: Galatima 5:2-3).

Umjesto šupljeg legalizma, prave Isusove sledbenike obilježavaju tri prakse. Prvo, njihovo bogoslužjenje je duhovno i prepoznatljivo po fokusu na djelovanje Božjeg Duha u njihovim životima.

Drugo, svoju vjeru polažu u Hrista, a ne u zakon. Starosavezni zakon u svojim različitim aspektima je predviđao Mesiju.

Treće, hrišćani ne polažu svoju nadu u vječnost, ili svoj duhovni život, na rituale ili svoja dobra djela. Opet, obrezivanje je ovdje dio opšteg konteksta. Ispravno povjerenje hrišćanina nije u tome da li je osoba bila obrezana – ili slijedila neki drugi vjerski ritual – već da li je primljena u Božju porodicu kroz vjeru Isusa Hrista.

Ritual obrezivanja sada nije moralno pogrešan i nije bio pogrešan kada je Pavle napisao ovo pismo. Pavle će se uskoro osvrnuti na svoje obrezanje (Filipljanima 3:5). Na isti način, pridržavanje Tore je također bilo pozitivno, ali samo po sebi i to donosi gubitak (Filipljanima 3:7). U poređenju sa poznavanjem Hrista, ove stvari su postale nevažne (Filipljanima 3:7-8). Razlog je što nisu nešto što može dati oproštenje grijeha pred Bogom. Isus nudi pravednost koja nije od zakona, nego kroz vjeru (Filipljanima 3:9).

A ako neko ima razloga da se uzda i u tijelo, onda sam to ja. Ako neko drugi smatra da ima razloga da se uzda u tijelo, ja ih imam još više: obrezan osmog dana, izraelskog roda, iz plemena Benjaminovog, Jevrejin rođen od Jevreja, po zakonu farisej, po revnosti progovornik pozvanih, po pravednosti koja proizlazi iz poslušnosti zakonu

besprekoran. (stihovi 4-6)

Sam Pavle imao je jake jevrejske akreditive. Nije bilo kvalifikovanije osobe, u smislu Starog saveza i jevrejske tradicije, od Pavla. Drugim riječima, ako bi neko sudio o Pavlovoj duhovnosti na osnovu judaističkih zahtjeva, imao je pokrivena prava područja. Ovaj odjeljak nije Pavlov pokušaj da dokaže sopstvenu vrijednost djelima. Naprotiv, Pavle ističe da niko ne može biti istinski opravdan ničim drugim osim vjerom. Čak ni njegova impresivna biografija, izložena u ovim stihovima, nije dovoljna.

Pavle navodi da njegova jevrejska dostignuća daleko nadmašuju ona njegovih protivnika, koji su se trudili da se opravdaju zakonom. Njegovo rođenje i porijeklo bili su besprekorni, prema jevrejskim standardima. Pavle je bio obrezan osmog dana. Njegovi roditelji su to učinili u skladu s Božjim nalogom datim Abramom (Postanje 17:12; Levitski zakonik 12:2-3). Pavle je zaista, prirodno, bio iz „naroda Izraela“. Drugim riječima, rođen je kao Jevrej umjesto da je prešao na judaizam. Konkretno, bio je iz plemena Benjaminova.

Pavlova obuka i način života takođe su bili savršeni, prema judaizmu. Pavle sebe naziva „Jevrejinom od Jevreja“. Odgajan je u skladu sa jevrejskim običajima i naučio je hebrejski jezik (Djela 22:2). Pavle je bio farisej, religiozno najkonzervativnija grupa Jevreja u svoje vrijeme. Fariseji su bili poznati po tome što su se striktno pridržavali jevrejskih zakona i običaja. Oni su posebno istaknuti u jevanđeljima po svojoj privrženosti tradiciji zakona. Smatrali su da ih to održava čistima pred Gospodom. Uzgred, zanimljivo je da je ovo jedino spominjanje fariseja izvan Jevanđelja i Djela apostolskih.

Pavle zatim spominje svoju goruću strast prema judaizmu, koja ga je navela da brutalno progona hrišćane prije vlastitog obraćenja. Pavle se prvobitno zvao Saul i bio je ozloglašen zbog svog uznemiravanja hrišćanske zajednice prije nego što ga je Hrist promijenio (Djela 9). Kada je prvi put postao vjernik, mnogi hrišćani su se i dalje bojali da ga prihvate.

Pavle takođe primjećuje da je, prema Tori i ritualnom zakonu,

bio besprekoran. Slijedio je jevrejske tradicije i održavao se ritualno čistim. Vrlo mali broj Jevreja bi mogao dati ovakvu tvrdnju. Još manje njih bi moglo odgovarati svim tvrdnjama koje je Pavle naveo u ovih nekoliko stihova. Zbog toga je Pavle mogao reći, čak i onima koji su mislili da imaju razloga da budu sigurni u svoje rituale i djela, da on ima „više“ (Filipljanima 3:4).

Ali ono što mi je bilo dobitak, to zbog Hrista smatram gubitkom. Jer izvjesno sve smatram gubitkom u poređenju sa nenadmašnom vrijednošću poznavanja Hrista Isusa, mog Gospoda. Radi njega sam pristao da sve izgubim i sve to smatram đubretom, samo da dobijem Hrista. (stihovi 7-8)

Kontrast između „dobitka“ i „gubitka“ je jasan. Pavlova ljudska dostignuća, čak i na području religije, nisu imala nikakvu vrijednost u poređenju sa veličinom poznavanja Isusa. U stvari, rado bi ih zamijenio za više vremena, zajedništva i učenja s Hristom. Pavle posebno ističe „Hrista radi“. On koristi ovu frazu u Filipljanima 1:29, kao i u 2. Korinćanima 12:10 i Filimonu 1:6.

Pavlu ništa drugo nije bilo važno u poređenju sa Hristom. To je uključivalo njegovu religiju, porodicu, karijeru i prošla dostignuća. Njegov jedini cilj bio je Hrist. Pavle dalje naglašava ovaj fokus kada bilježi čega se odrekao radi jevanđelja. Iz Pavlove perspektive, on je žrtvovao sva svjetovna dostignuća spomenuta u prethodnim stihovima. Napustio je Jerusolim i hram u zamjenu za Rim i zatvor. Nije imao slobodu da putuje ili da živi kako mu je volja. Ipak, on je svu tu prijašnju slavu smatrao potpuno nevažnom.

Izraz koji je Pavle napisao potiče od grčkog *skubalon*, koji se samo ovdje koristi u cijelom Novom savezu. Riječ se odnosi na izmet. Nebiblijski izvori tog vremena koriste je gotovo isključivo za upućivanje na probavni otpad: izmet. Pavlova terminologija nije vulgarna, ali je izuzetno jaka. Riječi kao što je „smeće“ ne odražavaju u potpunosti oštrinu ovog izraza.

Većina drevnih gradova imala je veliku, stalno goruću gomilu otpada izvan zajednice gdje su prljavština i smeće bili odbačeni. To

je, u stvari, bila ista slika koju je Isus koristio kada je opisivao sudbinu zlih u Mateju 5:22 i 10:28. Hristov izraz je bio „Gehena“, dolina koja se koristi za smeće i prljavštinu izvan Jerusalisa.

I da se nađem u njemu – ne oslanjajući se na svoju pravednost, koja je od zakona, već kroz vjeru Hristovu, na pravednost vjerom od Boga – da bih upoznao njega i silu njegovog uskrsenja i zajednicu njegovih patnji, poistovjetivši se sa njegovom smrću, da bih zadobio uskrsenje iz mrtvih. (stihovi 9-11)

Ispunjavanje legalističkih zahtjeva ne samo da ne može spasiti, već zapravo može spriječiti naš hod s Hristom. Sve na šta se oslanjamo ili ponosimo više od Hrista je prepreka našem zajedništvu s njim. Zašto? Jer se pouzdamo u pravednost koja je legalistička i u stvarnosti nemoguća za postići.

U stvari, drugi dio 9. stiha dvaput napominje važnost vjere. Samo kroz Hrista možemo biti ispravni s Bogom (Efescima 2:8-9). Takođe, Hrist je Pavlu dao vjeru i njegova vjera je u potpunosti zavisila od Boga. Pavle nije vidio drugi izvor spasenja osim Isusa. Njegov stav je odražavao stav apostola, koji su u Djelima 4:12 primijetili da je Isusovo ime jedini način na koji se čovjek može spasiti. Sam Isus je učio da je on put, istina i život (Jovan 14:6).

Ovdje je važno zapaziti da nadahnuta Riječ pravi razliku između fraza „vjera u Isusa Hrista“ i „vjera Isusa Hrista“. Dok prva može sugerisati da se radi o vjeri koju osoba sama ima, druga naglašava da *u pogledu spasenja Hristova vjera je ta koja ima presudan značaj*. Tako kad vidimo frazu sa predlogom „u“ trebamo je razumjeti kao „vjeru koja nam je data u Hristu Isusu“, a ne kao vjeru koju mi sami generišemo kako bismo vjerovali u ono što je Hrist učinio za nas (vidi: 2. Solunjanima 3:2; Jakov 2:19; Galatima 2:16; Jevrejima 12:2; Otkrivenje 14:12).

Šta donosi „poznanje“ Isusa?

Prvo, poznavanje Isusa jasno uključuje silu uskrsnuća. Isusovo uskrsnuće je pobijedilo smrt i omogućilo put u život.

Drugo, Pavle primjećuje važnost učešća u „njegovim patnjama“.

Mnogim vjernicima nedostaje ova osobina, jer misle da hrišćanska vjera pruža slobodu od teškoća. Ovo je uobičajeno – lažno – učenje modernih motivacionih govornika koji koriste biblijsku terminologiju u svojim govorima. I Pavle, i ostatak rane zajednice, znali su da život za Hrista uključuje učešće u Hristovim radostima i borbama. To ponekad znači patnju. Pavle je lično izdržao teškoće uprkos svom vjernom životu koji je proveo služeći Hristu.

Pavle takođe primjećuje koncept poistovjećivanja sa Hristom u njegovoj smrti. Neki vide ideju mučeništva u ovom stihu. Međutim, fokus je na tome da postanete „kao on“ u smrti, a ne na metodu smrti. Pavle želi umrijeti svijetu grijeha i iskušenja, kako bi se mogao potpuno preobraziti, kako bi bio poput Hrista. Ovo je osjećaj koji će ponovo spomenuti u 21. stihu.

Konačni cilj svega je naravno uskrsenje iz mrtvih! Bez toga, cijela hrišćanska vjera ne bi imala nikakav stvarni značaj, što je Pavle posebno istakao u 1. Korinćanima 15. glava.

Ne kao da sam već postigao ili se već usavršio, već stremim ne bih li se kako domogao, kao što se mene domogao Hrist Isus. Braćo, ja ne smatram da sam to već osvojio. Ali jedno činim: zaboravljam ono što je iza mene i trudim se da dosegnem ono što je ispred mene, trčim ka cilju, ka nagradi visokog poziva Božjeg u Hristu Isusu. (stihovi 12-14)

I opet imamo izjavu iz koje se jasno vidi da je spasenje proces. Ni sam Pavle ne misli da je već dostigao cilj, već da je na putu ka tome. On takođe ne želi da njegovi čitaoci misle da je sebe vidio savršenim i bezgrešnim. Jasno mu je da je njegovo životno djelo u toku (Rimljanima 7). On ne smatra da je već „osvojio“ konačnu nagradu.

Umjesto da tvrdi da je sve već završeno, Pavle nastavlja nastojati da postane sličniji Hristu. Život sličan Hristu nije trenutak za postizanje, već cilj kojem treba težiti. Pavle zna da nikada ne bi bio savršen u ovom svijetu, ali je umjesto toga postavio sebi ambiciju da postane sve više nalik Hristu u ovom životu. Poput posvećenog trkača, on ima jedan cilj. Kao što trkač ne može biti uspješan ako se

ne koncentriše na trku, tako ni Pavle ne može uspjeti rasti u Hristu ako dopusti da se drugi ciljevi miješaju.

Nastavljajući analogiju trčanja, Pavle takođe odlučuje da živi po važnom principu: da zadrži svoju pažnju na put ispred sebe. Trkač ne može da se osvrne unazad i da se i dalje fokusira na cilj ispred sebe. Ove dvije ideje se međusobno isključuju. Cilj trkača je da se fokusira na sledeći korak ka svom cilju. Pavlov duhovni život je isti. Neće se osvrutati na prošle korake, već će se fokusirati na poboljšanje svakog koraka u svojoj trci dok ne postigne cilj da bude s Hristom.

Hrišćani mogu učiti iz prošlosti, ali mi nismo vezani za stvari koje smo učinili. Umjesto da budemo okovani našim prošlim greškama, možemo ići naprijed.

Pavle jednostavno piše o cilju stremjenja k Hristu sve dok se ne sretne s njim. Ovo je koristan fokus i za vjernike danas. Poenta je da ne brinemo toliko o tome hoćemo li mi prvi umrijeti ili će se Hrist vratiti. Umjesto toga, trebamo biti spremni na to kad god i kako god se susrećemo s Hristom.

Pavle to naziva „visokim Božjim pozivom u Hristu Isusu“, što je zaista najviši mogući cilj koji ikada možemo imati.

Zato, ovako razmišljamo koji god smo zreli. I ako u bilo čemu drugačije razmišljate, Bog će vam i to otkriti. (15. stih)

Ova perspektiva je rezultat mudrosti, zrelosti i iskustva. Pavle očekuje da mu se čitaoci pridruže u stremljenju k Hristu iznad svega. On toliko čvrsto vjeruje da je to ispravan pristup da ne ostavlja mjesta izgovorima. Ovo je jedna tačka u kojoj nema mjesta za alternativna gledišta. Ako se neko nije složio, Pavle se nadao da će se uz Božju pomoć predomisлити.

Ove riječi su važne iz jednog primarnog razloga. Cilj da postanemo sličniji Hristu ne odnosi se samo na hrišćanske vođe. Ovo nije poziv samo za „super hrišćane“, to je cilj svakog vjernika. Put koji je Pavle pružio bio je očekivanje za svakog hrišćanina tada, kao i za naše današnje skupštine. Kao vjernici, naučeni smo da sve u životu smatramo bezvrijednim u poređenju sa spoznajom Hrista i postajanjem

njemu sličnijim. Postoje različiti darovi i pozivi, ali postoji samo jedan stav kada je u pitanju duhovni rast: slijediti Hrista iznad svega.

Štaviše, do čega smo stigli, po istom načelu i živimo, iste misli budimo. (16. stih)

Pavle ohrabruje Filipljane da ne gube tlo pod nogama, čak i ako ne osjećaju da ga osvajaju.

Zanimljiva veza se takođe vidi sa riječima prevedenim „postići“ u 11. stihu i ovdje. U 11. stihu, grčka riječ je *katantēsō*, u 16. stihu je *eftasamen*. I jedno i drugo uključuje koncept postizanja, stizanja ili dolaska. U stihu 11, Pavlov fokus je bio da postigne „uskrsenje mrtvih“, misleći na njegovu budućnost sa Hristom. U stihu 16, fokus je na držanju onoga što je već postignuto. U skladu sa time treba živjeti, po načelu, što za rezultat ima isti umni sklop svih koji su u takvoj vjeri.

Braćo, svi se zajedno ugledajte na mene i posmatrajte one koji žive po primjeru koji smo vam dali. (17. stih)

Pavlovo najbolje nastavno sredstvo je više od pisma – to je njegov život. Pavle se može pozivati na vlastiti primjer kao uzor svojim čitaocima jer je njegov fokus na Hristu. To se jasno vidi u njegovim riječima, postupcima i stavovima.

Pavlov prijedlog ne dolazi iz osjećaja arogancije. Već je primijetio svoju nesavršenost (Filipljanima 3:12). Pavle takođe uči Filipljane da gledaju na primjer drugih pobožnih ljudi. U vremenu prije dovršenog Novog saveza, živi primjer je bio posebno važan. Čak i danas, životi pobožnih ljudi – viđeni lično ili u biografiji – mogu nas inspirisati na dublji duhovni rast. Isus je takođe koristio oruđe ličnog primjera kada je poučavao svoje sledbenike (Jovan 13:15). Jevrejima 11 nudi primjere drugih pobožnih ljudi date kao nadahnuće vjernicima.

Jer mnogi – često sam o njima govorio, a i sada plačući o njima govorim – žive kao neprijatelji Hristovog krsta. Njihov kraj je propast, bog su im želje tijela, slava im je u njihovoj sramoti i misle na ono što je zemaljsko. (stihovi 18-19)

Pavlovo pozivanje na one koji su odabrali put tame je vrlo

emotivno. Pavle je siguran u istinu i spreman je da je propovijeda, bez obzira na sve. Istovremeno, on osjeća samilost prema onima koji odbacuju jevanđelje ili koji tonu u grijehu.

U ovom kontekstu, Pavlove suze su za neobraćene. On ih naziva onima koji „hode kao neprijatelji krsta Hristovog“. Ove riječi dokazuju da Pavle nije bio čovjek koji je hladno i arogantno branio svoja mišljenja. Imao je iskrenu brigu s ljubavlju za duše ovih izgubljenih ljudi. Njegov cilj je bio njihov spas. Činjenica da nisu poznavali Hrista izazvala mu je veliku žalost. Njegove suze vjerovatno nisu bile samo zbog izgubljenih duša, već i zbog činjenice da je hrišćanstvo brojalo toliko neprijatelja. I danas su vjernici pozvani da se mole za naše neprijatelje (Matej 5:44) i brinu za grešnike (Jakov 5:20), u nadi da će Bog okrenuti njihova srca prema Isusu.

Pavle takođe primjećuje usredsređenost pseudo religioznih ljudi na pohlepu. Mnogi lažni učitelji, tada i sada, traže novac kako bi ostvarili profit (1. Timoteju 6:5), umjesto da istinski služe Gospodu. Za razliku od vjernika sličnih Hristu, lažni učitelji su više zabrinuti za svoje želje nego za potrebe drugih ljudi (Rimljanima 16:18).

Treće, ovi lažni učitelji zlo nazivaju dobrim i promovišu grešne postupke kao ispravne. Više od jednostavnog opravdavanja grijeha, oni ga slave i ponose se njime.

Četvrto, cilj lažnih učitelja nije u Hristu i da budu sa njim zauvijek. Za razliku od Pavlovog učenja, kroz 3. poglavlje, njihov cilj je ovdje i sada. Njihova jedina misao je šta mogu da dobiju od života – i drugih ljudi – danas. Sve četiri ove osobine postavljene su kao suprotnost onome čemu bi vjernici trebali težiti slijedeći Hrista. Vjernici trebaju upoznati Hrista, biti ponizni, promovisati ono što je ispravno i usmjeriti svoje misli na nebeske stvari.

A naše je građanstvo na nebesima, odakle željno očekujemo spasitelja, Gospoda Isusa Hrista, koji će naše poniženo tijelo preoblikovati da bude poput njegovog slavnog tijela, silom kojom može sve da pokori sebi. (stihovi 20-21)

Naše građanstvo i naša prava domovina je na nebu, a ne ovdje

na zemlji. Ovo je rečeno u kontekstu povezivanja sa Božjom porodicom, i pošto je Bog na Nebu, tamo i mi pripadamo. Naravno kad zemlja bude konačno obnovljena, tada ćemo primiti svoje puno nasleđe na njoj. Dotle je ovo neprijateljska teritorija, uzurpirana od Sotone i iskvarena satanizmom.

Isus je isto tako učio da Njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta (Jovan 18:36) i da on nije od ovoga svijeta (Jovan 8:23).

Umjesto privremenih stvari na zemlji, fokus vjernika je na Hristu i njegovom povratku. Ne bismo se trebali fokusirati na pohlepu, grijeh i stvari ovoga svijeta. Umjesto toga, naša briga treba da bude ono što je Bogu drago. Apostoli su vjerovali da se Isus može vratiti u bilo koje vrijeme, učeći da će Hrist doći kao što je obećao (Jovan 14:1-3) u svakom trenutku (1. Korinćanima 15:50-58; 1. Solunjanima 4:13-18). Vjernici treba da žive svetim životom, pripremljeni za njegov povratak.

Tada će se dogoditi konačno oslobođenje i preobraženje naših smrtnih tijela. Moć koja će stvoriti naša nova tijela je neograničena. Pavlov opis se odnosi i na Filipljanima 2:6-11. U ime Isusovo, svako koljeno će se saviti i svaki jezik će ga priznati za Gospoda (Filipljanima 2:10-11). Bog je sve podložio Hristu. To važi i za silu uskrsenja i preobraženja u proslavljeno tijelo onima koji vjeruju u njega. Vjernici se mogu utješiti u svojoj budućnosti, znajući da Bog ima moć da preobrazi naša tijela i da nas zauvijek uvede u Njegovo dolazeće kraljevstvo.

4. Mir i zadovoljstvo u svakoj prilici

Zato, braćo moja voljena za kojom čeznem, moja radosti i moj vijenče, voljeni moji, budite nepokolebljivi u Gospodu, kako sam vas i uputio. (Filipljanima 4:1)

Filipljanima 4:1 zapravo zaključuje misli iz poslednjih stihova trećeg poglavlja.

Ovdje Pavle nudi nekoliko ohrabrenja svojim čitaocima. Prvo, on ističe svoju ljubav prema njima. Ljubav je tema koja se spominje mnogo puta u ovom pismu (Filipljanima 1:9, 16; 2:1, 2; 4:8). Drugo, Pavle spominje svoju iskrenu želju da ih posjeti. Živio je među njima u prošlosti, a nedostajali su mu sada dok je bio u kućnom pritvoru u Rimu. Treće, on ih naziva „moja radost“, što je još jedna tema uobičajena u ovoj poruci (Filipljanima 1:4, 25; 2:2, 29). Četvrto, Pavle filipljanske vjernike naziva svojom „vijencem“ (krunom). Ovi vjernici su Pavlu bili nagrada i blagoslov.

On zaključuje ovaj odjeljak od 3. poglavlja učeći ih da „budu nepokolebljivi u Gospodu“. Nije želio da vidi kako njegovi prijatelji otpadaju od vjernog služenja Hristu. Pavle je često poučavao svoje čitaoce da „stojе čvrsto“ (1. Korinćanima 16:13; 2. Korinćanima 1:24; Galatima 5:1; Efescima 6:13; 2. Solunjanima 2:15). Njegov cilj je bio da ostanu postojani i nastave da rastu, čak i u teškim vremenima.

Evodiju podstičem i Sintihiju podstičem da budu složne u razmišljanju, kako i priliči Gospodovim slugama. (2. stih)

Pavle pominje dvije određene žene u zajednici, koje su očigledno imale neku vrstu neslaganja: Evodiju i Sintihiju. On je rijetko imenovao kada je govorio o nesuglasticama u skupštinama. Spominjanje ovih dviju žena tako konkretno moglo je naznačiti da su bile dobro poznate u skupštini. To bi takođe moglo značiti da je njihov spor bio vrlo javan, posebno gorak, ili čak i jedno i drugo.

Međutim, njihov spor nije značio da su ove žene bile bezbožne.

U 3. stihu nalazimo da su radile zajedno s Pavlom, Klimentom i drugim pobožnim vođama. Pavle je takođe rekao da se njihova imena nalaze u „Knjizi života“, ističući njegovo uvjerenje da su vjernici. Čak i hrišćani ponekad imaju sporove koje treba riješiti. Sam Pavle je doživio spor sa Barnabom koji je doveo do toga da su se podijelili u dva odvojena misionarska tima (Djela 15:36-41). Pavle je znao za ovu svađu u Filipi i potrebu da se ove dvije žene udruže kako bi riješile svoja neslaganja. Neimenovani vođa će biti zamoljen da im pomogne u ovom procesu.

Da, molim i tebe, pravi ortake, pomaži tim ženama koje su se zajedno sa mnom borile za dobru vijest, i s Klimentom i ostalim mojim saradnicima, čija su imena u knjizi života. (3. stih)

Ovaj neimenovani vođa je vjerovatno bio poznat svima koji su uključeni, ali se ne spominje u pismu. On je bio Pavlov kompanjon ili ortak, drug u Djelu.

Kliment je barem bio poznat Pavlovim čitaocima i bio je u Filipi u vrijeme pisanja pisma. Bez obzira na to, svi su ovi pojedinci smatrani vjericima čija su imena u knjizi života. Knjiga života se spominje drugdje samo u 2. Mojsijevoj 32:32-33 i Otkrivenju (Otkrivenje 3:5; 13:8; 17:8; 20:12, 15; 21:27), gdje se koristi šest puta u odnosu na spisak onih koji će živjeti s Gospodom u vječnosti (Luka 10:20).

Uvijek se radujte u Gospodu. I opet kažem: Radujte se! (4. stih)

Pavle se ponovo vraća na temu radosti. Ovaj put snažno naglašava da takav stav treba da bude stalan, a ne privremen. Ovo odjekuje riječima iz Filipljanima 3:1, da se „radujemo u Gospodu“, frazu koju Pavle takođe koristi u Filipljanima 4:10 u vezi sa svojim sopstvenim postupcima. Vjernici svoju radost i nadu nalaze u Bogu. Radost je dio ploda Duha (Galatima 5:22-23) i važna je za svakog vjernika.

Čini se da je Pavle posebno fokusiran na ideju stalnog radovanja. Često zaboravljamo da je Pavle napisao ove riječi dok je bio zatvorenik u Rimu. Neko vrijeme je bio neopravdano uhapšen, doživio je brodolom na putu do tamo, ujela ga je zmija i ostavljen je u kućnom

prituorvu dvije godine (Djela 27:39 – 28:16). Imao je sve razloge da se žali, ali je bio fokusiran na radost. I njegovo učenje i primjer pružaju nevjerovatan model. Svaki vjernik treba da se raduje u Gospodu uprkos teškim situacijama, baš kao što je Pavle činio.

Neka vaša blagost bude poznata svim ljudima. Gospod je blizu. (5. stih)

Na hrišćane se ne treba gledati kao na zadrte ili glupe, već kao na razumne, mudre, umjerene ljude koji zrelo mogu podnijeti teškoće i nesuglasice.

Pavle nastavlja svoje ohrabrenje nadom da će se Isus svakog trenutka vratiti. Ovo shvatanje Hristovog povratka ima mnogo direktnih primjena u životu vjernika. Pavle objašnjava neke od ovih primjena u stihovima 6-9. Svi ovi odgovori su pozitivni, a ne negativni za vjernika.

Ne brinite se ni za šta, nego u svemu molitvom i usrdnim moljenjem sa zahvaljivanjem iznesite svoje molbe Bogu. (6. stih)

Pavle napominje da vjernici ne bi trebali biti „zabrinuti ni zbog čega“. Ovo ne znači potpuni nedostatak brige. Niti to znači da hrišćani trebaju biti nemarni. Umjesto toga, to znači da vjernici ne bi trebali biti uplašeni, paranoični ili u nelagodi. Zašto ne? Vjernici su usvojeni u porodicu Boga, stvoritelja neba i zemlje, koji ima svu moć i autoritet, koji potpuno kontroliše situaciju.

Umjesto tjeskobe, vjernici treba da ponizno i sa zahvalnošću pristupaju Bogu sa svime što im je na umu. Zrela molitva uključuje zahvaljivanje Bogu za ono što je učinio uz traženje pomoći u područjima potrebe. Ovo je hrišćanski recept za smanjenje anksioznosti u svim područjima života. To ne znači da će vjernici živjeti život bezbrižno. Niti to znači da dodatna pomoć neće biti potrebna. Međutim, pokazuje da rješavanje problema u našim životima treba započeti molitvom.

I Božji mir koji prevazilazi svaki um čuvaće vaša srca i vaše misli kroz Hrista Isusa. (7. stih)

Ovaj mir nudi tri važne pozitivne strane. Prvo, Božji mir je

natprirodan i neobjašnjiv. Zaista je nevjerovatno kako Bog može i kako će odgovoriti u vremenima poteškoća.

Drugo, Božji mir „čuva vaša srca.“ Na srce se gledalo kao na nešto što treba zaštititi po svaku cijenu, jer je uticalo na cio život (Izreke 4:23).

Treće, Božji mir će čuvati „vaše misli kroz Hrista Isusa“. Ovaj koncept je povezan sa ljubavlju prema Bogu i drugima (Matej 22:37-40), kao i sa jedinstvom. U poslanici Filipljanima Pavle izražava zabrinutost za jedinstvo filipljanske zajednice, posebno u umu (Filipljanima 1:27; 2:2, 5). Ovaj put ponovo spominje um kao izjavu da jedinstvo usred nesuglasica zahtijeva um koji kontroliše Božji mir.

Na kraju, braćo, što je god istinito, što je god plemenito, što je god pravedno, što je god čisto, što god podstiče na ljubav, što je god pohvalno, što je god čestito i što je god hvale vrijedno, o tome razmišljajte. (8. stih)

Pavle sažima listu područja od značaja za vjernike. Oni uključuju ono što je istinito, lijepo, pravedno, pohvalno, čisto, vrsno, časno i hvale vrijedno.

Vjernici su trebali „razmišljati o ovim stvarima“. Dok Bog čuva naša srca (Filipljanima 4:7), naša je obaveza da usredsredimo svoje živote na stvari koje su Bogu ugodne. Kroz Pavlove spise postoji stalno kretanje naprijed-nazad, što ukazuje na Božju uključenost u svaki aspekt života vjernika. Istovremeno, vjericima je rečeno da žive u skladu sa Božjim putevima. On radi svoj posao, a nama daje naš posao. Vjernici su pozvani da se uzdaju u Gospoda, ali i da služe Gospodu. Pavle je dao primjer kako se radi oboje. Bio je vjeran u molitvi, ali je dao svaki dio svog života da služi Gospodu.

Ono što ste naučili i prihvatili i čuli i vidjeli od mene, to činite, i Bog mira biće s vama. (9. stih)

Drugo, vjernici treba da prate ono što su od Pavla primili. Ovo se vjerovatno odnosi i na Pavlovo učenje, s naglaskom na usmene lekcije i ličnu interakciju. To je takođe vjerovatno upućivanje na ideje koje je Pavle primio od Gospoda i možda apostola (1. Korinćanima

15:1-5), a zauzvrat dao drugima.

Treće, treba da slijede ono što su čuli od Pavla. Opet, ovo je vjerovatno uključivalo i njegova pismena i usmena učenja. Sve to bi se smatralo jednako autoritativnim.

Četvrto, treba da slijede ono što su vidjeli od Pavla. Pavlov primjer služio je kao živo oruđe za učenje filipljanskim vjernicima. Ranije je Pavle posebno zamolio svoje čitaoce da oponašaju njegov primjer (Filipljanima 3:17).

Kao i obično, Pavlove instrukcije nisu samo zamišljene da budu poznate ili da se s njima slažete. One su namijenjene da se sprovedu u djelo. Upotreba grčke riječi *prassete* podrazumijeva stalni, svakodnevni napor. Ovo nije jednokratni pokušaj ili kratkoročni napor da se slijedi Bog. Oni koji su slijedili Pavlov savjet mogu doživjeti nevjerovatan mir koji dolazi iz zajedništva s Bogom. Pavle takođe koristi naslov „Bog mira“ u Rimljanima 15:33; 16:20; 1. Solunjanima 5:23 i Jevrejima 13:20.

Veoma se radujem u Gospodu što se opet brinete o meni. I ranije ste brinuli, ali niste imali prilike da to pokažete. Ne govorim to zbog oskudice, jer sam naučio da budem zadovoljan u svakoj prilici. Znam šta znači oskudijevati, a znam i kako je imati obilje. Naučio sam kako biti zadovoljan u svemu, u svakoj prilici – i kad je čovjek sit i kad je gladan, i kad ima obilje i kad oskudijeva. (stihovi 10-12)

Pavlov početni razlog za pisanje ovog pisma bio je da se zahvali čitaocima na nedavnom finansijskom daru, koji je Epafrodit donio u Rim. Pavle je dosledno cijenio velikodušnost filipljanskih hrišćana (Filipljanima 1:3-7).

On prepoznaje da su Filipljani stalno i iskreno zainteresovani za njegovu dobrobit. Pavle je znao za njihovu podršku za njega, bez obzira da li su poslali dodatnu finansijsku pomoć. On to dodatno naglašava priznajući da prije ovog poklona nije bilo prilike da se pruži finansijska podrška. Više nego vjerovatno, Filipljani nisu imali po kome da pošalju dar Pavlu sve dok Epafrodit nije otišao da ga posjeti u Rim. Tek tada su ovi vjernici imali siguran način da pošalju

podršku Pavlu tokom njegovog boravka u kućnom pritvoru.

Želio je pokazati da je skroman i zadovoljan. Pavle je mogao egzistirati sa ili bez zadovoljenja zemaljskih potreba izvan osnovnih.

Osim što živi ponizno, Pavle se fokusira na koncept zadovoljstva, bez obzira na okolnosti u kojima se nalazi. Zadovoljstvo nije automatsko, niti je prirodan stav. Naprotiv, to je naučena vještina. Pavlova raznovrsna iskustva u službi ponudila su mu vremena izobilja, kao i trenutke oskudice. To je omogućilo Pavlu da nauči kako pronaći radost, bez obzira na okolnosti u kojima se nalazi.

Pišući iz rimskog zatvora, bio je u trenutku velike potrebe. Ipak, Pavle izražava radost i zadovoljstvo. Važno je podsjetiti da njegov zatvor nije bio kratak. Kontinuirano je držan dvije godine u Rimu, uz više godina u Palestini. Zadovoljstvo je bilo od suštinskog značaja za Pavla da nađe bilo kakvu radost u svojim okolnostima.

Njegovi komentari ovdje uključuju razne situacije. U kućnom pritvoru dok je pisao ovo pismo, on tvrdi da je otkrio „tajnu“ izdržavanja ovih borbi. Kao što je ranije spomenuto, ovo je namjeran izbor da budete zadovoljni, u Hristovoj sili. Pavle je s vremena na vrijeme ostajao bez hrane, a ponekad je dobijao dosta hrane. Živio je sa mnogo i sa malo. Doživio je glad i žeđ, bio je bez prijatelja i više od toga, što je zabilježeno u pismu napisanom mnogo prije ovog Filipljanima (2. Korinćanima 11:27-28).

Sve mogu u Hristu koji mi daje snagu. (13. stih)

Pavlove riječi odražavale su jevanđeljska učenja da Bogu ništa nije nemoguće (Matej 19:26; Marko 10:27; Luka 1:37). Pavle je na drugom mjestu izjavio da ako je Bog za nas, ko može biti protiv nas (Rimljanima 8:31)?

Ova perspektiva se takođe može naći u Starom savezu. Jeremija 32:17 napominje da ništa nije teško za Gospoda. Jov 42:2 izjavljuje da Bog može sve. Božji najbliži sledbenici odavno znaju da kod Boga ništa nije nemoguće, bilo da se radi o Abramovom obećanom sinu Isaku, narodu Izraela koji prelazi Crveno more, ili narodu koji ulazi u Obećanu zemlju pod vođstvom Jošue. Bog obezbjeđuje na vrijeme,

u svoje vrijeme, svaki put. Pavlovo pouzdanje može se pronaći u svim njegovim spisima (2. Korinćanima 3:4; 7:16; 8:22; 10:2; 11:17; Galatima 5:10; Efescima 3:12; 2. Solunjanima 3:4).

Ovaj stih se, međutim, može izvući iz konteksta. Pavlov komentar se posebno odnosi na sposobnost hrišćanina da izdrži u teškoćama i progonima. Uprkos dobronamjernoj upotrebi riječi, ovaj tekst ne uči o hrišćaninu „supermenu“ opunomoćenom da izvrši bilo koji zadatak.

Ipak, dobro ste učinili što ste sa mnom podijelili moju nevolju. (14. stih)

Iako je Pavle bio siguran u Božju opskrbu za njegove potrebe, izrazio je zahvalnost svojim čitaocima na njihovoj brizi. Njihova velikodušna djela bila su način da preuzmu dio Pavlovih teškoća na sebe. I, naravno, njihova djela su bila način na koji je Bog ispunio svoje obećanje. Njihova dobrotu bila je izraz ploda Duha (Galatima 5:22-23) i odražavala je Pavlova učenja na drugim mjestima u vezi s dobrotom prema drugima (Efescima 4:32; Kološanima 3:12; 2. Timoteju 2:24; Titu 2:5).

Važno je napomenuti da su Filipljani dijelili Pavlovu nevolju ili su imali zajedništvo s njime. Galatima 6:2 uči: „Nosite bremena jedan drugoga, i tako ćete ispuniti Hristov zakon.“ Ovi vjernici su nastojali sudjelovati u Pavlovim borbama i pružali sredstva za pomoć. Bez obzira na iskušenja s kojima se Pavle suočavao, njegov stav prema Bogu, kao i pomoć drugih vjernika, pomogli su mu da nastavi da istraje.

A vi, Filipljani, takođe znate da mi u početku objavljivanja dobre vijesti, kad sam otišao iz Makedonije, nijedna skupština nije sudjelovala u davanju i primanju, osim vas samih. (15. stih)

Pavle napominje da su filipljanski vjernici bili jedina skupština koja ga je finansijski podržala kada je napustio Makedoniju. Sjetio se njihove nepokolebljive, jedinstvene podrške. Izraz „početak jevanđelja“ nije referenca na početak hrišćanske zajednice, već prije na početno propovijedanje jevanđelja među Filipljanima. U prvim danima njihove skupštine pomogli su u finansiranju Pavlovog rada, plemenitim

postupkom za koji se Pavle pobrinuo da im zahvali, čak i godinama kasnije. Ovaj dar je vjerovatno isti onaj koji je Pavle spomenuo u 2. Korinćanima 11:8, primljen kada je bio u Korintu.

Zanimljivo je da Pavle njihove finansijske darove naziva „sudjelovanjem u davanju i primanju“. Davali su finansijski i primali duhovne beneficije. Kroz finansijsku podršku, jedna lokalna zajednica može uticati na mnoge druge u dalekim mjestima preko ljudi kojima pomažu. Ova podrška takođe koristi duhovnom životu onih koji daju.

Jer ste mi, čak i u Solun, i prvi i drugi put poslali ono što mi je bilo potrebno. (16. stih)

U ovom stihu Pavle dodaje da su i drugi put podržali njegov rad. Čak i kada je Pavle služio u drugim oblastima, ovi hrišćani su bili voljni da mu pomognu.

Pavlov rad u Solunu opisan je u Djelima 17:1-9 sa nekim dodatnim detaljima u 1. i 2. Solunjanima. Njegova služba u ovom gradu bila je kratka, manje od godinu dana. Čak i tako, očito je bilo dovoljno dugo da filipljanski vjernici pošalju barem dva poklona, a možda i više. Ukupno je ova zajednica poslala Pavlu poklone u najmanje četiri navrata. To čini filipljansku skupštinu najizdašnijom prema Pavlovoj službi, barem na osnovu specifičnih prilika spomenutih u Novom savezu. Zanimljiva je napomena da je Pavlovo najradosnije pismo takođe namijenjeno za skupštinu koja najviše daje.

Ne tražim dar, nego tražim plod koji se upisuje na vaš račun. (17. stih)

Fokus njegove zahvalnosti nije bio samo na novcu, već na blagoslovima Filipljana zbog njihove velikodušnosti. Rečeno nam je da Bog voli radosnog davaoca (2. Korinćanima 9:7). Oni koji obilno siju (daju) obilno će i žeti ili primiti (2. Korinćanima 9:6). To ne znači da vjernici „daju da bi dobili“, već da je Bog zadovoljan kada Njegov narod donira za Njegovo djelo.

Apostol je već govorio o životu fokusiranom na nebesko (Filipljanima 3). U ovom poglavlju, Pavle se usredsređuje na to kako finansije mogu pomoći u pogledu nebeskih stvarnosti. Finansije hrišćana

mogu se koristiti da pomognu drugima da upoznaju Hrista, da podrže hrišćanske vođe i rezultiraju blagoslovima onih koji daju. Finansije se takođe mogu koristiti za pomoć onima kojima je potrebna (Izreke 19:17) i za zadovoljavanje potreba nečije porodice i onih u zajednici (Djela 2:45; 1. Timoteju 5:8).

Ali svega imam, i to u izobilju. Podmirene su moje potrebe otkako sam od Epafrodita primio ono što ste mi poslali – prijatan miris, prihvatljivu žrtvu, ugodnu Bogu. (18. stih)

Upotreba darova u množini takođe sugeriše da je dato više stvari. Osim novca, Pavlu su vjerovatno poslali i druge korisne stvari. Iako nepoznati, ovi drugi darovi su možda uključivali hranu, odjeću, za-lihe ili lične predmete koji su trebali pomoći Pavlu u njegovom radu. Instrumenti za pisanje, mastilo i drugi alati bili bi posebno korisni Pavlu u ovom trenutku njegove službe.

Pavle te darove naziva „prijatnim mirisom, prihvatljivom žrtvom, ugodnom Bogu“. Baš kao što su se ispravne starosavezne žrtve smatrale prihvatljivim žrtvama koje su bile ugodne Bogu, darovi Filipljana Pavlu pružili su Bogu isto zadovoljstvo. Vjernici više nisu živjeli u skladu sa zahtjevima žrtvenog sistema, već su mogli donijeti radost Gospodu kroz druge izraze bogoslužjenja, kao što je dijeljenje darova i sredstava s Pavlom.

A moj Bog će podmiriti sve vaše potrebe u skladu sa svojim bogatstvima u slavi Hrista Isusa. (19. stih)

Pavle je bio uvjeren da će Bog zadovoljiti njihove potrebe jer su bili velikodušni u davanju. Ovo nije obećanje bogatstva, pa čak ni lagodnog života. Umjesto toga, koncept „potrebe“ se mora razmatrati u skladu s Božjom voljom. Ono što nam „treba“ i ono što „želimo“ nije uvijek ista stvar. S obzirom na to, Bog teži da blagoslovi one koji će koristiti resurse koje imaju u skladu s Njegovim namjerama. Ovo je nešto što je Pavle primijetio da se konkretno dešava sa Filipljanima.

Njihove potrebe će biti zadovoljene kroz Hrista. Nikada ne bi oskudijevali s Bogom kao opskrbljivačem. Od najranijih stranica Svetog pisma, Bog je poznat kao Gospod koji se stara (Postanje

22:14), što je potvrdio i Petar (2. Petrova 1:11). Kao što je Pavle primijetio u 2. Korinćanima 9:10, „onaj koji u izobilju daje sjeme sijaču i hljeb ljudima za jelo, daće vam sjeme i umnožiće ga i umnožiće plodove vaše pravednosti.“

A Bogu i Ocu našem neka je slava u vjekovima vjekova. Amin. (20. stih)

Bog je i Gospod i Otac za hrišćane. Isus ih je naučio da se mole Bogu kao svom Ocu na nebesima (Matej 6:9). Slava je tema u cijelom pismu, pojavljuje se ukupno sedam puta (Filipljanima 1:11, 26; 2:11; 3:3, 19; 4:19, 20).

Ovaj stih je takođe blisko uporedan sa Filipljanima 2:11, koji se raduje danu kada će „svaki jezik priznati da je Isus Hristos Gospod, na slavu Boga Oca“. Zanimljivo je da se sličan završetak nalazi u Poslanici Jevrejima, koja se takođe poziva na Hristovu slavu (Jevrejima 13:21). Pavle takođe koristi slične izraze u Galatima 1:5, 1. Timoteju 1:17 i 2. Timoteju 4:18.

Pozdravite svakog svetog u Hristu Isusu. Pozdravljaju vas braća koja su sa mnom. Pozdravljaju vas svi sveti, a posebno oni iz cezarevskog doma. (stihovi 21-22)

Pavlov zaključak počinje molbom da prenese pozdrave. Pavle sve filipljanske vjernike ovdje, kao i u prvom stihu poslanice, naziva „svetima“ (Filipljanima 1:1). U 22. stihu on dodaje sve svete sa Pavlom, što se odnosi na sve hrišćanske vjernike sa kojima je Pavle radio u Rimu i koji šalju pozdrave Filipljanima. Za razliku od današnje percepcije svetaca kao posebne klase duhovnih pojedinaca, Novi savez svakog pravog vjernika prikazuje kao „sveca“ tj. posvećenog u Hristu.

Pavle dodaje pozdrave od vjernika s njim u Rimu. Upotreba *antropoi* ukazuje da se ova grupa može sastojati i od „braće i sestara“ i nije specifična samo za muškarce. Zajednica u Rimu je brzo rasla tokom tog vremena, šireći se čak i od vremena kada je Pavle napisao Poslanicu Rimljanima, otprilike 56. godine nove ere. Samo šest godina kasnije, čini se da je Pavle dostigao mnogo više sa jevandeljem.

Pavle je posebno vodio računa da uključi „one iz Cezarovog doma“. Možda je u ovom trenutku bio namjerno neodređen, ne želeći otkriti određene Cezarove sluge koji su se obratili na hrišćanstvo u svom pisanju. Međutim, on je jasno želio ohrabriti filipljanske vjernike da njihovo ulaganje u njegovu službu ima ogroman uticaj u Rimu. Čak su i oni koji su služili u carevom domu vjerovali u Hrista. Ovo je jedino posebno spominjanje Cezara izvan Jevanđelja i Djela apostolskih.

Neka blagodat Gospoda Isusa Hrista bude s vašim duhom. (23. stih)

„Blagodat Gospoda Isusa Hrista“ je česta Pavlova fraza u poslanicama.

Zašto ovaj naglasak na blagodati da se završe njegova pisma? Možda je Pavle, čovjek obučan da slijedi Zakon na najstroži način, bio toliko preobražen Isusovom milošću da nije mogao a da to više puta ne naglašava. Mi smo spaseni blagodaću i živimo Božjom blagodaću kroz Hrista svaki korak svakog dana. Pavlov stalni naglasak na Božjem djelu u našim životima, a ne na našim vlastitim ljudskim postignućima, služi kao podsjetnik na pravi izvor naših promijenjenih života i duhovne snage. Prisustvo Hristove blagodati s našim duhom daje onaj „sastojak“ u našim životima koji nas dijeli od neobraćenog svijeta u neprijateljstvu sa Bogom.

POSLANICA KOLOŠANIMA

1. Sveobuhvatnost Hristove misije

Pavle, Božjom voljom apostol Hrista Isusa, i Timotej, naš brat, svetima i vjernoj braći u Hristu koji ste u Kolosu: Blagodat vam i mir od Boga našeg Oca i Gospoda Isusa Hrista. (Kološanima 1:1-2)

Pavle počinje svojim imenom i titulom, „apostol Hrista Isusa“. Ovo je isti naslov koji Pavle koristi za sebe u prvim stihovima 1. Korinćanima, 2. Korinćanima, Efescima, 1. Timoteju i 2. poslanice Timoteju. Pavle je bio apostol kroz Božje djelo i plan, a ne kroz sopstvene planove. Ideja o Božjoj volji nad njegovim životom jedna je od Pavlovih uobičajenih tema za njegova pisma. Ovo ne samo da daje Pavlu autoritet da iznosi svoje tvrdnje, već mu daje i razloge da izdrži progon i patnju.

Pavle piše ovo pismo zajedno sa svojim dugogodišnjim pomagačem Timotijem. Timotej je takođe naveden kao koautor sa Pavlom u 2. Korinćanima, Filipljanima, 1. Solunjanima, 2. Solunjanima i Filimonu. To čini Timoteja saradnikom na šest od trinaest Pavlovih nosaveznih pisama. Pavle u svojim pismima posebno spominje još dvojicu „braće“. To su Apolo (1. Korinćanima 16:12) i Tit (2. Korinćanima 8:16).

Primaoci ovog pisma su hrišćani skupštine u Kolosu. Ovaj grad se nalazio oko 160 kilometara istočno od Efesa, u Maloj Aziji. Nalazi se prilično blizu grada Laodikeje. Za razliku od nekih drugih Pavlovih pisama, ovo je izgleda napisano skupštini koju još nije lično posjetio (Kološanima 1:7; 2:1).

Hrišćani ovog grada su vjerovatno bili oni koji su čuli jevanđelje tokom Pavlove službe u Efesu, ali koje Pavle nije lično evangelizirao. Umjesto toga, Epafras je čovjek koji je zaslužan za to što je stigao do ovog grada sa jevanđeljem (Kološanima 1:7; 4:12; Filimonu 1:23).

Sveto pismo izraz „sveci“ primjenjuje na sve obraćene vjernike (Rimljanima 1:7; 8:27). Prije nego što je postao hrišćanin, Pavle je bacio mnoge „svete“ u tamnicu (Djela 26:10). Sada, nakon čudesnog obraćenja, on je misionar i susvetac u ranoj zajednici. „Braća“ ovdje ne znači da se odnosi isključivo na muškarce. Ovo je opšti izraz za ljude i uključuje i muške i ženske vjernike.

Pavlov standardni pozdrav uključuje frazu „Blagodat vam i mir od Boga našeg Oca i od Gospoda Isusa Hrista“. Ovo je više nego jasno upućivanje na dvije ličnosti: jednog Boga i Vrhovnog suverena univerzuma i Isusa Hrista – Mesiju i Gospoda, Sina Božjeg.

Zahvaljujemo Bogu, Ocu našeg Gospoda Isusa Hrista, uvijek kad se molimo za vas, jer smo čuli za vašu vjeru u Hrista Isusa i za ljubav koju imate prema svima svetima zbog nade u ono što se za vas čuva na nebesima. O toj nadi ste već ranije čuli putem propovijedanja istine, to jest dobre vijesti koja je došla do vas i donosi plod i raste, kako u cijelom svijetu tako i među vama, od dana kad ste čuli i dobro upoznali istinu o Božjoj blagodati, prema onome što ste naučili od Epafrasa, voljenog našeg suslužitelja, koji je vjeran sluga Hristov, a koji nas je i izvijestio o vašoj ljubavi u Duhu. (stihovi 3-8)

Pavlovo pismo odmah počinje sa zahvalnošću. Pavle je bio čovjek molitve, često otvarajući svoja pisma sličnim zahvalama (Filipljanima 1:3). On Boga naziva „Ocem našeg Gospoda Isusa Hrista“.

Pavle usmjerava svoju molitvu na sve vjernike u Kolosu. On se raduje saznanju o živahnoj grupi vjernika koja napreduje bez njegovog vođstva. Iako je Pavle pomogao u osnivanju nekoliko zajednica, postojale su mnoge druge koje su započele trudom drugih. U ovom slučaju, zajednica u Kolosu je započela pod Epafrasovom službom. Uspjeh zajednice u Kolosu ohrabrio je Pavla. To je bio znak da se jevanđelje širi među neznabošcima, izvan njegovog direktnog uticaja, i u mnoge druge regije.

Pavlova upotreba riječi „mi“ odnosi se na njega samog i njegovog koautora, Timoteja.

Ovi hrišćani su u zajedništvu sa ostalima „svetima“ zbog svoje

vjere u Isusa kao Mesiju i ljubavi koju imaju drugim hrišćanima. To su bile glavne spone zajedništva.

Razlog zašto su Pavle i Timotej mogli neprestano zahvaljivati Bogu (Kološanima 1:3) objašnjava se kao „nada koja se za vas čuva na nebu“. Grčki izraz *apokeimenēn* implicira ideju da im je nada pripremljena na nebu. Ovo je referenca na spasenje i vječni život za Pavlove čitaoce. Ljudi kojima Pavle piše već su čuli i prihvatili jevanđelje.

Jevanđelje se takođe opisuje kao „riječ istine“. Riječ „jevanđelje“ koristi se u Novom savezu u odnosu na dobre vijesti o Isusu Hristu, kao i za uopštenije upućivanje na istine o Hristu. Riječ „jevanđelje“ se kasnije povezala sa naslovima prve četiri knjige Novog saveza koje su napisali Matej, Marko, Luka i Jovan. Riječ doslovno znači „dobre vijesti“, podvlačenje onoga što ta istina zaista znači za one koji u nju vjeruju.

Pavle napominje da je jevanđelje već stiglo u ovu zajednicu. Epafras je bio osoba odgovorna za rast hrišćanstva u ovom gradu. Osim onih u Kolosu, jevanđelje je u to vrijeme stizalo i u mnoge druge regije. Iz Pavlove perspektive, specifičan „svijet“ koji je imao na umu vjerovatno je bio moderna Evropa, zapadna Azija i sjeverna Afrika, od kojih su svi u to vrijeme doživljavali hrišćanski rast. Pavle je prvenstveno služio kao misionar na Bliskom istoku i u Evropi, pišući Kološanima dok je bio u kućnom pritvoru u Rimu, glavnom gradu Rimskog carstva.

Jevanđelje je raslo među narodom Kolosa, od kada su ga prvi put prihvatili građani tog grada. „Dan“ je vjerovatno opšta referenca što znači „od tog vremena“.

Epafras je bio vjernik, možda iz Kolosa, koji je bio s Pavlom u vrijeme kada je napisao ovo pismo (Kološanima 4:12). Vjerovatno je bio i zatvorenik neko vrijeme u Rimu s Pavlom, budući da ga u Filimonu 1:23 naziva „moj suzatvorenik u Hristu Isusu“.

Pavle u ovom stihu bilježi dvije pozitivne karakteristike Epafrasa. Prvo, Pavle i hrišćani Kološani vole Epafrasa jer je bio čovjek

poznat po služenju Gospodu. Drugo, Pavle ga opisuje kao čovjeka vjerne službe. Na osnovu ovih pohvala, Epafras služi kao divan primjer za one koji danas žele služiti Gospodu i dijele ga s drugima.

Epafras je imao dosta vremena da ponudi pozitivan izvještaj o onima kojima je služio u Kolosu. Hrišćanska ljubav je uobičajena i ključna tema Pavlovih pisama. Za njega je velika pohvala da posebno spominje „ljubav“ kao karakteristiku hrišćana u Kolosu.

Upotreba „Duha“ u ovom stihu direktno je povezana sa ljubavlju. Takva ljubav se ostvaruje „u Duhu“ Božjem i Hristovom. Na žalost, ovakve stihove trinitarski teolozi i komentatori zloupotrebljavaju kao navodnu podršku dogmi o trojstvu. Ako je trojstvo biblijski koncept, kako to da ga Pavle nikad ne pominje u svojim uvodnim pozdravima?

Zato se i mi, od dana kad smo čuli za to, neprestano molimo za vas i tražimo da se ispuniti poznavanjem njegove volje u svakoj mudrosti i duhovnom razumijevanju, kako biste živjeli životom dostojnim Gospoda i tako mu potpuno ugodili donoseći plod u svakom dobrom djelu i rasli u poznanju Boga, osnaženi svakom silom prema vlasti slave njegove, za svaku postojanost i strpljivost s radošću i upućujući zahvale Ocu koji nas je učinio dostojnima da dobijemo udeo u nasljedstvu svetih u svjetlosti. (stihovi 9-12)

Pavle navodi da su se on i Timotej neprestano molili, vjerovatno od trenutka kada su saznali za Kološansku zajednicu. U 1. Solunjanima 5:16-18, Pavle govori o molitvi bez prestanka kao o djelu Božje volje za sve hrišćane. Ovdje on to predstavlja kao dio svoje službe u ime vjernika Kološana.

Pavlova i Timotejeva molitva uključuje traženje spoznaje Božje volje, mudrosti i duhovnog razumijevanja među vjernicima Kološanima. Kvaliteti za koje se Pavle moli ne samo da su od pomoći, već su i dio postajanja sličnijim Hristu. Isus je bio poznat po svojoj mudrosti (Matej 13:54; Marko 6:2), a i njegovi sledbenici treba da hodaju s mudrošću. Vjera hrišćana se ne zasniva na svjetovnom razmišljanju, već na Božjoj sili (1. Korinćanima 2:5).

Drugo, Pavle želi da ovi vjernici budu potpuno ugodni ili dostojni Gospoda. Ugoditi Bogu uključuje vjerovanje u Njega i život koji slijedi Njegove upute.

Treće, Pavle želi da ovi vjernici budu djelotvorni, produktivni i pobožni u svom duhovnom rastu. Ideja rađanja ploda podrazumijeva zrelost. Pavle je čeznuo da svi njegovi suvjernici odrastu u zrelosti kao dio njihovog hrišćanskog hoda (Efescima 4:11-13).

Četvrto, Pavle želi da Kološani nastave da uče više o svojoj vjeri i Bogu kojem služe. Ovo znanje o Bogu, kao što je ovdje spomenuto, malo se razlikuje od „poznanja [Božje] volje“, o kojem se govori u stihu 9. Poznavanje Boga uključuje učenje istine jevanđelja i Svetog pisma (2. Timoteju 3:16-17). Rast u Božjoj volji je opštiji, uključujući učenje kako da praktično primijenimo naše znanje. Ovo znanje takođe uključuje Božje specifične želje za naše individualne živote. Pavle naglašava važnost kako opšteg znanja, tako i poznavanja Božje volje u životu vjernika. On želi pokazati da su ove dvije oblasti znanja jasno povezane.

Pavle takođe objašnjava da vjernici imaju Božju silu u svojim životima. Prvo, Božja sila daje istrajnost, osobinu potrebnu svim hrišćanima (Jevrejima 10:36). Drugo, Božja moć daje strpljenje. Strpljenje je dio ploda Duha (Galatima 5:22-23) i suštinski je dio hrišćanske zrelosti. Treće, Božja sila daje radost. Radost je takođe dio ploda Duha i jedna je od najjasnijih razlika između vjernika i nevjernika.

Pavle zatim jasno daje do znanja da je samo Bog taj koji pruža spasenje. To je Njegovom milošću kroz vjeru u Hrista (Jovan 3:16; Djela 4:12; Efescima 2:8-9). Nasleđe svetaca je sa Gospodom na nebu, nešto što Pavle često spominje u svojim spisima (Galatima 3:18; Efescima 1:11, 14; 5:5; Kološanima 3:24). Efescima 1:18 jasno ilustruje ovaj koncept, govoreći o „bogatstvu slave nasledstva njegova u svetima“.

Pavle takođe pominje svjetlost, koja je važan dio hebrejskog mišljenja. Prema jevrejskom narodu, svo znanje i dobrota je bila

simbolizovana „svjetlom“, dok su grijeh i neznanje bili okarakterisani „tamom“. Ovo je takođe tema apostola Jovana, koja se često koristi i u njegovim pismima i u Jevanđelju po Jovanu.

On nas je izbavio iz vlasti tame i prenio nas u kraljevstvo svog voljenog Sina, u kome imamo iskupljenje krvlju njegovom i oproštaj grehova. (stihovi 13-14)

Bog je spasio i otkupio vjernike. „Vlast“ ili domen je od grčke riječi *eksusija*, koja se takođe može prevesti kao „moć, autoritet ili snaga“. U ovom slučaju, Pavle misli na Božje spasavanje hrišćana od vlasti grijeha i smrti. Tama je u suprotnosti sa svjetlom, kao što je spomenuto u prethodnom stihu. Kao što svjetlost i tama nemaju ništa zajedničko, i dobro i zlo su suprotstavljeni jedno drugom. Koegzistencija dobra i zla moguća je samo dok traje proces izbavljenja odnosno dok se odvija Božji plan za rješavanje problema zla. Jednom kad se on okonča, zlo i njegovi nosioci biće anihilisani iz univerzuma (Otkrivenje 20:11-15; 21:1-5; 1. Korinćanima 15:28).

Osim toga, Pavle kaže da nas je Bog preobrazio od grešnika vezanih grijehom u nova stvorenja namijenjena nebu. Riječ *metestēsen* se najbolje prevodi kao „prenošenje“. Ovo još jednom naglašava Božje spasavanje vjernika od moći grijeha i njegovih posledica (Rimljanima 6:23).

Božji „voljeni Sin“ je Isus, izraz korišten na njegovom krštenju (Matej 3:17; Marko 1:11; Luka 3:22) i u Preobraženju (Matej 17:5; Marko 9:7; 2. Petrova 1:17), kako ga je izgovorio Bog Otac. Isus je takođe koristio ovu frazu u jednoj od svojih parabola (Luka 20:13).

Bog je, dakle, kroz Hrista, pružio otkupljenje. Otkupljenje je tema i Starog i Novog saveza. Svojom žrtvom Isus nam je pružio način da nam bude oprošten grijeh.

Ovo oprostjenje grijeha je u srcu jevanđeoske poruke (Matej 26:28; Marko 1:4; Luka 3:3; 24:47). Najranije propovijedanje jevanđelja naglašavalo je da Isus nudi oprostjenje grijeha (Djela 5:31; 10:43; 13:38; 26:18). Jevrejima 9:22 podsjeća nas da „bez proliivanja krvi nema oprostjenja grijeha“. Hristova proliivena krv nudi oprost

svima koji vjeruju u njega (Jovan 3:16).

On je slika nevidljivog Boga, prvorodeni prije svakog stvaranja. (15. stih)

Ova ideja „slike“ podrazumijeva vidljivu sliku nevidljivog Boga. Nevidljivi Bog se obznanio ljudskom rodu preko vidljivog Isusa Hrista, u ljudskom obličju, koji je po identitetu Njegov jedinorođeni (doslovni, stvarni) Sin. Zašto je Bog „nevidljiv“, Pavle daje objašnjenje u 1. Timoteju 6:16, a dio objašnjenja ponuđeno je i Mojsiju (Izlazak 33:18-20). Bog je Osoba, ali slava Tvorca je tolika da mu stvoreno biće ne može direktno prići. Grijeh je ono što ljude dodatno udaljava od Boga i onemogućava komunikaciju kakvu je Adam imao prije Pada (Postanje 3:8), iako su Adam i Eve najvjerojatnije imali susrete sa Sinom kao Božjim najvišim Zastupnikom.

Izraz „prvorodeni prije svakog stvaranja (ili stvorenja)“ izazvao je značajne kontroverze, posebno među trinitarskim teolozima. Međutim, kad prihvatimo jednostavnu i jasnu istinu Božje Riječi da je Isus jednorodeni Božji Sin, postaje očigledno da je „rođen“ od Boga jednom u prošlosti u vremenu koje za nas nije mjerljivo (mjerjenje vremena za nas je počelo stvaranjem našeg univerzuma i Zemlje prije nešto više od 6.200 godina, prema biblijskoj hronologiji). Bez obzira kada je to rođenje bilo, a ovaj stih nam upravo jasno govori da je bilo prije svakog stvaranja (tj. stvorenja), postoji vrijeme *prije* rođenja Božjeg Sina i vrijeme *poslije* tog rođenja. Ovaj „porodični“ koncept – uspostavljanje prve Porodice ili prototipa Porodice na Nebu – pomaže nam da shvatimo, bar donekle, Božji koncept ustrojstva života koji je kasnije modeliran na Zemlji. Podsjetimo se da izvještaj o Stvaranju navodi Božje riječi: „Hajde da načinimo čovjeka po svom obličju, sličnog nama.“ (Postanje 1:27) Kojim „nama“? Ocu i Sinu! Prema Kološanima 1:15, sve Božje stvaranje se dogodilo poslije rođenja Sina, kao što će biti jasno iz narednog stiha. Primijetite da dogma o trojstvu „ne dozvoljava“ da razumijete ove stihove u njihovom očiglednom značenju, kao što je to slučaj sa mnogim drugim jasnim stihovima u Novom savezu. Drugim riječima, ako su vam

potrebne intelektualne egzibicije da biste potčinili i izvrnuli značenje određene biblijske izjave ili „natjerali“ pisca da kaže nešto što ne govori, očigledno je vaša „podrazumijevana“ doktrina pogrešna.

Jer je kroz njega sve bilo stvoreno na nebesima i na zemlji, vidljivo i nevidljivo, bilo da su to prijestoli ili uprave ili poglavarstva ili vlasti. Sve je stvoreno kroz njega i za njega. (16. stih)

Sve stvaranje, bilo to u univerzumu ili na zemlji, dogodilo se **kroz** Sina Božjeg, Isusa Hrista. To uključuje apsolutno sve što se može zamisliti: nebo, zemlju, vidljivo, nevidljivo. I uključivalo je sva živa bića, kao što su anđeli i duhovne sile. Ključna riječ je „kroz“ ili „posredstvom“. Dakle, Bog je Stvoritelj, ali sve što je stvarao činio je to „kroz“ Sina. Ovo implicira ne samo učešće Sina u stvaranju, već i razlog ili povod zašto Bog uopšte stvara. On dijeli svoj božanski život za stvorena bića kroz model nebeske Porodice. Stvaranje bića po Božjem obličju tako dobija jasan koncept, poredak i smisao.

Pavle takođe dodaje da je sve stvoreno kroz Sina i *za* Sina. Božji poseban razlog da stvara tako ima dva aspekta: kroz Sina i *za* Sina. Ovaj kreativni potencijal je takođe dat ljudskom rodu koji formira porodicu i gradi dalje za svoje potomstvo. Po tom modelu formiraju se i strukture autoriteta.

I opet, ako vjerujete u tri su-jednaka boga, ništa od navedenog ne možete shvatiti.

On je prije svega, i sve je u njemu objedinjeno. (17. stih)

Ovaj stih sažima sve prethodno rečeno. Sin Božji – Isus Hrist – je prije svega, u smislu stvaranja. Zato je kroz njega ili u njemu sve objedinjeno ili obuhvaćeno. Ovo je jedinstvena pozicija ili pretkvalifikacija za Spasitelja. Samo osoba sa ove pozicije mogla je biti uključena kao Izvršilac Plana spasenja koji obuhvata ne samo izbavljenje čovjeka iz grijeha i smrti, već kompletno i trajno rješavanje problema zla u univerzumu, uzrokovanog Luciferovom pobunom.

On je glava tijela, zajednice pozvanih, koji je početak, prvorođeni iz mrtvih, da u svemu bude prvi. (18. stih)

Pavle često govori o vjernicima ili o zajednici kao o tijelu (1.

Korinćanima 12; Efescima 4:16; 5:23). Izraz „glava“ ima i funkcionalno i simboličko značenje. U oba slučaja „glava“ je mjesto donošenja odluka, autoriteta i kontrole. Hrist treba da bude poglavar zajednice i naše vjere.

Pavle dodaje dva dodatna svojstva o Hristu u ovom stihu. Prvo, on Isusa naziva „početkom“. Ovo je referenca na njegovu ulogu u početku stvaranja. Zapravo, na hebrejskom se knjiga Postanja zove *Berešit*, što je prva riječ teksta, a doslovno znači „Početak“. Drugo, Pavle govori o Isusu kao o „prvorodnom iz mrtvih“, što se odnosi na njegovo uskrsenje. Hrist je „prvorodeni“ (grč. *prototokos*) iz mrtvih u teološkom smislu (ne i hronološki), jer on jedini obezbjeđuje pobjedu nad smrću (Otkrivenje 1:18) koja punopravno i efektivno obuhvata sve koji prihvate Božji dar spasenja (1. Korinćanima 15:20-26).

Jer je [Očeva] volja bila da sva punoća prebiva u njemu; pomirivši njegovom krvlju na krstu sve u njemu – pomiri sa sobom sve, bilo na zemlji bilo na nebesima. (stihovi 19-20)

Ovo je izjava u kontekstu Isusovog utjelovljenja. „Punoća“ Očeva prebiva u Sinu, iako je on došao kao smrtno ljudsko biće, poistovjećujući se s našim ljudskim slabostima i ograničenjima. Bio je na sve načine poput nas, ali bez grijeha (Jevrejima 4:15).

Ideja o „stanovanju“ ili prisutnosti je važna u Svetom pismu. Bog je živio među svojim narodom u pustinji. Njegovo prisustvo je bilo u tabernakulu i kasnije u hramu. Pa ipak, to su bile nelične, neljudske prisutnosti. (Povremeno je ovo prisustvo „materijalizovano“ kroz pojavu Sina Božjeg kao zapovjednika anđela.) Isus je, s druge strane, došao u ljudskom obliku da živi među ljudima. Isusovo rođenje kao čovjeka ponudilo je ličnu vezu kako bi se ispunila mesijanska proročanstva. Sam Isus je naglašavao da je „on u Ocu i Otac u njemu“ (Jovan 14:10-11), a isti taj obrazac je primjenljiv u kontekstu Božjeg i Hristovog prisustva u vjernicima Duhom svetim (Jovan 14:20; 15:4-5; 16:7; 18:21).

Isusovo djelo u obnavljanju čovjekovog odnosa s Bogom takođe

obnavlja ostatak tvorevine. Isus je omogućio pomirenje kroz žrtvu na krstu (Rimljanima 5:10; 2. Korinćanima 5:18; Efescima 2:16). Pavle će to ponovo spomenuti u stihu 22, napominjući važnost Hristove smrti za naše pomirenje.

Ovo pomirenje uključuje sve, na svim mjestima. Pavle ponekad koristi izraz „nebo i zemlja“ da pokaže nevjerovatnu mjeru učinka koji je Bog obezbijedio ne samo za nas, već za univerzalno rješavanje problema grijeha. U drugim odlomcima on navodi različite aspekte stvaranja kako bi pokazao obim Božje opskrbe (Rimljanima 8:37-39). Ovaj mir je, međutim, imao visoku cijenu: krv Hristovu. Kao što je žrtva korištena u Starom savezu za postizanje mira i pomirenja s Bogom, Isus je služio kao žrtva jednom za svagda u ime grijeha svih ljudi. Oni koji prihvate njegovu žrtvu i vjeruju mu imaju vječni život (Jovan 3:16; Djela 4:12; Efescima 2:8-9).

I vas koji ste nekada bili otuđeni i neprijatelji u svom shvatanju putem zlih djela, sada ste pomireni u tijelu njegovog ljudskog tijela kroz smrt, kako bi vas pred sebe doveo svete i bez mane i bez ikakve krivice, ali samo ako ostanete u vjeri, ako u njoj budete utemeljeni i postojani i ako ne odstupite od nade dobre vijesti koju ste čuli, koja se propovijedala svakom stvorenju pod nebom. Te sam dobre vijesti ja, Pavle, postao sluga. (stihovi 21-23)

Pavle sada ukazuje Kološanima na učinak Hristove žrtve za njih. Počinje govoreći o njihovoj prošlosti, primjećujući njihovo stanje prije nego što su se upoznali Hrista. Ovo ni u kom smislu nije osuđujuće s Pavlove strane. U drugim pismima, on slikovito govori o vlastitoj grešnoj, sramnoj prošlosti (1. Korinćanima 15:9). Ovo je stalna tema jevanđelja: sloboda od grijeha i preobražaj u odnos sa živim Bogom (1. Korinćanima 6:11; Efescima 2:1-10).

U ovoj frazi otkrivaju se tri osobine prethodnih života Kološana (i svih nas). Prvo, kao nevjernici, bili su „otuđeni“. Drugim riječima, bili su odvojeni od Boga i nisu pripadali Njegovoj porodici. Drugo, nedostajalo im je znanje o Bogu i zapravo su mu se suprotstavljali. Treće, nepripadanje Bogu i suprotstavljanje Njemu dovelo je do zlih

radnji. Ovo grešno stanje stoji kao pozadina poruke nade koju Pavle objavljuje.

Navedena su tri razloga za Isusa da pretrpi nasilnu smrt. Prvo, Isus je umro da nas predstavi kao svete, što znači „odvojiti“. Ne možemo biti sveti bez njegove žrtve u naše ime. Drugo, Isus je umro da bismo mi mogli biti bez mane. Dok ćemo i dalje grijehiti u ovom životu, njegova žrtva pruža oprostjenje naših grijeha (1. Jovanova 1:8-9). Treće, Isus je umro da bismo mi mogli biti bez krivice. Naglasak je na tome da budemo „bez krivice“ u smislu opravdanja, na osnovu onoga što je Hrist učinio, a ne naših ljudskih napora. Isusova žrtva nas čini ispravnim s Bogom, nešto što je samo on mogao pružiti kao posrednik, „opšti čovjek“, drugi Adam, u tijelu kao što je naše.

Na grčkom jeziku koriste se različiti izrazi za „tijelo“ u figurativnom smislu – „sóma“ – što predstavlja jednu zajednicu, narod Božji, i ljudsko, „mesno“, tijelo – „sarks“ – riječ koja u prenosnom smislu uglavnom označava ljudsku palu, čulnu i sebičnu prirodu. U 22. retku, riječ je o Hristovom ljudskom tijelu u kojem je pobijedio grijeh (vidi Rimljanima 8:3).

Sve navedeno nam je dostupno kroz Hrista „ako“. Prvo, ako ostanemo u vjeri, tj. očuvamo pravu spasonosnu vjeru. Drugo, ako u toj vjeri budemo utemeljeni i postojani. Biti „utemeljen“ znači zaista vjerovati cijelim svojim bićem. Postojanost ili istrajnost je ključno važna osobina, jer nepostojanost znači promišljanje, balansiranje, nestabilnost i padanje i vrlo moguće konačni otpad. Treće, i usko vezano sa prethodnim, je ako ne odstupimo od nade dobre vijesti. Vjernici imaju slobodnu volju i izbor da se možda opredijele za nešto drugo i polažu nade u drugom pravcu. Ovo se odnosi na glavni kurs koji zauzimamo kroz život. Da li je naš konačni cilj spasenje kroz Hristovo jevanđelje ili svoje planove i nade vežemo za naše sebične ciljeve? Ne možete imati oboje, jer ćete od jednog morati odstupiti.

Ovo je, dakle, još jedna veoma važna izjava u Svetom pismu koja opovrgava ideju „jednom spasen, zauvijek spasen“. Hrist neće nikoga na silu povesti na Nebo.

Napokon, Pavle konstatuje da je on lično postao sluga ili službenik tog jevanđelja tj. dobre vijesti.

Sada se radujem što podnosim patnje za vaše dobro i smatram da u svom tijelu još nisam dovoljno trpio zbog Hrista, u korist njegovog tijela, koje je zajednica pozvanih. (24. stih)

Pavle sada uključuje dodatne detalje o svojim naporima. Ovaj stih naglašava Pavlove patnje. Pišući iz rimskog kućnog pritvora, izjavljuje da se i dalje može radovati, iako je u nevolji. Baš kao što je Jakov poučavao (Jakov 1:2-4), Pavle je mogao da se raduje patnji jer je znao da je krajnji rezultat slava u Bogu. Pavle je patio i za Hrista i u ime Pavlovih suvjernika.

Način na koji Pavle ovdje govori o Hristovim nevoljama bio je predmet mnogih kontroverzi. Iako postoje brojni stavovi o ovoj temi, najvjerojatnije je da je Pavle svoje stradanje doživljavao kao „službu“, dok je Hristovo stradanje bilo „žrtva“. Zajednica, u smislu grupe vjernika, još nije postojala kada je Hrist stradao na krstu. Sada, međutim, Pavle je patio za zajednicu kao dio svoje službe. Izraz koji Pavle koristi za „nevolje“ je *tlipseōn*, od korijena riječi *tlipsis*, što nije izraz koji Novi savez koristi u odnosu na Hristove fizičke patnje. Dok Hrist svakako pati kada pati njegova zajednica (Djela 9:4), Pavlova iskustva su drugačija vrsta nevolje, koja ima drugačiji cilj od Hristove žrtvene smrti.

Drugim riječima, Pavle ne sugerise da njegova patnja čini nešto što nedostaje spasonosnoj sili Hristove posredničke smrti. Umjesto toga, on svoje progonstvo smatra službom koju je Hrist ostavio svojim sledbenicima da ispune. I ta služba koja je naravno u korist drugih može da uključuje patnju ali nužno i ne mora.

Ja sam postao njen sluga po nastojništvu koje mi je Bog povjerio za vaše dobro kako bih u potpunosti propovijedao riječ Božju, tajnu koja je bila sakrivena tokom proteklih vjekova i naraštaja, a sada je objavljena njegovim svetima, kojima je Bog htio da obznani slavno bogatstvo ove tajne među neznabošcima. Ta tajna je Hristos u vama, iščekivanje slave; koga mi propovijedamo, opominjući svakog čovjeka

i poučavajući svakog čovjeka u svoj mudrosti, kako bismo svakog čovjeka mogli predstaviti Bogu savršenog u Hristu Isusu. Za to se i trudim i borim prema njegovoj djelotvornosti koja radi u meni u sili. (stihovi 25-29)

Bog je povjerio Pavlu službu kao upravitelju ili nastojniku. „Upravitelj“ je neko zadužen za brigu dok se gospodar ne vrati po svoju imovinu. Pavle je na svoj rad gledao kao na dio Božjeg plana za svoj život. To nije bilo samo za svoju korist, već da bi služio drugima.

Iz Pavlove perspektive, njegov zadatak je da širi znanje o Božjoj riječi što je više moguće. Ovdje, međutim, Pavle ne misli na pisanu riječ Božju – Novi savez još nije bio dovršen. Umjesto toga, on se poziva na jevanđeosku poruku, ili istinu Božju, koju je propovijedao. Ovo je uključivalo spise Starog saveza (Jovan 10:35), kao i učenja koja je Isus dao apostolima (Djela 4:31; 6:2, 7).

Pavle naziva Božju riječ ili jevanđelje „tajnom“ koja je sada otkrivena. Pavle je na drugom mjestu govorio o jevanđelju kao o tajni, rekavši, „po dobroj vijesti koju objavljujem i po propovijedanju o Isusu Hristu, prema otkrivenju tajne koja je skrivana od mjerljivih vremena“ (Rimljanima 16:25). Prije nego što je Isus došao na zemlju, niko nije tačno znao kako je Bog planirao da ispuni sva svoja mnoga proročanstva o Mesiji. Proroci koji su pisali o budućnosti samo su nejasno razumjeli poruku koja im je data (Efescima 3:4-5). Kompletna priča je otkrivena tek nakon što je Hrist došao u tijelu.

Osim tajne, Pavle bilježi i Božju suverenost, koja je Njegovo savršeno i sveobuhvatno znanje i kontrola. Otkrivenje je došlo tek kada je Bog odlučio da to ostvari. Ova tajna bila je „velika“ i po sadržaju i po uticaju među neznabošcima, uključujući i vjernike u Kolosu.

Bogatstvo ove tajne je „Hristos u vama, iščekivanje slave“. Zanimljivo, ovo je jedno mjesto u Pavlovim pismima na kojem koristi eksplicitnu frazu „Hrista u vama“. On nastoji da evanđeosku poruku učini vrlo ličnom za ove hrišćane iz Kolosa, koje nikada lično nije sreo. Sa Hristom u sebi, kao obraćeni vjernik, imate „iščekivanje

slave“. Drugim riječima, Hrist jeste došao i obavio svoju misiju na zemlji, Hrist sada prebiva vjerom i Duhom u nama, ali konačno spasenje koje podrazumijeva povraćaj Božje slave u nama je još uvijek budućnost, sve do Drugog dolaska.

Pavle se zatim osvrće na četiri načina na koja pronosi Hrista. Prvo, ideja proglašavanja uključivala je komunikaciju sa velikom publikom, slično najavi datoj gradu ili selu.

Drugo, Pavle primjećuje da je prenio Hrista kroz opomenu ili „upozorenje“. Ova riječ na grčkom je *noutetountes*, što se takođe može prevesti kao „savjetovanje“. Ovo se odnosi na korišćenje jevanđelja i biblijskog učenja za pomoć ljudima da se odluče za Hrista. Da bi se ljudi opredijelili za Hrista, prvo moraju čuti poruku ili upozorenje o osudi grešnika na smrt po Božjem Zakonu. Treće, Pavle je komunicirao putem podučavanja ili instrukcija, nudeći informacije kako bi pomogao drugima da upoznaju jevanđelje i razumiju hrišćanski pogled na svijet.

Četvrto, Pavle se nije zadovoljio samo obraćanjem ljudi Hristu; takođe je želio zrelost (vidi: Efescima 4:12-14). Ovo je ujedno i proces posvećenja do Hristovog dolaska.

Pavle završava ovaj odjeljak opisujući svoj rad kao propovjednika, težak trud koji je ulagao služeći Hristu. Baš kao što farmer mora stalno da obrađuje svoju zemlju i brine o svojoj stoci, Pavle je na svoju službu zajednici gledao kao na stalnu službu koja je zahtijevala mnogo truda. Termin *agōnizomenos* se prevodi kao „trud“, „naporan rad“. Pavle je voljan ne samo da radi, već da naporno i uz veliku cijenu radi u ime svojih suhrišćana. To je zahtijevalo svu njegovu energiju ili djelotvornost. Ipak, nije služio svojom ljudskom snagom. Bog mu je davao moć. Bog od nas očekuje da mu budemo potpuno posvećeni i da služimo drugima (Matej 22:37-40), ali naša sila je od Njega, a ne od naših vlastitih sposobnosti.

2. Opasnosti od religijskih prevara

Jer želim da znate koliko se borim za vas i za one u Laodikeji i za sve one koji nisu lično vidjeli moje lice, da se utješe njihova srca povezana u ljubavi i u svakom bogatstvu pune sigurnosti razumijevanja u spoznaji tajne Boga Oca i Hrista. (Kološanima 2:1-2)

Pavle počinje ovo poglavlje dijeljenjem svog duhovnog tereta za Kološane. On koristi grčki izraz *agōna*, što znači „sukob ili borba“. Teško je boriti se, duhovno govoreći, za one koje nismo lično upoznali. Učeništvo, evangelizacija i ohrabrenje su uvijek lakši kada možemo upoznati druge licem u lice. U Pavlovom slučaju, on pokušava da obavlja posao apostola dok je zatvorenik u kućnom pritvoru u Rimu. To dodatno komplikuje njegov rad.

Pavlova borba, međutim, nije samo za Kološane. To uključuje i druge zajednice koje nije imao priliku lično posjetiti. Laodikeja (Kološanima 4:13-16), na primjer, bila je otprilike 20 kilometara zapadno od Kolosa. Epafras je evangelizirao oba ova grada (Kološanima 4:12-13). Kološanima 4:13 će takođe spomenuti treći obližnji grad, Hiereapolis, gde Pavle nije lično poznao vjernike. Uprkos nedostatku lične veze, Pavle se moli za ove vjernike, piše im i predstavlja ih sa distance.

Pavle uključuje zanimljivu sliku riječi u svom pokušaju da ohrabri hrišćane iz Kolosa. Metafora povezanih srca implicira jedinstveno među vjernicima. Cilj ovog ujedinjenog ohrabrenja bilo je međusobno znanje, mudrost i povjerenje u njihovom hrišćanskom hodu. Kao što Pavle ponavlja u ovom kratkom pismu, njegov cilj je da promoviše fokus na Hrista.

U ovom pismu četiri puta se spominje tajna (Kološanima 1:26, 27; 2:2; 4:3). Pavle se u svojim spisima skoro dvadeset puta poziva na tu ideju. U ovom kontekstu, Pavle upućuje na aspekt ranije nepoznatih informacija. Međutim, ta „tajna“ više nije neko posebno skriveno

znanje. Ova istina je otkrivena u Hristu. Ovo otkrivenje čini Hristovu misteriju daleko superiornijom od mističnih učenja protiv kojih će Pavle govoriti kasnije u ovom poglavlju.

U njemu su sakrivena sva blaga mudrosti i znanja. (3. stih)

Pavle primjećuje da je Hrist onaj „u kome su skrivena sva blaga mudrosti i znanja“. Blago se često skriva da bi se zaštitilo. U ovom slučaju, znanje i mudrost se čuvaju u Hristu, ali su dostupni onima koji vjeruju u njega. Pavle je ponekad govorio o „skrivenoj Božjoj mudrosti“ (1. Korinćanima 2:7; vidi takođe Kološanima 1:26; 3:3). „Sva“ blaga mudrosti i znanja nalaze se u Isusu, jer izvor imaju u Bogu Ocu (Rimljanima 11:33).

Biblija kaže da je Solomon bio najmudriji čovjek, osim Isusa, koji je ikada živio (1. Kraljevima 3:12). Solomon je često govorio o povezanosti mudrosti i znanja (2. Dnevnika 1:10-12; Propovjednik 1:16; 2:21, 26). Pavlovo upućivanje može takođe aludirati na Isaiju 33:6: „Pouzdanje u tvoja vremena pokazaće se bogatstvom spasenja – mudrost, znanje i strah od Gospoda. To je pravo blago za onoga ko to ima.“

To govorim zato da vas niko ne prevari primamljivim riječima. (4. stih)

Ako smo povezani sa Božjom mudročću, samo na taj način možemo biti zaštićeni da nas ne zavaraju zamršeni argumenti nevjernih. Grčka riječ koju Pavle koristi za prevaru je *paralogizētai*. Nosi jasan osjećaj nepoštenja, a ne samo konfuziju. Drugim riječima, izazovi na koje Pavle upućuje nisu složeni argumenti, već varljivi argumenti: oni koji izgledaju uvjerljivi, ali koji su zapravo lažni.

U vrijeme kada je ovo napisano, lažni učitelji kao što su gnosticici su možda već pokušavali prevariti vjernike. Pavlova pisma su često pisana kako bi se spriječila svaka obmana ili zabluda (2. Solunjanima 2:11).

„Primamljive riječi“ su prevod od grčkog izraza *pitanologija* – uvjerljivost govora, lažni diskurs koji druge dovodi u zabludu. Ljudski argumenti mogu izgledati mudri, ali padaju upoređeni s Božjom

mudročću. U 2. Korinćanima 10:5 Pavle je pisao o „rušenju [ljudskih] rasuđivanja i svake oholosti koja se podiže protiv poznavanja Boga, obuzdavanju svake misli na pokornost Hristu.“ Ljudsko znanje se često postavlja protiv Boga. Iako je mudrost od velike vrijednosti (kao što Izreke objavljuju), prava mudrost dolazi od Boga i Njegove Riječi, a ne od ljudskih manipulacija.

Jer iako sam tijelom odsutan, duhom sam ipak s vama, i radujem se gledajući red koji vlada među vama i vašu čvrstu vjeru u Hrista. (5. stih)

Kao u 1. stihu, Pavle napominje da nije fizički sa hrišćanima iz Kološa, ali je još uvijek usko povezan s njima. Duhovna veza je na kraju važnija od bilo kakvih fizičkih briga. Pavle je koristio sličan izraz u 1. Korinćanima 5:3, nudeći osudu grešnom vjerniku s udaljene lokacije. Pavle je na drugim mjestima koristio kontrast između odsutnosti i prisutnosti kako bi ukazao na svoju blisku vezu s vjernicima uprkos fizičkoj udaljenosti (2. Korinćanima 10:11; 13:2; Filipljanima 1:27).

Iz daljine, Pavle je bio srećan što je vidio snažnu, sigurnu vjeru Kološana. Ovi vjernici su bili fokusirani na ono što je ispravno, čvrsto stojeći u svojoj vjeri. Dio Pavlove radosti zbog stanja ove zajednice je to što rastu u vjeri i znanju, bez potrebe da apostol poput Pavla bude tamo lično.

Dakle, kao što ste prihvatili Hrista Isusa, Gospoda, tako živite u njemu. (6. stih)

U ovom kratkom stihu, Pavle daje veliku izjavu o hodu vjernika sa Hristom. Kološani su, kao i svi ostali obraćeni vjernici, primili Hrista vjerom (Djela 4:12; Rimljanima 10:9; Efescima 2:8-9). Pavlova implikacija je da oni koji su prihvatili Hrista u vjeri treba da žive i misle po vjeri (Kološanima 2:7). Lažna učenja naglašavala su djela i ličnu žrtvu kao sredstvo za ugađanje Bogu. Istina je da su djela vitalni aspekt hrišćanskog života (1. Jovanova 3:17-18), ali su rezultati spasonosne vjere, a ne njen izvor. Naš hod s Bogom mora biti ukorijenjen u vjeri – i stoga ukorijenjen u Njemu, a ne u nama – baš

kao što je spasenje. U suprotnom, naša duhovnost je zasnovana na ljudskom učinku i predodređena je da propadne.

Iako je Pavle živio veoma motivisanim hrišćanskim životom, znao je da je vjera jedini način da se ugodi Bogu. Određenu vrstu djela bez vjere mogu izvršiti i nevjernici. Međutim, osoba koja je primila Hrista kao Gospoda živjeće vjerom, a ne po onom što se vidi (2. Korinćanima 5:7). Ovakva vjera će dovesti do mnogih dobrih djela.

Budite ukorijenjeni u njemu, izgrađujte se u njemu i utvrđujte se u vjeri, kako ste i poučeni. Obilujte vjerom i zahvaljivanjem Bogu. (7. stih)

Pavle daje tri slike koje pokazuju važnost hodanja u vjeri (Kološanima 2:6). Prvo, mi smo „ukorijenjeni“ u Hristu. Ideja je ona o drvetu ili biljci čije korijenje čini snagu i osnovu za život. Korijeni vjernika su Hrist, a ne drugi izvor. Drugo, vjernik se „izgrađuje“ u Hristu. Ova građevina ili arhitektonska metafora govori o zgradi koja je izgrađena na Hristovom temelju. Kao što samo Hrist može spasiti osobu, samo Hrist može izgraditi ili sazreti osobu. Treće, biti „utvrđen“ u vjeri je pravna metafora koja se odnosi na zrelost ili nešto čvrsto odlučeno.

Druga polovina stiha se ponovo odnosi na Epafrasa, čovjeka koji je donio hrišćanstvo Kološanima.

Pazite da vas neko ne odmami filozofijom i praznom prevarom, prema ljudskoj tradiciji, na načelima ovog svijeta, a ne po Hristu. (8. stih)

Isus je došao da oslobodi zarobljenike (Luka 4:18; Rimljanima 7:6; Galatima 3:23), a ne da ostavi ljude u duhovnim okovima. Pavle se lično bavio grijehom nastojeći da ga ne zarobi (Rimljanima 7:23), ali se borio i protiv svake zle misli kako bi je podredio Hristu (2. Korinćanima 10:5).

Šta bi moglo zarobiti Kološane? Pavle spominje „filozofiju“, na koju misli u vrlo specifičnom smislu. Ovo nije široka referenca na sva značenja tog pojma. Stav Biblije o dubokom razmišljanju, logici i filozofiji kao filozofiji je vrlo pozitivan (Djela 17:11; 1. Jovanova

4:1; Izreke 15:28). U tom kontekstu, Pavle osuđuje filozofiju koja se zasniva na eksplicitno antihrišćanskim principima. U 4. stihu on je ove vrste argumenata nazvao „obmanjujućim“, koristeći grčki izraz koji implicira prevaru ili varanje. Drugim riječima, stvarno kritičko mišljenje nije problem. Problem predstavljaju samozavaravajući, svjetovni filozofski „trikovi“ (2. Timoteju 3:7).

Pavle govori o „praznoj obmani“. To bi uključivalo šuplju retoriku ili otvorene laži. Ako osoba krene sa očigledno anti-duhovnog stanovišta, doći će do antiduhovnih zaključaka. Ovo nas opet podsjeća da će pala ljudska mudrost biti u suprotnosti s Božjom Riječju.

Pavle se takođe poziva na „ljudsku tradiciju“, podsjećajući čitaoca da jednostavno zato što je određena ideja preferirana ili istorijska, to je ne čini istinitom. Izraz na grčkom je *paradosin tōn antrōpōn*. To podrazumijeva zakone, pravila ili donesene propise čovječanstva. Pavle želi da se Kološani – i svi vjernici – fokusiraju na istinu i na Hrista, a ne na prevare i ljudske preferencije.

Jer u njemu nastava svaka punoća božanstva tjelesno. (9. stih)

Ovdje je kontrast između varljive ljudske filozofije i Hristove mudrosti.

Ove riječi takođe naglašavaju Isusovu ljudskost. Pavle je jasno primijetio da je Isus bio fizički čovjek, ali sa božanskom punoćom u sebi. Šta to znači? Da li Pavle govori da je Isus bio bogočovjek, kao što tvrde trinitarski teolozi? Od pomoći će nam biti njegova izjava koju nalazimo u Efescima 3:19 gdje ukazuje vjernicima na način kako mogu da se „ispune svakom punoćom Božjom“. Očito je to nešto dostupno i vjernicima. Dakle, ako je u Hristu, u tjelesnom obličju, prebivala „svaka punoća božanstva“, to jednostavno znači da je bio ispunjen Božjim Duhom i potpuno posvećen vršenju volje Božje, o čemu je i sam u više navrata govorio. S druge strane, Isus se nikada nije pozivao na bilo kakvu silu koju bi imao u sebi ili od sebe, nezavisno od Boga Oca.

I da budete ispunjeni u njemu koji je glava svakom poglavarstvu i vlasti; u kome i obrezani biste obrezanjem nerukotvorenim, odbacivši

tijelo grijeha mesnim obrezanjem Hristovim; jer ste s njim sahranjeni krštenjem, u kome s njim i ustaste kroz vjeru u djelotvornost Božju, koji ga je uskrsnuo iz mrtvih. (stihovi 10-12)

Ovdje Pavle nastavlja misao koju je započeo u stihu 9. Pavle sada povezuje Hristovu punoću sa načinom na koji se Hrist odnosi prema hrišćanskim vjernicima. Isus služi kao veza između vjernika i Boga Oca. On je put, istina i život (Jovan 14:6), jedini put spasenja (Djela 4:12). Kološani su bili „ispunjeni spoznajom njegove volje“ (Kološanima 1:9).

Pavle takođe ponovo naglašava Isusov položaj. Pavle je napisao u Efescima 1:21 da je Hrist „daleko iznad svake vladavine i vlasti i sile i uprave i svakog imena koje je dato, ne samo u ovom dobu nego i u onom koje treba da dođe.“

Obrezivanje je bilo od velike važnosti za Jevreje, služeći kao znak saveza još od Abramovog vremena (Postanje 17). Mojsije se suočio s ozbiljnim problemom jer nije obrezao svoje sinove (Izlazak 4:24-26). Jevrejska muška dojenčad bila su obrezana osmog dana prema Mojsijevom zakonu, a Isus je spomenuo da se obrezivanje vrši subotom kako bi se održao zakon (Jovan 7:22). Budući da je obrezivanje bilo toliko važno, taj izraz se često koristi kao referenca za cijeli Zakon.

Međutim, kada je Isus došao prema proročanstvu, postao je ispunjenje zakona. Pavle je napisao: „Obrezivanje ne znači ništa, i neobrezivanje ne znači ništa, već držanje Božjih uputstava.“ (1. Korinćanima 7:19) Obrezivanje je ostalo kontroverza za vrlo ranu zajednicu, iako su apostoli jasno poučavali da takvi rituali nisu potrebni hrišćanima (Djela 11:1-18). Ovdje Pavle primjećuje da ono što obrezivanje čini, fizički, čini vjera u Hrista, duhovno. Drugim riječima, važno je poznavati Hrista, a ne fizičko obrezivanje.

Baš kao što je Hrist umro i uskrsnuo, krštenje služi kao simbol umiranja starom sebi i početka novog života. Ove riječi pakuju veliku količinu informacija u kratku frazu. Krštenje se navodi kao važno za svakog hrišćanina nakon obraćenja. Drugo, spasenje je ponovo

naglašeno u Hristu vjerom. Treće, vjera dolazi iz Božje moći, a ne iz naše vlastite. Četvrto, Bog Otac je podigao Isusa iz mrtvih. Sve ovo su ključne tačke za razumijevanje evanđeoske poruke.

I vas, koji ste bili mrtvi zbog svojih prestupa i zbog neobrezanosti svoga tijela, on je oživio zajedno s njim, oprostivši vam sve prestupe, i izbrisao pisani dokument koji je svojim odredbama bio protiv nas, koji nam se protivio, uklonivši ga s puta i pribivši ga na krst. (stihovi 13-14)

Pavle bilježi duhovno stanje vjernika prije Hrista: bili su mrtvi u svojim grijesima (Rimljanima 6:23; Efescima 2:5) i fizički neobrezani (Efescima 2:11). Pomenuti vjernici su očito bili pagani, jer nisu praktikovali jevrejski ritual obrezivanja. Dakle, ne samo da su bili krivi za grijeh, kao što su svi ljudi (Rimljanima 3:23), nego nisu bili dio Božjeg izabranog naroda.

Uprkos tome što su bili grešnici i neobrezani pagani, Bog je preduzeo akciju da oprostí obraćenim hrišćanskim vjernicima i da ih oživi u Njemu, kroz Hrista. Pavle ove dvije ideje stavlja u direktnu suprotnost: prva je biti mrtav zbog prestupa i neobrezan, druga je biti živ u Bogu i imati oproštaj (Luka 11:4; 1. Jovanova 1:9). Pavle je već spomenuo oproštenje grijeha u Kološanima 1:14 i ponovo će se osvrnuti na tu temu u Kološanima 3:13. Opraštanje služi kao jedan od najmoćnijih aspekata vjernika u Hristu. Vjernik dobija novi život za vječnost, a sada doživljava i novi kvalitet života.

Zatim Pavle stavlja poseban naglasak na nekoliko aspekata oproštenja koje imamo u Isusu.

Prvo, Isus je poništio evidenciju o našem dugu, na isti način na koji zakonski oprost poništava kaznu za neki zločin. U vrijeme kada je Pavle ovo napisao, osoba je mogla biti uhapšena ili porobljena da bi otplatila finansijske dugove. Oni su takođe mogli biti porobljeni kao kaznu za počinjenje zločina. Slika koju bi Pavlovi originalni čitaoci stekli je brisanje nečijeg finansijskog duga zajedno sa pravnim posledicama. Vjernik više nije živio pod prijetnjom kazne ili robovanja grijehu.

Drugo, Isus je uklonio naše grijehе. Ovo je radnja odvojena od pravne ili finansijske metafore. Proglašavanje nekoga „pomilovanim“ ne znači nužno da je „dobrodošao“. Međutim, prema Pavlu, oni koji vjeruju u Hrista imaju svoje grijehе uklonjene iz Božjih očiju. Božje oprostjenje ne znači samo slobodu od kazne za grijeh, već znači da sada možemo imati živi odnos s Bogom.

Treće, za vjernika u Hrista, Isusova smrt na krstu je dovoljna naplata za sve grijehе. Pavle ovdje koristi grafičku metaforu o samom grijehu koji je razapet. U to doba, razapinjanje nije bilo samo brutalan oblik pogubljenja, to je bio znak apsolutnog odbacivanja. Bilo je mnogo drugih načina da se ljudi pogube u to vrijeme, ali razapinjanje je nosilo osjećaj srama i odricanja. Dakle, kada Bog razapinje grijeh, On potire njegovu silu.

Svukao je vrhovne vlasti i sile, javno ih pokazavši, trijumfujući nad njima na njemu [krstu]. (15. stih)

Pavle dodaje da je Isus preko krsta „svrgao vlasti i sile“ i javno ih eksponirao. Ovi autoriteti na koje Pavle upućuje vjerovatno su duhovni autoriteti, slično njegovim riječima u Efescima 6:12. Kontekst ovog odlomka je u potpunosti duhovni, a ne politički, tako da Pavlovo značenje nema nikakve veze sa zemaljskim kraljevima ili vođama. Umjesto toga, on govori o Isusovoj moći nad silama duhovne tame. Pavle ističe da se na krstu javno pokazala prava priroda sila zla, i da je Hrist pobijedio.

Kako je Isus to postigao? Prema Pavlu, „trijumfujući nad njima na krstu“. Drugim riječima, Hristova žrtva omogućava da se slomi Sotonina sila zarobljeništva grijehu i smrti. Otkrivenje 12:10 govori o tom istom učinku, uz konstataciju da je „zbačen tužitelj naše braće, koji ih je dan i noć optuživao pred našim Bogom“. Samo kroz ovu mesijansku intervenciju, moguć je oprostaj grijehа i oživljavanje (duhovno) mrtvih grešnika.

Zato neka vas niko ne osuđuje zbog jela i pića, bilo kao dio praznika ili mladina ili šabata, jer je to sjenka onoga što predstoji, tijela Hristova. (stihovi 16-17)

Pavle započinje ovaj novi odlomak riječju „zato“. To znači da su buduće misli rezultat njegovih prethodnih izjava. U ranijim stihovima, Pavle je objasnio da je naš odnos s Bogom kroz Hrista, a ne kroz fizičke rituale kao što je obrezanje. Spasenje koje imamo kroz Hrista je potpuno. Ne samo da uklanja kaznu za grijeh i obnavlja naš odnos s Bogom, već pobjeđuje i sile zla koje su protiv nas (Kološanima 2:13-15).

Ovaj stih pobija tvrdnje lažnih učitelja. Ovi prevaranti su govorili hrišćanima da moraju slijediti određene rituale, pravila i propise kako bi bili spašeni. Pavle će ove koncepte nazvati „sjenkom onoga što dolazi“, ili nečim mnogo manje važnim od samog Hrista. Nasuprot tome, Pavle piše: „neka vas niko ne osuđuje“ u pogledu četiri posebna područja.

Prvo, Pavle primjećuje određena ritualna pravila za jela i pića. Ovo nije proglas da je „sva hrana postala čista“, kako to tumače liberalni hrišćani.

Drugo, Pavle spominje praznike. Mojsijevi zakoni uključivali su mnoge specifične proslave kao što su Pasha i Dan pomirenja, koji su se nazivali „praznici“.

Treće, „mladine“ se odnose na proslave mladog mjeseca u Mojsijevom zakonu (Brojevi 29:6).

Četvrto, Pavle spominje „šabate“ u množini. Postavlja se pitanje govori li Pavle o sedmom danu – suboti – ili se ovo samo odnosi na praznične šabate. Ako obuhvata subotu, tada bi bilo očito da svetkovanje sedmog dana nije obaveza za hrišćane. To bi po logici stvari za sobom povuklo neobaveznost i ostalih devet Uputa Dekaloga. Stoga se ovim predmetom moramo detaljno pozabaviti jer ima ogromne implikacije.

Pavle jasno kaže da ovakva pravila nisu zahtjevi za hrišćanske vjernike. Da li to znači da sva moguća djela koja možemo učiniti, ili trebamo učiniti, zapravo ne znače ništa?

Sve navedeno, kaže Pavle bilo je „sjenka onoga što dolazi“. Grčka riječ *skia*, prevedena kao „sjena“, može se odnositi i na

„sjenku, skicu ili obris“. Pavle ovo suprotstavlja grčkoj riječi *sōma*, prevedenoj kao „tijelo“. Ova riječ može značiti i „stvarnost ili supstancija“, što je referenca na Hristovo utjelovljenje i njegovo postignuće „u tijelu“. Ovo je razlog zašto poštovanje starosaveznih zakona više nije uslov: zakon je bio samo nacrt; to je sjenka, ili nagovještaj stvari koje dolaze, tipologija. Hrist je stvarnost. Kada je dao ovu izjavu, Pavle nije govorio protiv Zakona, već je govorio o Isusu kao superiornom u odnosu na Mojsijev zakon. Isus je Začetnik života (Djela 3:15). Ispunio je Zakon, a da mu nije protivrečio. Isus je poučavao: „Ne mislite da sam došao ukinuti Zakon ili Proroke; nisam došao da ih ukinem, nego da ih ispunim.“ (Matej 5:17)

Dakle, osnovno pitanje s kojim moramo biti načisto je da li Pavle uči da su hrišćani oslobođeni obaveze Božjeg Zakona.

Ovaj pasus odavno je postao jedan od omiljenih za izvođenje teze da su četvrti uput ili deset Božjih uputa ukinuti. Ali stvar se tu ne zaustavlja. Tako hrišćani dolaze do faze u kojoj ne znaju u šta da vjeruju i istina postaje neuhvatljiva. Nažalost, zloupotrebljava se čak i od onih koji znaju da je Dekalog vječan, ali ova prevarena grupa manipuliše značenjem riječi u Kološanima 2:16 kako bi insistirala na tome da Pavle kaže da hrišćani još uvijek treba da svetkuju sve svete dane kao što je npr. Pasha itd. koji su prikovani na krst.

Navešćemo četiri najčešća nesporazuma, koja plasiraju oni što ne traže istinu, već umjesto toga traže laganu, udobnu religiju koja im omogućava da žive kako god žele i da imaju sigurnost u spasenje. Zaista ne postoji prava religija koja to može učiniti, i nažalost, Matej 7:21-23 opisuje potencijalni ishod za one koji izaberu taj put. Oni kažu:

- 1) Kološanima 2:14-16 ukida svih deset uputa.
- 2) Stih 16 ukida samo četvrti uput (omiljena zabluda među mnogima).
- 3) Stih 16 ukida propis za hranu koju je Bog proglasio nečistom.
- 4) Kološanima 2:14-17 kaže se da moramo držati uredbe kao žrtveni dio Mojsijevog zakona, kao što su Pasha i svi drugi sveti dani (obredni zakon).

Slijedi lista najčešćih razloga zašto se gornja četiri nesporazuma opravdavaju.

1) Riječ „uredbe“ u stihu 14 znači Deset uputa.

2) Izraz „brisanje pisanog dokumenta“ u stihu 14 znači Deset uputa jer je Dekalog napisan Božjim prstom.

3) Izraz „šabati“ (množina) u stihu 16 odnosi se na četvrti uput – subotu.

4) Neki kažu da izraz „šabati“ nije množina jer je Biblija KJV prevela druge stihove u jednini gdje grčki Novi savez pokazuje deklinaciju za subotu, te stoga šabati moraju biti u jednini, tj. „šabat“.

5) Nečista hrana je ukinuta u ovom odlomku jer moderni prevodi Biblije kažu: „Ne dozvoli nikome da te osuđuje u onome što jedeš ili piješ.“

6) Riječ „šabat“ u stihu 16 je ceremonijalna subota, i subota iz četvrtog uputa jer je riječ koja se koristi u oba slučaja u Novom savezu „sabaton“.

7) Što se tiče onih koji insistiraju na tome da Pavle kaže da se praznici ipak moraju držati, rečeno je da svi komentari koji kažu da se 16. stih odnosi samo na ceremonijalne subote i da su pribijeni na krst, pripadaju komentarima adventista (što je netačno).

Koje je pravo značenje Kološanima 2:16?

Biblija govori o dva zakona oko kojih postoji mnogo zabune, ali to ne mora biti tako, jer kad shvatimo svrhu ovih zakona sve postaje vrlo jasno. Zakon broj 1 naziva se „Deset Uputa (tradicionalno „zapovijesti“) ili dvije ploče svjedočanstva, „moralni zakon“ i „dekalog“. Zakon broj 2 naziva se „Mojsijev zakon“, „Knjiga Zakona“ ili „Knjiga Saveza“, „Uredbe“ i (u teologiji) „Ceremonijalni zakon.“ Ako bi Izraelac zgriješio, tada je morao da donese svoj prinos u skladu sa Zakonom broj 2 da bi dobio oprost. Ovo je odnos između ova dva zakona. Zakon broj 1 definiše grijeh, jer je grijeh kršenje zakona (1. Jovanova 3:4), a zakon broj 2 definiše žrtve, obredni zakon koji je bio pravni lijek za grijeh, tačnije ilustracija velikog budućeg antitipa u Hristovoj službi pomirenja.

Dakle, jednostavno rečeno, kada bi Izraelac zgriješio i prekršio zakon, da bi izvršio iskupljenje za svoj grijeh, morao je da ispoštuje zakon broj 2. Ovaj obredni zakon se lako identifikuje u Bibliji jer govori o obrezivanju, žrtvovanju, prinosima, očišćenju, praznicima i drugim obredima koji su bili povezani sa jevrejskim svetištem. Dakle, evo dva vrlo različita zakona. Naš Gospod i Spasitelj, Isus Hrist je trajno zauzeo mjesto Zakona broj 2 kada je povikao „svršeno je“ i pognuo glavu i umro. Kada je ta nevidljiva ruka poderala hramsku zavjesu od vrha do dna (Matej 27:51), to je značilo da je obredni zakon jednom za svagda trajno prikovan na krst.

Dakle, šta je grijeh i zašto je Isus umro na krstu za nas? Ako počinimo preljubu, da li bi to bio grijeh? Naravno! Šta je sa ubistvom ili krađom? Da li bi to bio grijeh? Šta kažete na obožavanje idola ili uzimanje Gospodnjeg imena uzalud? To bi naravno sve bili grijesi i zbog tog grijeha je Isus umro na krstu za nas. Pošto smo već identifikovali šta je grijeh, hajde da vidimo da li se Biblija slaže sa nama.

„Ko god čini grijeh, on prestupa zakon, jer grijeh je prestup zakona.“ (1. Jovanova 3:4)

„Jer Zakon donosi gnjev, a gdje nema zakona, nema ni prestupa.“ (Rimljanima 4:15)

Rimljanima 4:15 potvrđuje 1. Jovanovu 3:4 i pokazuje da ako nema zakona onda ne bi bilo ni kršenja zakona, što je grijeh. Dakle, ako imamo grijeh, onda imamo zakon. Ako nema grijeha, onda nema ni zakona. Ne postoji ništa jednostavnije od toga. Nije drugačije ni sekularno društvo. Kad ne bi bilo zakona, onda bi ljudi mogli da ubijaju, krađu i rade šta god hoće jer zakona ne bi bilo i tako ne bi bilo kršenja ljudskih zakona i društvo bi bilo užasno, strašno i haotično i svako bi se morao boriti za svoj život. Danas imamo ubistva, samoubistva, silovanja, preljube, blud, krađe, pljačke, idolopoklonstvo, pornografiju, zlostavljanje djece i vršnjake koji pucaju na drugove iz razreda. Možemo razumjeti one koji pripadaju ovom svijetu koji ne žele da slijede bilo koji zakon, ali kakvu to poruku šalje sekularnom društvu kada hrišćani počnu učiti da se ovih deset velikih zakona,

deset moralnih uputa ukida? Je li neko od nas bez grijeha? Postojao je naravno samo Jedan koji je bio savršen i bez grijeha.

„Jer svi su sagriješili i lišeni su Božje slave.“ (Rimljanima 3:23)

„Ako kažemo da nemamo grijeha, sami sebe zavaravamo i istina nije u nama.“ (1. Jovanova 1:8)

Koje su posljedice grijeha u Bibliji? Rimljanima 6:23: „Jer plata za grijeh je smrt, a Božji dar je vječni život kroz Hrista Isusa, našeg Gospoda.“ Međutim, 1. Jovanova 1:9 kaže: „Ako priznamo svoje grijehe, vjeran je i pravedan da nam oprost i očisti nas od svake nepravde.“

Dakle, da li je Isus umro da nas iskupi od posljedica grijeha i posrednički preuzme naš grijeh, ili da bismo mogli nastaviti živjeti u grijehu? Sledeći odlomak je najlakši i najjasniji način da se odgovori na ovo pitanje.

„Jer ako namjerno griješimo nakon što smo primili spoznaju istine, ne preostaje više žrtve za grijehe... Ko odbaci Mojsijev zakon, umire bez milosti, na osnovu izjave dvojice ili trojice svjedoka. Šta mislite koliko će težu kaznu zaslužiti onaj ko pogazi Sina Božjeg i smatra krv saveza kojom je posvećen nesvetom i vrijeđa Duh blagodat?“ (Jevrejima 10:26-29)

Pošto je grijeh kršenje zakona i Jevrejima 10:26 kaže da **nema žrtve** koja će pokriti namjerni grijeh, onda postaje savršeno jasno da Isus nije umro da bismo mi mogli da nastavimo da živimo u grijehu. Rečeno nam je da nastaviti u grijehu (kršiti Božje upute) znači gaziti Sina Božjeg pod nogama. Da li neko želi da gazi Isusa u znak zahvalnosti za njegovu žrtvu i ljubav? Takođe smo obaviješteni da to takođe znači smatrati krv Novog saveza **nesvetom** uprkos tome što smo pod Božjom milošću. Pošto smo pokrili osnove, pogledajmo najčešće izgovore koji se koriste u Kološanima 2:14-17.

Objašnjenje broj 1 bilo je da su uredbe Deset uputa. Teško da se može doći do ovog zaključka a da to nije namjerno dovođenje u zabludu. Pogledajmo značenje grčke riječi za „uredbe“ korištene u 14. stihu, kao i za grčke riječi za „zakon“ i „uputi“.

Tejerova definicija: G1378 dogma

1) Doktrina, dekret, vjerska uredba

2) Pravila i zahtjevi Mojsijevog zakona; nose nagovještaj strogosti i prijetnju sudom.

3) Neke uredbes apostola vezano za ispravno življenje.

Dakle, kako ljudi dobijaju Deset Uputa iz grčke riječi „dogma“? Očigledno ne možete. To je samo jedna od mnogih laži od strane neprijatelja kako bi se hrišćani uvjerali da više ne moraju biti poslušni Bogu u ljubavi ili jedan od mnogih izgovora onih koji jednostavno ne žele istinu. Ovo nije ljubav prema Bogu svim srcem, snagom i dušom i može se završiti samo jednim zaključkom, i niko ne treba da želi da ide tim putem.

Da je riječ o Božjim uputama iz Dekaloga, koristila bi se grčka riječ *entole* (*micva* na hebrejskom), kao na primjer u Luki 1:26; 23:56; Jovanu 14:15; Rimljanima 13:9; 1. Korinćanima 7:19; 1. Jovanovoj 2:3-4; 5:2-3; Otkrivenju 12:17; 14:12; 22:14... Zašto Pavle nije upotrijebio ovu grčku riječ ako je mislio na Dekalog? Jer Pavle govori o uredbama ceremonijalnog zakona, što ćemo također uskoro vidjeti iz konteksta odlomka. Ili je mogao koristiti riječ *nomos* za cijeli Zakon ali nije.

Takođe lako pada u vodu teza da se „pisani dokument“ odnosi na Dekalog (vidi: 2. Dnevnika 33:8).

Da li se izraz „šabati“ (množina) u Kološanima 2:16 odnosi se na četvrti uput o suboti? Grčki je ovdje u množini zato što su to bile ceremonijalne subote koje su bile dio uredbi. Sada je vrijeme da se uspostavi jasnije značenje cijelog ovog odlomka da bismo ovo razumjeli. Podsjetimo se da je svrha „uredbi“ bila da se izvrši pomirenje za grijeh. Ako sada pažljivo pogledamo kontekst Kološanima 2:14, primijetićemo da Pavle kaže da su ove uredbes bile „protiv nas“ i „protivile nam se“. Zašto?

Ovdje Pavle vrlo snažno gura poentu da su ove uredbes bile ropstvo, ali što je još važnije, Pavle kaže da su uklonjene s puta i prikovanane na krst. Da bismo utvrdili šta je prikovano na krst, sve što treba

da uradimo je da se zapitamo za šta je Isus Hrist umro na krstu. Pri-bijen je na krst da nas otkupi od posledica našeg grijeha. I šta se prak-tikovalo da se izvrši pomirenje za naš grijeh prije krsta? Žrtveni sistem! To su bile uredbe koje su bile prikovane na krst kad je Isus okončao čitav žrtveni sistem postavši ta **jedna** i konačna savršena žrtva, što je takođe označeno nevidljivom rukom koja je rascijepila hramsku zavjesu od vrha do dna (Matej 27:51).

Ovaj odlomak i njegov kontekst su zaista vrlo jednostavni, a za potvrdu da su „uredbe“ podrazumijevale da se izvrši pomirenje za grijeh, može nam pomoći odlomak u Ezekielu 45:13-25.

„Uredbe“ su bile ono što se praktikovalo kako bi se došlo do po-mirenja za grijeh ljudi. To je uključivalo prinose u hrani i piću, praz-nike svetih dana i mladine (mlade mjesece) i različite ceremonijalne subote, kao što su Pasha i Dan pomirenja (Jom Kipur), na primjer, koji su svi bili godišnji obredni šabati.

Većina modernih prevoda Biblije pogrešno je prevela obredne prinose od jela i pića tako da se stiče dojam da se odnosi na „ono što jedete ili pijete“ tj. nečistoj hrani. Ovo je netačno jer nečista hrana ni na koji način nije dio „uredbi“ žrtvenog sistema. Ne samo da su ovo pogrešno preveli, nego da su prevodioci stali i razmislili o tome, shvatili bi da ne postoji nešto što je nečisto piće. Nečista pića se ne nalaze nigdje u Riječi Božjoj jer ne postoje. Stoga je nemoguće da se ovdje spominju nečista pića jer to ne postoji, a nečista hrana nije dio uredbi i stoga se ni najmanje ne uklapa u kontekst. S druge strane, prinosi od jela i pića savršeno se uklapaju u kontekst i dio su uredbi.

Na žalost, gotovo sve crkve uče da je Isus „očistio svu hranu“, pozivajući se na (opet manipulisani) prevod teksta Marko 7:19. Ovaj stih nema apsolutno nikakve veze sa Bogom određenim definicijama šta su „čiste“ i „nečiste“ životinje; to ima sve veze sa kontekstom diskursa: tradicija pranja ruku od fizičke prljavštine prije jela i uzdi-zanje tradicija koje je stvorio čovjek iznad Božijih uputa! Naravno, potpuno je besmisleno misliti da bi se podjela životinja na čiste i ne-čiste mogla „ukinuti dekretom“.

Dakle, ovo se odnosi na uredbe koje su trebale izvršiti pomirenje za grijeh, što je upravo ono što je Isus doveo do kraja kada je umro na krstu. Isus je postao naše Pashalno Jagnje i čak je umro na Pashu u isto vrijeme kada je pashalno jagnje trebalo biti žrtvovano u hramu. To je ono što je poznato kao tip i antitip. Za svaki praznik postoji antitip. Da bi se u potpunosti shvatila svrha ceremonijalnih uredbi, mora se razumjeti princip tipa i antitipa. Redosljed dana koji se držali kao praznici, kao što je prikazano u Svetom pismu, je „tip“. Ovaj slijed dana je simbolika onoga što je trebalo doći u budućnosti i za njihovo ispunjenje, i to je „antitip“. Tip i antitip **moraju** se precizno podudarati. Praznik sedmica je, na primjer, tip, a Pedesetnica je antitip i njegovo ispunjenje. To je ono što se misli pod „sjenama“ u 17. stihu.

Evo još jednog pogrešnog argumenta: Riječ šabati u stihu 16 su ceremonijalne subote, i subota iz četvrtog uputa, jer je riječ koja se koristi u oba slučaja u Novom savezu „subota“.

Ovaj argument koriste oni koji svetkuju subotu Gospodnju, ali takođe insistiraju da se ceremonijalne subote isto moraju držati. Argument je da se svaka upotreba grčke riječi „sabaton“ u Novom savezu koja kaže „subotni dan“ osim u Kološanima 2:16 odnosi na četvrti uput, pa stoga, budući da se koristi ista grčka riječ „sabaton“ za šabatne dane, mora da se odnosi i na subotu Gospodnju. Ovo je zaista loša egzegeza i teologija. Prije svega, „šabati“ u množini se pominju na ukupno 8 mjesta u Novom savezu.

Promoteri obrednog zakona pokušavaju da izokrenu ovaj odlomak govoreći da se uredbe i dalje moraju poštovati, odnosno da još uvijek trebamo držati sve praznične dane kao što je Pasha. Grčka riječ koja se koristi za subotu je „Sabaton“ kroz cijeli Novi savez jer jednostavno znači dan odmora. To samo znači „subota“. Četvrti uput govori o „suboti“, a ceremonijalne subote se takođe nazivaju „šabati“. Zašto bi se očekivalo da se grčka riječ promijeni? To samo znači „subota“, što znači dan odmora.

Ponekad je lako napraviti razliku jer Bog naziva sedmičnu subotu

„MOJA subota“. Ove prve dvije koje ćete primijetiti odnose se na četvrti uput, subotu Gospodnju.

Kad raspravljamo o držanju praznika pod Starim savezom, moramo imati u umu da su oni povezani sa svetinjom i cijelim sistemom žrtava. O tome se apsolutno ne može raspravljati. Ako neko insistira na tome da se ovi praznici održavaju, onda to moraju da urade kako treba u skladu sa načinom na koji Biblija nalaže da se održavaju. Ne možete samo odlučiti koji dio njih želite upražnjavati – **vrši se sve ili se ne radi to uopšte**. To je upravo ono o čemu se radilo. Zbog toga su ukazivali na Isusovo djelo na krstu i zato su se duhovno ispunili i završili na krstu. Kako bi se mogle i zašto ove stvari koje su dovele do pomirenja za naš grijeh nastaviti nakon krsta? Je li Isus pokrio naš grijeh ili ne? Kada je Isus na krstu objavio „svršeno je“ sve je bilo ostvareno. Nije moguće odvojiti žrtveni sistem svetilišta od praznika kakvi su oni bili kao sastavni i primarni dio sistema svetilišta. Samo za podsjetnik i dodatnu jasnoću, šta je Isus završio na krstu. Efescima 2:15: „U svom tijelu onemogućio je neprijateljstvo Zakona propisa sa [službenim] naredbama, da bi u njemu od oboje stvorio jednog novog čovjeka gradeći mir.“

Ono što je zapisano u Knjizi Zakona bilo je „protiv nas, koji nam se protivio“ i zato Pavle ovaj zakon naziva „ropstvom“ u Galatima 4:9-10. Deset Uputa s druge strane su „savršeni zakon slobode“, a sloboda je sušta suprotnost ropstvu. Moralni zakon je „zakon slobode“ jer u njegovom domenu ispunjavamo svoju svrhu življenja. Budući da Biblija nije kontradiktorna sama sebi, ovo takođe ukazuje da se spominju „uredbe“, a ne deset uputa. Ako Pavle to naziva „ropstvom“, onda on može da govori samo o onome što je u „Knjizi zakona“ zapisano Mojsijevom rukom. Ovaj stari sistem žrtvovanja je nepotrebno i nesvrhovito ropstvo nakon što nas je Hrist oslobodio i stavio, kroz njegovu pripravu, pod okrilje spasonosne blagodati. Svaki pokušaj vraćanja na staro u stvarnosti je negiranje Hristovog postignuća i izlaženje ispod okrilja spasonosne blagodati.

„Taj šator je slika za vrijeme koje je već došlo, u koji su se

prinosili darovi i žrtve, koji nisu mogli usavršiti onoga što je služio, što se odnosi na savjest, samo u jelima i pićima i raznim obrednim pranjima. **Te odredbe Zakona odnosile su se na ono što je tjelesno i bile su nametnute do vremena određenog da se sve dovede u red.**

Ali kad je došao Hristos kao prvosveštenik koji je omogućio blagoslove koji su došli, ušao je u veći i savršeniji šator, koji nije načinjen rukama, to jest nije od ove materije, i jednom za svagda ušao u sveto mjesto, ali ne s krvlju jaraca i junaca, nego sa svojom krvlju, i tako nam pribavio trajno izbavljenje. Jer ako krv jaraca i junaca i pepeo od junice posvećuje onečišćene koji su time pošćekropljeni, pa im tijelo postaje čisto, koliko će više krv Hrista, koji je putem Duha vječnog samog sebe bez mane prinio Bogu, očistiti našu savjest od mrtvih djela kako bismo služili živom i istinskom Bogu? **Zato je Hristos posrednik novog saveza.**“ Pogledajmo i Jevrejima 10:8-9: „Najprije kaže: ‘Nisi htio i nisu ti bile po volji žrtve i prinosi i paljenice i žrtve za grijeh’ – žrtve koje se po Zakonu prinose. A zatim kaže: ‘Evo, došao sam da vršim tvoju volju, o Bože.’ On **ukida prvo da bi uspostavio drugo.**“ Ista misao izražena je u Jevrejima 7:18-19: „Dakle, **pređašnji propis se ukida zbog svoje slabosti i beskorisnosti.** Jer Zakon nije ništa učinio savršenim, nego je to učinila **bolja nada uvedena umjesto njega**, kojom se približavamo Bogu.“ (Jevrejima 9:9-15)

Dakle, ako bismo parafrazirali odlomak Kološanima 2:14-17, mogao bi glasiti ovako: „Ove uredbe koje su imale prinose za jelo i piće, praznike mladog mjeseca, praznične dane i šabate sada su protiv nas i suprotne nama i stoga su ropstvo i prikovane su na krst. Zato nemojte dozvoliti da vas bilo ko osuđuje što više ne držite ove prinose u jelu i piću, mladine, praznike i šabate koji su sada protiv vas jer su pribijeni na krst i stoga su prošli i više ih nema.“

Sada može nastaviti sa komentarima.

Neka vas niko ne nipodaštava po svom sudu, u poniznosti i ritualnoj službi anđelima, spekulišući onim što je vidio, razmećući se pretvorno u naduvenosti svog tjelesnog uma, a ne držeći se glave,

onoga od koga sve tijelo – snabdjeveno svim što je potrebno i skladno povezano zglobovima i ligamentima – raste rastom koji daje Bog. (stihovi 18-19)

„Neka vas niko ne nipodaštava“ po sopstvenom sudu. O čemu se ovdje radi? Očito, kontekst se odvaja od prethodne diskusije i prelazi na stvari koje su morale biti aktuelne među hrišćanima tog vremena. „U poniznosti i ritualnoj službi anđelima, spekulišući onim što je vidio“, ukazuje na određenu vrstu lažne ritualne poniznosti putem ljudskih djela, vjerovatno neki oblika asketizma i sl.

Ova grupa, o kome god da se radi, razmetala se stvarima koje su uključivale služenje anđelima putem određenih rituala. Ta iskustva su ih činila oholima i naduvenima, vjerovatno zbog navodnih otkrivenja koja su dobijali.

Pavle ohrabruje hrišćane u Kolosu da ne nasjedaju na lažna učenja onih koji su se držali mističnih običaja koji su bili u suprotnosti s Božjom istinom. Pavlova lista uključuje četiri područja koja se koriste kao odvratanje pažnje od pravog hrišćanskog života, kako ga promovišu ovi lažni učitelji.

Prvo, Pavle upozorava na „asketizam“, termin koji se odnosi na samoodricanje. Opšta ideja uključuje ekstremne prakse koje izgledaju plemenito, ali ih Bog ne zahtijeva, kao što su zavjet šutnje, produženi post ili doživotni celibat. Gnosticizam, rana jeres s kojom se suočavaju hrišćani, naučavao je da je tijelo zlo, te da se sve fizičke želje moraju ugušiti.

Drugo, Pavle primjećuje „obožavanje anđela“. Isus je poučavao da samo Boga trebamo obožavati (Matej 4:10). Ova obmana ide uz Pavlovo upozorenje da ne uzimaju u obzir obmanjujuće argumente (Kološanima 2:8). Mnogi lažni učitelji današnjice su poučavali da su misticizam i filozofija ključevi znanja i da su posebne vizije od anđela ključni dio istine. Ovo, kao što Pavle jasno kaže, nije tačno.

Treće, Pavle bilježi mistične vizije. On odbacuje korištenje vizija kao način za privlačenje pažnje na sebe. Ili, kao način za traženje posebnog znanja, otuda i upućivanje na detalje.

Četvrto, Pavle ukazuje na one koji su dopustili da ih obmanjuju „vizije“. Ponos je bio u korijenu onih koji su promovisali mistična ili asketska učenja. U stvari, sve četiri ove greške zahtijevaju određeni nivo egoizma; svi ti mistici, ili asketi, ili gurui tvrde da su bolji od drugih kao rezultat njihovih ličnih sposobnosti ili „specijalnog“ uvida. To, međutim, nije hrišćanski način.

Njihov problem je bio, primjećuje Pavle, što se nisu „držali glave“ – što bi trebala biti aluzija na Hrista kao na poglavara zajednice i našeg spasenja. Bog daje dva važna elementa našem hrišćanskom životu. Prvo, Bog je taj koji uzrokuje rast. Istinski duhovni napredak se ne dešava kroz asketske prakse ili rituale, već kroz slijeđenje Hrista. Što se više oslanjamo na vlastitu moć i sposobnost, to manje dopuštamo Hristu da koristi svoju moć u nama. To je problem misticizma i samoodricanja: oni se oslanjaju na našu vlastitu snagu, umjesto na Boga. S druge strane, svaka praksa simuliranja vjerskih iskustava može praktikante lako dovesti pod kontrolu palih anđela, što je vjerovatno bio slučaj onih koje Pavle pominje u ovim stihovima.

Drugo, Pavle objašnjava da naša zajednička zavisnost o Hristu proizvodi i rast i jedinstvo. Jedinstvo mora biti izgrađeno na Bogu i Njegovim učenjima da bi bilo istinsko.

Ako ste zajedno s Hristom umrli u odnosu na načela ovoga svijeta, zašto se onda, kao da još pripadate svijetu, podvrgavate propisima: „Ne diraj, ne probaj, ne dotiči,“ koji se odnose na ono što u potrebu propada, prema uputstvima i učenjima ljudi? – koja po riječi zaista imaju prividnu mudrost u svojevolumnim ritualima i poniznosti i neštedjenju tijela [asketizmu], ali nemaju nikakve vrijednosti u potpunom obuzdavanju tijela. (stihovi 20-23)

Pavle počinje ovaj stih uslovnom izjavom: „Ako ste zajedno s Hristom umrli u odnosu na načela ovoga svijeta.“ Pavle je možda imao na umu osnovne premise koje su koristili lažni učitelji koji se spominju u ovom poglavlju. Ideja je takođe spomenuta u Kološanima 2:8. Tamo je govorio o fundamentalnim teorijama nehrišćanskog, paglog svijeta. Kako god, načela ovog svijeta nisu Božja načela niti

premise za Božji sistem vrijednosti. Ipak, iz konteksta se čini da Pavle ima u vidu pogrešna religijska svjetovna načela koja dovode do opisanih praksi i razvoja obmanjivačkih argumenata.

Kontekst ove izjave je razlika između napora usmjerenih na čovjeka, naspram usredotočenog oslanjanja na Boga.

Pavlova poenta je jasna. Ako vjerujemo Bogu i spasenju kroz Hrista, zašto bi i dalje bili opsjednuti ljudskim pravilima i propisima? Pavle ukazuje na štetne uticaje da se neki vjernici još uvijek ponašaju kao nevjernici u nekim područjima. Asketska učenja ili pravila lažnih učitelja nisu bila obavezujuća za njih i nisu nudila nikakvu prednost.

Treba zapaziti da ova učenja o raznim ograničenjima nisu bila zasnovana na božanskom otkrivenju, već na varljivim ljudskim pretpostavkama. To je čak moglo uključivati i usmena predanja koja su dodata uz Toru.

Postoji razlika između Božje Riječi i nesavršenosti onih koji je podučavaju. Nisu sva tumačenja Svetog pisma valjana, a greška tumača nije greška Biblije. Zbog toga je Pavle rekao Timoteju da se ispravno služi riječju istine (2. Timoteju 2:15). Sposobnost da se tačno podučava Božja istina bila je uslov onih koji su vodili lokalnu zajednicu kao starješine (1. Timoteju 3:2; Titu 1:9).

Slijedeće restriktivnih vjerskih pravila čini da osoba drugima izgleda sveto. Ovi sistemi zahtijevaju visok nivo posvećenosti i rada. Mnoge svjetske religije uključuju vođe koji izgledaju vrlo moralno i prilično su posvećeni. Drugo, takvi vjeroučitelji djeluju mudro i ljudi ih rado citiraju. Pisac ovdje koristi izraz koji odgovara pojmu sofizma – umjeća nadmudrivanja i zavođenja kroz prikrivanje namjernih logičkih grešaka. Na kraju, sve što oni čine su samo ljudska pravila zasnovana na principima koji ne dolaze od Boga.

Pavle ističe da su ova učenja samostalna; ona zapravo nisu od Boga. Očekivanja lažnih učitelja uključivala su asketski život i grubo postupanje sa tijelom. To je došlo kroz post, izbjegavanje određene hrane ili na druge načine. Ovo je, opet, glavna komponenta gnosticizma, rane jeresi koja je mučila hrišćansku zajednicu. Gnostici su se

oslanjali na misticizam i složenu filozofiju, kao i na insistiranje da je fizički svijet potpuno zao, pa su sva fizička zadovoljstva morala biti eliminisana.

Pavle ističe uzaludnost ovih učenja. Ovi pokušaji poricanja tijela, kroz ljudske napore, zapravo ne zaustavljaju grešne želje. U određenoj mjeri, asketizam i samoodricanje mogu biti isto toliko fizička zavisnost kao i prepuštanje proždrljivosti ili pohlepi! U oba slučaja, osoba se ponaša pod pretpostavkom da je ono što radi sa svojim tijelom, u vlastitoj moći, ono što će je usrećiti ili postaviti na viši nivo duhovnosti.

Nasuprot tome, Biblija uči da se vjernicima daje oprostenje grijeha samo kroz Hrista. Nadalje, čak i vjernici nastavljaju da se bore s grijehom (Rimljanima 7:14-20), tražeći snagu Božjeg Duha da bi pobijedili iskušenje.

3. Usvajanje vrijednosti života koji dolazi

Ako ste, dakle, uskrsnuti s Hristom, tražite ono što je na nebu, gdje Hristos sjedi zdesna Bogu. (Kološanima 3:1)

Pavle sada objašnjava zašto se vjernici trebaju fokusirati na vječne stvari. Hrišćani treba da stave svoje misli „iznad“, da tako kažemo, tamo gdje je Hrist. Hrist nije na zemlji ili u grobu – on je s desne strane Bogu. Fraza „s desne strane Bogu“ jednostavno označava nekoga ko je prvi do Boga po važnosti i autoritetu. Ovo je bio dosledan pogled na Isusa u ranoj zajednici (Luka 22:69; Djela 2:33; 5:31; 1. Petrova 3:22). Pavle je takođe podučavao ovu poruku Rimljanima (Rimljanima 8:34). I Poslanica Jevrejima naglašava ovo mjesto časti za Isusa (Jevrejima 1:3; 10:12; 12:2).

Mislite na ono što je na nebu, a ne na ono što je na zemlji. (2. stih)

Ovo je namijenjeno onima koji su prihvatili Hrista i primili ga kao svog Spasitelja. Umjesto da gledaju u zemaljsko oko sebe, umovi hrišćana bi trebali biti usmjereni na ono što je „gore“ od Boga. Ono što je od Boga dolazi „odozgo“ u Novom savezu (Jovan 3:31; 8:23; Efescima 4:10; Jakov 1:17).

U ovom kontekstu, „stvari na zemlji“ su povezane s bezbožnim aktivnostima. Na primjer, Jakov 3:15 bilježi lažni pristup koji „nije mudrost koja dolazi odozgo, nego zemaljska, tjelesna, demonska.“ Nasuprot tome, „mudrost odozgo je najprije čista, zatim miroljubiva, razumna, spremna da posluša, puna milosrđa i dobrih plodova, nepristrana, nelicemjerna“ (Jakov 3:17). To ne znači da vjernici trebaju zanemariti sve ovozemaljske brige. To, međutim, znači da vjernici trebaju posvetiti svoje vrijeme i pažnju stvarima koje su ugodne Bogu, a ne stvarima koje su ugodne ljudima.

Jer ste umrli, i vaš je život sakriven s Hristom u Bogu. (3. stih)

Pošto su vjernici „umrli“ grijehu, u smislu da su odvojeni od njega, život vjernika je „sakriven“ ili „sadržan“ u Hristu. U prethodnom

poglavljju, Pavle je govorio o lažnim učiteljima koji su koristili trikove i varljive argumente. Ovi ljudi su tražili posebnu, skrivenu mudrost kojoj su samo oni imali pristup. Nasuprot tome, prema Pavlu, mudrost vjernika nalazi se u poznavanju Gospoda.

Konkretnije, ovo pismo spominje kako je mudrost koja je nekada bila skrivena sada otkrivena (Kološanima 1:26). Ali ona se ne otkriva samo određenoj nekolicini – otvorena je za „svete“. U Bibliji se „sveti“ uvijek koristi kao opšti izraz za sve koji prihvataju Hrista kao svog Spasitelja. Hrist je opisan kao onaj „u kome su skrivena sva blaga mudrosti i znanja“ (Kološanima 2:3). Hrist je umro za nas (Rimljanima 5:6-8). Kada vjerujemo u Isusa, umiremo grijehu (Rimljanima 6:2) i oslobođeni smo njegove moći (Rimljanima 6:7). Oni koji umru – svijetu i grijehu – s Hristom će takođe živjeti za vječnost (Rimljanima 6:8).

Kada se pokaže Hristos, naš život, tada ćete se i vi s njim pokazati u slavi. (4. stih)

Pavle takođe predviđa povratak, ili drugi dolazak, Hristov. Hrist za nas znači život u doslovnom smislu. Kada se Hrist „pokaže“, pokazat će se i slava u svima spasenim (1. Solunjanima 4:13-18; 1. Jovanova 3:2). Riječ je o preobraženju u besmrtna tijela koje će se dogoditi prilikom ovog budućeg najvećeg događaja u historiji.

Usmrtite, dakle, ono što je zemaljsko u vašim udovima: blud, nečistotu, polnu požudu, zlu želju i lakomstvo, koje je idolopoklonstvo. (5. stih)

Zbog novog života koji je vjernicima dat u Hristu, oni trebaju prekinuti određene prakse i usredotočiti se na druge. Vjernici trebaju težiti da žive svetim životom. Stihovi 5-11 u ovom poglavljju fokusiraju se na one svjetovne, grešne postupke s kojima bi hrišćani trebali raskrstiti. Stihovi 12-17 naglašavaju pobožne, pozitivne prakse po kojima bi vjernici trebali živjeti.

Stih 5 počinje zanimljivom kombinacijom grčkih fraza. Pavle koristi izraz *nekrōsate*, što je imperativ u značenju „usmrtite!“ Nakon toga slijedi fraza *ta epi tēs gēs*, koja doslovno znači „vaše udove koji

su na zemlji“. Bez sumnje, Pavle upućuje svoje čitaoce da ne dopuštaju svom tijelu da radi šta god želi. Umjesto toga, oni treba da žive po Hristovim željama za naše živote. Pavle posebno poziva na pet konkretnih grijeha koje hrišćani trebaju „usmrtiti“ u našim fizičkim tijelima.

Prvo, vjernici treba da se suzdrže od seksualnog nemoralna. Ovo je od grčkog izraza *pornejan*, opšteg izraza za seksualne grijeha. To može uključivati predbračni seks, preljubu, homoseksualnost ili devijantnu seksualnost kao što je bestijalnost.

Drugo, Pavle govori protiv nečistoće ili duhovne nečistote. Opet, ovaj opšti grijeh može se odnositi na mnoge stvari, kao što su zle misli ili djela.

Treće, Pavle pominje „strast“, takođe prevedenu kao „požuda ili prekomjerna naklonost“. To su neprikladne žudnje koje nas odvlače od gore navedenih stvari i navode nas da počinimo grijeha nemoralna i nečistote.

Četvrto, „zla želja“ vjerovatno uključuje želje za stvarima koje su pogrešne, bilo seksualne želje ili materijalne stvari.

Peto, Pavle govori o „pohlepi, koja je idolopoklonstvo“. Pavle je lakomstvo i ljubomoru na ono što drugi imaju smatrao oblikom obožavanja idola.

Zbog toga dolazi Božji gnjev na djecu nepokornosti. (6. stih)

Ovdje Pavle upozorava da grijesi koje je upravo naveo izazivaju Božji gnjev. Ovaj gnjev je usmjeren na „sinove nepokornosti“. Prema Bibliji, Božji gnjev je rezultat ljudskog grijeha. Isus je poučavao: „Ko vjeruje Sina, ima vječni život. Ko [svoje glavo] odbija Sina, neće vidjeti život, nego Božji gnjev ostaje na njemu.“ (Jovan 3:36)

U Poslanici Rimljanima, Pavle posebno spominje „gnjev Božji“ u nekoliko navrata (Rimljanima 1:18; 5:9; 12:19), napominjući da će doći protiv bezbožnika. Oni koji vjeruju u Hrista, međutim, izbjeci će ovaj gnjev.

Božji gnjev se spominje ovdje, u poslanici Rimljanima, Efevcima 5:6, Jovanu 3:36 i knjizi Otkrivenja (Otkrivenje 14:10; 14:19;

15:1, 7; 16:1; 19:15).

Gnjev je emocija koja obuzima pravednog čovjeka u suočavanju s nepravdom (vidi: Sudije 9:30; 2. Samuelova 12:5; Nehemija 5:6; 2. Mojsijeva 32:19; Djela 17:16). Voljeti ono što je dobro znači mrzjeti zlo koje mu je suprotstavljeno (Jevrejima 1:9); prema tome, gnjev i ljubav su dvije strane istog novčića.

Antiteza ljubavi nije gnjev nego ravnodušnost. Naime, Bog je sve drugo samo ne ravnodušan. Drugi Božji uput kaže za Boga da je On „ljubomorni“ Bog ili „Bog revnitelj“. „Revnitelj“ se može prevesti i izrazom „raspaljen“, „razjaren“. Drugim riječima, Bogu je stalo do nas, kao svakom dobrom roditelju. On je uznemiren kada Njegova djeca zađu na stranputicu. Božji gnjev je reakcija na ljudski grijeh koji proizvodi nepravdu i diskvalifikaciju iz domena spasenja.

Apostol Pavle izlaže dva aspekta Božjeg gnjeva, jedan sadašnji, a drugi budući. U sadašnjem aspektu gnjev se otkriva u slobodi koju Bog dopušta svojim stvorenjima. Božji gnjev u Rimljanima poslanici znači predavanje bezbožnika sopstvenom zlom izboru (vidi 1:18, 24, 26, 28). On ljudskim bićima, zbog poštovanja načela slobodne volje i izbora, dopušta da čine zlo (koje žele) i prepušta ih posledicama njihovog zla. Iz takvog stanja, pojedinci mogu da se vrate Bogu kad shvate da su dotakli dno (Luka 15:11-32), ili da se potpuno sjedine sa zlom u ropstvu grijehu (1. Mojsijeva 6:5; Rimljanima 6:20).

Budući aspekt Božjeg gnjeva ogleda se u tome što On ne može da dopusti da se zlo nastavi zauvijek i zato postoji vrijeme u budućnosti kada će On suditi svima (Rimljanima 2:5, 6; Psalam 62:12; Isaija 3:10,11; Matej 16:27). Kad ne bi bilo Božje inicijative i Njegovog suda, ne bi uopšte bilo ni nade za nas.

Završni rezultat Božjeg gnjeva je uništenje, ili preciznije rečeno verifikacija samouništenja onima koji su tako izabrali. Kada Bog grešnike preda u njihov grijeh, oni uništavaju sami sebe. Ovo je tačka u kojoj se spajaju sadašnji i budući aspekt Božjeg gnjeva. Božji završni sud nad grešnicima je samo logični epilog njihovog samouništavanja.

Tim ste putem i vi nekad hodili, kad ste u tome živjeli. (7. stih)

Pavle u ovom pismu veoma ohrabruje vjernike Kološane. Međutim, njihovi prošli životi nisu bili pobožni. Pavle zna da su ti vjernici nekada bili seksualno nemoralni, nečisti i obožavaoci idola (Kološanima 3:5). Njihov grešni način života u ovim oblastima je u prošlom vremenu dok Pavle piše svoje pismo. Kroz Hrista, više ne moramo biti vezani za te zle navike.

To ne znači da hrišćani ne mogu biti iskušani. Niti to znači da su vjernici imuni na povratak u te grijeh. Moralno savršenstvo tokom ovog života nije obećano vjerniku u Hrista. Zbog toga Pavle upozorava na opasnosti grijeha, čak i one za koje zna da imaju spasonosni odnos s Isusom. Sam Pavle priznaje da se i dalje bori protiv grijeha (Rimljanima 7).

„Borba“ je, u stvari, ključna razlika između vjernika i nevjernika. Svi ljudi su sposobni za grijeh, bez obzira da li su obraćeni ili ne. Međutim, vjernik neće nastaviti „živjeti u grijesima“. Istinski vjernici nisu samozadovoljni niti zadovoljni svojim greškama. Osvjedočenje Božjeg Duha prisiljava pravog vjernika da se bori protiv grešnih djela, umjesto da ostane apatičan prema grijehu.

Ali sada odbacite sve ovo: srdžbu, gnjev, zlobu, pogrdan govor, a prostačke riječi neka ne izlaze iz vaših usta. (8. stih)

Pavle počinje ponavljanjem imperativa da se grešne stvari uklone iz životnih navika. Vjernici ne smiju biti poznati po tome što žive istim stilom života kao prije nego što su vjerovali u Hrista.

Dopunjujući svoju petodjelnu listu u 5. stihu, Pavle sada dodaje još pet područja duhovnog neuspjeha.

Prvo, Pavle govori protiv gnjeva. Izlivi nekontrolisanog gnjeva ne smiju se naći u životu hrišćanina. Ljutnja sama po sebi nije uvijek pogrešna, ali može dovesti do mnogo grijeha (Efescima 4:26). Ljudski bijes ima tendenciju da se pojavi zbog problema koji nisu vrijedni te emocije.

Srdžba ili ljutnja je emocija, akcija. U ovom kontekstu, srdžba sugeriše ideju osvete, a ponekad se prevodi kao „bijes“. U Rimljanima

12:19, Pavle je učio da vjernici treba da prepuste gnjev Bogu i da ne traže osvetu pod našim uslovima.

Treće, Pavle osuđuje zlobu. Grčki izraz koji se ovdje koristi je *kakian*, što uključuje ideju želje da se naudi drugoj osobi. „Zloba“ je širi pojam, koji se odnosi na opštu želju da se vidi kako druga osoba pati ili bude povrijeđena. Želja da druge zadesi šteta je grešna.

Četvrto, Pavle govori protiv klevete. U biblijskom kontekstu, kleveta je ponižavanje drugih ljudi ili govorenje zla protiv drugih. To može uključivati uvrede, laži, oštar govor ili čak ogovaranje.

Peto, Pavle osuđuje nepristojan govor. Govor koji je vulgaran, ili ima za cilj da bude uvredljiv, ne smije se povezivati sa životom vjernika.

Ne lažite jedan drugoga. Svucite staru ličnost i njena djela, i obucite novu ličnost, koja se obnavlja u spoznaji prema obličju onoga koji ju je stvorio. (stihovi 9-10)

Pavle sada detaljno govori protiv toga da hrišćani lažu jedni druge. Imajte na umu da se u ovom konkretnom slučaju Pavle posebno obraća hrišćanima koji lažu suhrišćane. Svi vjernici, bez obzira na klasu, rasu, porijeklo, godine, pol ili sposobnosti, dio su iste porodice (Kološanima 3:11; Galatima 3:28). Umjesto da budu sitničavi ili varljivi, vjernici treba da se ponašaju dobro jedni prema drugima, govoreći istinu u ljubavi (Efescima 4:15).

Pavlov razlog zašto vjernici ne bi trebali lagati jedni druge nalazi se u pitanju identiteta. Oni koji vjeruju u Hrista su novi ljudi koji su umrli grijehu i postali živi u Hristu. Cilj je tada živjeti život poput Hrista. Laganje jedni drugima nije u skladu sa ovim novim životom. Pavle podržava ovaj argument pozivajući se na najviši mogući autoritet: na samog Tvorca. Staro ja, grijeh i svijet, suprotstavljeno je novom ja. Ideju o „starom ja“ Pavle takođe raspravlja u Rimljanima 6:6 i Efescima 4:22.

Pavle dodaje da se novo ja neprestano osvježava znanjem prema obličju onoga koji ga je stvorio. To je spoznaja koja dolazi od Boga i omogućava nam da se sve više saobražavamo po Njegovom liku i

karakteru.

Baš kao što je Hrist „slika Boga nevidljivog“ (Kološanima 1:15), vjernici postaju slični Isusu. Pavle na drugim mjestima primjećuje da je Hrist „slika Božja“ (2. Korinćanima 4:4). Vjernik je nova osoba koja je dizajnirana da sve više raste u Hristu.

Tu više nema ni Grka ni Judejca, ni obrezanja ni neobrezanja, ni tuđinca, ni Skita, ni roba, ni slobodnjaka, nego je Hristos sve, i u svima. (11. stih)

Grad Kolos vjerovatno je uključivao sve grupe ljudi koje Pavle spominje u ovom stihu. Bilo je i Grka i Jevreja, pri čemu su Grci generalno bili „neobrezani“, a Jevreji „obrezani“.

U Kolosu su vjerovatno bili smješteni mnogi „varvarski“ ljudi, koje je većina Grka definisala kao one koji ne govore grčki jezik. Kao rezultat toga, smatrani su neobrazovanima i imali su reputaciju grubih i ponekad brutalnih. Skiti su bili oni koji su živjeli duž Crnog i Kaspijskog mora. U prvom vijeku, Grci su Skite smatrali najgorim varvarima, zaostalima i necivilizovanima.

Robovi su bili uobičajeni u Pavlovo vrijeme. Uskoro će dati duhovna uputstva za hrišćanske robove na kraju ovog posebnog poglavlja. Nasuprot tome, „slobodni“ ljudi su bili oni koji nisu bili obavezni prema drugima; ovi su smatrani imućnijima u društvu, iako nisu uvijek bili bogati.

Sve ove grupe se smatraju jednakim u Hristovim očima. Hrist je dovoljan za sve, uključujući i sposobnost stvaranja jedinstva među različitim ljudima koji su u njemu postali novi.

Dakle, kao Božji izabranici, sveti i voljeni, obucite se u najdublju samilost, dobrotu, poniznost, blagost i dugo trpljenje. (12. stih)

U ovom stihu Pavle nudi pet načina života koje hrišćani trebaju slijediti. Zašto? Prvo, oni su „Božji izabranici“. Bog ih je izabrao da budu dio Njegove porodice. Drugo, ovi vjernici su sveti, što znači „odvojeni“. To je zbog Božijeg rada u njima, a ne njihovih vlastitih dobrih djela. Treće, vjernike Bog „voli“ (Jovan 3:16).

Prva pozitivna praksa koju Pavle daje je saosjećajno srce. Ovo je

odgovor Bogu i drugima, koji je prepun ljubavi i brige umjesto sebičnosti.

Drugo, Pavle spominje ljubaznost. Ova grčka riječ je *chrēstotēta*, što se takođe može prevesti kao „moralna dobrota ili integritet“. Izraz se odnosi na to kako se osoba odnosi prema drugima.

Treće, vjernici treba da žive u poniznosti, osobini koju Bog cijeni u cijelom Svetom pismu (Jakov 4:6). Jevanđelje zahtijeva od ljudi da priznaju da su grešnici kojima je potreban Spasitelj. Kao vjernici, trebali bismo prepoznati Božju nadmoć u našim životima i koliko smo ograničeni. Poniznost je takođe važna kako se ne bismo ponašali arogantno ili nepravedno prema drugim ljudima.

Četvrto, Pavle spominje krotost, od grčkog *prautēta*. Ovo nije stav straha ili sugestija da bi hrišćani trebali biti plašljivi. Umjesto toga, to se odnosi na blagost, što je suprotno grubošću i zadrtošću prema drugima. „Krotka“ osoba je ona koja kontroliše svoju snagu i moć, a ne da je zloupotrebljava.

Peto, Pavle očekuje strpljenje od vjernika. Ova i druge osobine u ovom stihu blisko odražavaju listu koja opisuje plodove Duha u Galatima 5:22-23.

Podnosite jedni druge i budite milostivi jedni drugima ako neko ima pritužbu na nekoga. Kao što je Gospod milostiv prema vama, tako budite i vi. (13. stih)

U ovom stihu sugerise se pozitivna osobina koju vjernici treba da izraze jedni prema drugima: „međusobno podnošenje“. Vjernici su porodica i treba da se ophode jedni prema drugima s ljubaznošću i milošću. Ovo uključuje oprost, kao i toleranciju. Umjesto da zahtijevamo savršenstvo od drugih, moramo biti spremni da trpimo čudnosti i neobičnosti drugih vjernika. A kada ne uspiju, moramo biti spremni oprostiti i pomoći im da ozdrave.

Za obraćenog vjernika to bi trebalo doći prirodno. Onima koji prihvataju Hrista oprošteni su grijesi; kao rezultat toga, trebali bismo biti skloni opraštanju drugim ljudima (Matej 6:14-15; Efescima 4:32). Pavle direktno podržava stav da opraštamo jedni drugima

pozivajući se na ovo oprostjenje od Boga. Kako nam je Gospod oprostio? On nam je oprostio grijehе kao dar blagodati. Vjernici također treba da oprostе jedni drugima bez zamjeranja ili ponovnog pokretanja stvari kako bi povrijedili drugu osobu.

A iznad svega, obucite se u ljubav, koja je sveza savršenstva. (14. stih)

Pavle ističe da je ljubav najvažniji pozitivni atribut koji treba pokazati. Za njega je ljubav najviša osobina. Ljubav prevazilazi sve druge stavove. Pavle je već spomenuo ljubav u tri ranija navrata u ovom pismu (Kološanima 1:4, 8; 2:2) i ponovo će je spomenuti u Kološanima 3:19.

Iz Pavlove perspektive, ljubav spaja ljude i čini njihove razlike kompatibilnim. To je ono što „sklad“ znači: pozitivna kombinacija stvari koje nisu potpuno iste. To ne znači da su vjernici savršeni ili da ne griješe. Umjesto toga, kao što orkestar ili bend moraju svirati zajedno da bi napravili prijatan zvuk, ljubav je pjesma koju svi vjernici moraju svirati kako bi zajedno radili u harmoniji.

Daju nam se mnogi duhovni darovi kada prihvatimo Hrista kao našeg Spasitelja. Prema Svetom pismu, „najveća od njih je ljubav“ (1. Korinćanima 13:13). Prva Petrova 4:8 dodaje: „Prije svega, žarko volite jedni druge, jer ljubav pokriva mnoštvo grijehа.“

I neka Hristov mir vlada u vašem srcu, mir na koji ste i pozvani u jednom tijelu. I budite zahvalni. (15. stih)

Mir, dio ploda Duha (Galatima 5:22-23), u ovom pismu je naveden kao da dolazi od Boga našeg Oca (Kološanima 1:2). Mi primamo mir s Bogom kroz Hristovu žrtvu (Kološanima 1:20). Taj mir se odražava na način na koji živimo. Vjernici nisu pozvani da žive u nasilju ili međusobnim prepirkama, već u miru.

Važno je zapamtiti kontekst ove izjave. Pavle ne govori o miru u smislu „srećnih osjećanja“. U prethodnim stihovima govorio je o potrebi da hrišćani tolerišu, vole i podržavaju jedni druge. U ovom stihu, nakon što je spomenuo mir, Pavle ponovo govori o jedinstvu hrišćana. Sa Hristom kao glavom, svi smo mi dio duhovnog „tijela“,

a to je hrišćanska zajednica. Mir unutar tijela zahtijeva mir između njegovih udova. Svaka grupa vjernika povremeno će doživjeti unutrašnji sukob, ali traženje mira pomoći će nam da riješimo probleme u kontekstu hrišćanske ljubavi.

Druga osobina koju Pavle spominje u ovom stihu je jednostavna: stav zahvalnosti. Pavle više puta spominje zahvalnost u ovom pismu, pokazujući važnost zahvalnosti u hrišćanskom životu (Kološanima 1:3; 2:7; 3:16-17; 4:2).

Neka vas Hristova riječ izobilno ispuni svom mudročću. Poučavajte i podstičite se u psalmima i himnama i duhovnim pjesmama, pjevajući s radošću u srcima svojim Gospodu. (16. stih)

Pustiti da nas „riječ Hristova izobilno ispuni svom mudročću“ odnosi se na unutrašnje usvajanje Hristovih učenja, kako direktno onih koja se nalaze u jevanđeljima, tako i onih koja su objasnili apostoli. Prema Pavlu, Isusova učenja „žive“ u vjernicima na snažan način.

Ovaj stih navodi tri specifične primjene Hristove riječi koja prebiva u životu vjernika. Prva dva aspekta su navedena zajedno: poučavanje i podsticanje. Hristova riječ može da nas pouči, što je „poučavanje“. U isto vrijeme, Hristova riječ nam takođe može pokazati gde griješimo. Hristova riječ nam daje smjernice kako da ispravimo greške u onome što vjerujemo i šta radimo.

Treće, Pavle podstiče pjevanje raznih vrsta duhovnih pjesama. Njegova namjera ovdje je jednostavno da kaže da se sve vrste muzike trebaju koristiti kako bi se Hristova riječ obilato nastanila u nama. Ovo pjevanje je trebalo da se izvodi sa stavom zahvalnosti. Pjevanje hvale Bogu je u velikoj mjeri povezano s iskazivanjem naše zahvalnosti prema Njemu, umjesto da se fokusiramo na sebe ili vlastite želje. „Radost“ (*haris* na grčkom) je ono što pruža radost, zadovoljstvo, milosrdna dobrota i ljubaznost koju Bog Duhom svojim usađuje u dušu, zahvalnost, pokretačka sila za ispoljavanje hrišćanskih vrlina.

I što god da činite riječju ili djelom, sve činite u ime Gospoda Isusa, zahvaljujući kroz njega Bogu, Ocu. (17. stih)

U ovom stihu, Pavle sažima svoje učenje sveobuhvatnom frazom

„šta god činite“. Sve što nije spomenuto u njegovoj listi treba razumjeti iz njegovih riječi u ovom stihu. Ovo uključuje ono što govorimo i kako se ponašamo. Ovo se sasvim uklapa u Pavlovo odbacivanje legalizma i pobožnog samoodricanja. Naš odnos s Hristom nije u vezi sa skupom pravila – ljudski umovi nikada ne bi mogli napraviti dovoljno pojedinačnih pravila da pokriju svaku moguću situaciju. Umjesto toga, sve i svaki trenutak trebamo podrediti Hristu. Umjesto da živimo po kontrolnoj listi, mi treba da se podredimo Bogu „šta god“ da mislimo ili činimo.

Ovo učenje je naglašeno drugi put. Pavlovo učenje je još jednom sveobuhvatno. Mi treba da „činimo sve u ime Gospoda Isusa“. Posljednja fraza „zahvaljujući kroz njega Bogu Ocu“ jedan je od razloga za tradiciju završetka molitvi koristeći Isusovo ime. Iako se od nas ne traži da izgovorimo ove riječi u molitvi, ideja je istinita. Zahvaljujemo Bogu Ocu, u ime Isusovo. Kroz Isusa smo spašeni i imamo novi život (Djela 4:12). Na ovaj način poštujemo trajnu premisu u odnosu i funkcijama Oca i Sina – da je Bog Izvor svega, a Hrist Kanal, onaj kroz kojega je sve (1. Korinćanima 8:6).

Žene, budite poslušne svojim muževima, kao što dolikuje u Gospodu. (18. stih)

Ovdje Pavle daje konkretne, praktične upute za one koji žive u hrišćanskom domu.

Prvo, on se obraća hrišćanskim ženama. Poslušnost u ovom kontekstu znači dobrovoljan stav saradnje, preuzimanja odgovornosti i poslušnosti. U Bibliji, žene su pozvane da budu saradnički pomagači svojih muževa. Muževima se takođe daju duhovne obaveze prema svojim ženama. To uključuje demonstriranje iste nesebične, požrtvovane ljubavi i brige koju je Hrist pokazao za zajednicu (Efescima 5:25).

Ova vrsta posvećenosti, od žene prema mužu, smatra se „doličnom“ u Gospodu. Drugim riječima, za hrišćanku je prikladno da živi u brižnom odnosu sa svojim mužem – a to uključuje i dopuštanje njemu da vodi porodicu. Nažalost, postoji mnogo primjera hrišćanskih

muškaraca koji nisu dobro vodili svoju porodicu. Međutim, u kontekstu toga kako Bog namjerava da porodica djeluje, „prikladna“ slika je slika pobožnog muža koji se brine za porodicu. Ona, zauzvrat, pruža sličnu ljubaznost prema njemu i podržava ulogu svog muža kao vođe porodice.

Muževi, volite svoje žene i ne budite ogorčeni na njih. (19. stih)

Muškarci treba da pokažu brigu, pažnju i nježnost prema svojim ženama. Oni imaju obavezu da vole svoje žene. Ovdje se koristi oblik grčke riječi *agape*. Ovaj izraz ukazuje na nesebičnu, požrtvovanu ljubav prema drugome. Biblija je dosledna u svom prikazu ispravnog odnosa muž-žena. Muškarci su namijenjeni da budu vođe kuće. U isto vrijeme, u Svetom pismu nema mjesta da muževi budu nasilni ili nepravedni.

Druga premisa je suprotna preovlađujućim stavovima o muževima i ženama. U to vrijeme, ženama nije pridavana jednaka vrijednost i zastupljenost u svojoj kulturi. Kultura Pavlovog vremena govorila je muškarcima da imaju moć – i pravo – da budu dominantni i strogi prema svojim ženama. U stvari, Pavle koristi grčki izraz *pikra-inate*, koji implicira gorčinu, iritaciju i frustraciju.

Žene i muškarci su podjednako stvoreni na sliku Božju (Postanje 1:27). Pavle je na drugim mjestima upućivao muževe da žive u dobroti prema svojim ženama, baš kao što je Hrist volio zajednicu i dao svoj život za nju (Efescima 5:25). Ovdje opominje muževe da ne budu ogorčeni na svoje žene, već da se brinu o njima i da se prema njima ophode ljubazno.

Djeco, slušajte svoje roditelje u svemu, jer je to ugodno u Gospodu. (20. stih)

Djeci se daje jedan sveobuhvatan imperativ: poslušnost. Ovo slijedi učenje o poštovanju roditelja koje se nalazi u Dekalogu (Izlazak 20:12; Efescima 6:1-3). Takođe predstavlja univerzalno hrišćansko učenje o životu s ljubavlju i poštovanjem jednih prema drugima.

Pavle podsjeća djecu da je poslušnost roditeljima ugodna Bogu. Već je napomenuo da sve treba činiti na Božju slavu (Kološanima

3:17). Ovo uključuje način na koji dijete sluša svoje roditelje. Isus je dao primjer time što je bio pokoran svojim ljudskim roditeljima (Luka 2:51), kao i volji svog nebeskog Oca (Matej 6:10). Neposlušnost prema roditeljima smatrana je grešnom (Rimljanima 1:30; 2. Timoteju 3:2). Poslušnost prema roditeljima je biblijsko očekivanje za djecu u hrišćanskim domovima (Efescima 6:1).

Očevi, ne razdražujte svoju djecu, da ne postanu malodušna. (21. stih)

Ideja je da uzburkate ili izazovete probleme vašem djetetu. Posebno treba izbjegavati nepravdu i agresiju. Očevi ne treba da stvaraju probleme svojoj djeci, već da budu hranitelji i primjer svojim sinovima i kćerima.

Očevi koji provociraju svoju djecu mogu izazvati obeshrabrenje i malodušnost. Djeca se oslanjaju na svog oca da ponudi ohrabrenje. Kada očevi ne uspiju u ovom aspektu, to može imati dugotrajan uticaj na dobrobit njihovog djeteta. Još jednom, Efescima 6:4 odražava ovaj dio poslanice Kološanima. Očevi su pozvani i da ponude disciplinu i da poučavaju svoju djecu Božjim putevima. Ovo se ne delegira majci ili drugim uticajnim osobama. Duhovna pouka može uključivati podršku svih članova porodice, ali to je u konačnici lična odgovornost oca.

Sluge, u svemu slušajte svoje zemaljske gospodare, ne samo kad vas neko gleda, kao oni koji ugađaju ljudima, nego iskrenog srca, u strahu od Gospoda. (22. stih)

Ovdje Pavle započinje skup uputstava za „sluge“. Ovo je od grčkog izraza *dulos*, što znači osoba pod komandom ili obavezom drugog. Riječ se obično može prevesti kao „rob“, iako ono o čemu moderni ljudi misle kada vide izraz „rob“ nije baš onako kako se to prakticalo u Pavlovo vrijeme.

U ovom kontekstu, sluge su se smatrale dijelom nečijeg domaćinstva, ali nisu uživale isti nivo slobode kao njihovi gospodari. Prema Pavlu, ove sluge treba da pokažu pokornost i poslušnost svojim gospodarima. Umjesto da uči hrišćanske robove da se pobune,

Pavle ih je uputio da se pokoravaju. Pavle je negdje drugdje tražio slobodu za slugu po imenu Onisim, što je zabilježeno u Poslanici Filimonu. Međutim, jedinstveni uspjeh hrišćanstva u borbi protiv ropstva došao bi kroz promjene u društvu, a ne pobunu.

Pavle izričito kaže da ova poslušnost nije namijenjena samo „za pokazivanje“. Niti bi trebalo da ispunjava samo minimalne zahtjeve gospodara. Jasno je da je sluga trebalo da radi za Božju slavu (Kološanima 3:17), ne samo kada bi njegov ili njen gospodar gledao. Plitka služba, koja se obavlja samo kada gospodar gleda, je vrsta posla koju obavlja „ljudougodnik“, a ne bogougodnik. Hrišćanski sluga je trebao služiti „iskrenom srcem, bojeći se Gospoda“.

Bog sve vidi i zna, uključujući srce i njegove motive. Robovi su trebali služiti za Božje zadovoljstvo, a ne samo za zadovoljstvo svog zemaljskog gospodara. Iako nisu potpuni ekvivalent, slični principi se primjenjuju i na one u modernom radnom kontekstu, između poslodavca i zaposlenika.

Takođe treba napomenuti da će Pavle u Kološanima 4:1 odražavati ista osnovna očekivanja od gospodara kao što je upravo uputio slugu. U tom stihu, Pavle će podsjetiti gospodare da su oni sami slugu Gospoda na nebu i da će im se suditi u skladu s tim. Oni koji čine loše biće kažnjeni, bilo da su slobodni ili robovi (Kološanima 3:25).

Što god radite, činite to cijelom dušom kao Gospodu, a ne kao ljudima, jer znate da ćete od Gospoda dobiti odgovarajuću nagradu – nasljedstvo. Služite Gospodaru, Hristu. (stihovi 23-24)

Pavle ponavlja svoje učenje iz 17. stiha, da se hrišćansko ponašanje treba proširiti na sve aspekte života, a ne samo na mali skup pravila. Što se tiče posluge, to može uključivati čišćenje suđa ili posluživanje dostojanstvenika. „Što god“ uključuje bilo koji kontekst. Hrišćani svih vrsta treba da rade srdačno, „iz duše“. To implicira ideje entuzijazma i strasti. Pokazivanje dobrog stava na poslu čini ogromnu razliku u nečijem privatnom životu i našem uticaju na druge.

Pavlove riječi nas podsjećaju da, bez obzira na našu poziciju u životu, Bog je taj koji na kraju prosuđuje sve što radimo, tako da je

sva naša služba zaista za Njega. Od najnižeg roba do najplaćenijeg vođe, svaka osoba je pozvana da radi za Božju čast. Ne radimo „za ljude“ ili jednostavno za zemaljske ciljeve, već da proslavimo našeg nebeskog Oca. Život za Gospodnju čast je relevantan u nečijem ličnom životu, užoj porodici i radnom kontekstu.

Božje nasleđe, naše vječno prebivalište s Njim, daleko će premašiti iskušenja i ograničenja ovog života. Pavle je ponovo pokušao da usredsredi čitaoce na ono što je gore (Kološanima 3:1-2), a ne na svakodnevnne životne brige.

Pavle zaključuje ovo učenje upućivanjem na istinskog Gospoda svih, Isusa Hrista. S ove strane vječnosti, možemo svi, kakav god status sad imali, da se nadamo nasleđu koje je vječno i trajno.

A ko čini nepravdu, vratiće mu se ono što je nepravedno učinio, jer Bog nije pristrasan. (25. stih)

Ko god čini nepravdu, biće mu suđeno u skladu s tim.

Drugo, vjernici ne smiju pokazivati favorizovanje, pristrasnost ili diskriminaciju (Jakov 2:1-7). Bog nije nepravedan, tako da ne bismo trebali biti nepravedni. Ipak, kada se diskriminacija dogodi, Bog to vidi i ima mnogo bolji način da se nosi s njom od ljudske osvete (Rimljanima 12:19). Ovo je ključni stih koji treba zapamtiti u bilo kojoj raspravi o nepravednoj potčinjenosti u Bibliji. Bez obzira na to što društvo može reći osobi o njenoj moći nad drugima, Bog ne pokazuje naklonost: oni koji čine zlo ne mogu ukazivati na društvo ili kulturu kao izgovor za ono što su učinili.

Pristrasnost ili favorizovanje je bio često spominjan grijeh u Starom savezu. Često se povezuje sa korupcijom (Ponovljeni zakon 16:19; 2. Dnevnika 19:7; Izreke 24:23; 28:21). Grešno je pokazivati favorizovanje ili nepravednost u našoj poslušnosti Bogu (Malahija 2:9). Isus je bio poznat po tome što nije pokazao pristrasnost (Luka 20:21), nešto što će Petar i Pavle shvatiti u vezi s Božjom ljubavlju prema neznabošcima (Djela 10:34; Rimljanima 2:11; Galatima 2:6; Efescima 6:9; 1. Timoteju 5:21).

4. Riječ solju začinjena

Gospodari, postupajte sa svojim slugama pravedno i pošteno, znajući da i vi imate Gospodara na nebu. (Kološanima 4:1)

Pavle je primijetio u Kološanima 3:25 da će Bog svim ljudima dati nepristrasan sud. Imajući to na umu, Pavle ovdje upozorava gospodare da budu poštenu u svom ophođenju sa svojim slugama. To je bilo u suprotnosti s kulturnim normama Kolosa i većine drugih drevnih gradova. Iako je maltretiranje možda bilo kulturno prihvatljivo, nije bilo prikladno za vjernika u Hrista. Ovaj uput da se pravedno i pošteno ponašaju prema svojim slugama u skladu je s mnogim učenjima Starog saveza o dobrom ophođenju prema slugama.

Međutim, Pavlov najhitniji razlog za ovu perspektivu je taj što oslobođenik ima svog Gospodara: Gospoda na nebu. Ako je ljudski gospodar bio nepravedan, Bog (njihov Gospodar) je znao za to. Ponovo ponavljajući temu iz Kološanima 3:17 – činiti sve za Božju slavu – Pavle je naglasio ispravan tretman ljudi, kao nečega što Bog vidi, poznaje i čuva, s dubokim poštovanjem.

Ustrajte u molitvi, bdite u njoj i zahvaljujte. (2. stih)

Bog nema namjeru da molitva bude događaj koji se odvija samo u određeno vrijeme. To treba da bude stalni dijalog sa Gospodom. Prva Solunjanima 5:17 napominje da se vjernici „mole bez prestanka“ ili bez kraja.

Pavle spominje dva važna aspekta molitve. Prvo, vjernici treba da budu „budni“ u molitvi. Ovo nosi ideju da stoje na straži, ili da ostanu budni noću kako bi bili sigurni da je lokacija bezbjedna. Molitva zahtijeva stalnu pažnju, baš kao straža na gradskim kapijama. U praksi to znači da molitva nije nemaran, neobavezan ili neozbiljan čin. Trebalo bi da se molimo sa određenom namjerom.

Drugo, molitva bi trebalo da bude zahvalna. Glavna korist od molitve je usklađivanje naše volje sa Božjom voljom, što vodi većem

razumijevanju i većem osjećaju zahvalnosti.

Molite se ujedno i za nas, da Bog otvori vrata našoj poruci, kako bismo propovijedali tajnu o Hristu, zbog koje i jesam u okovima, da je objavim onako kako bih trebao govoriti. (stihovi 3-4)

Osim što se mole za sebe, Pavle traži od Kološana da se mole za njega i one s njim. Pavle je bio iskren u pogledu svoje potrebe za molitvom, pogotovo jer je u to vrijeme bio vezan u kućnom pritvoru. Zanimljivo je primijetiti da Pavle ne traži izričito od hrišćana iz Kološa da se mole za njegovu slobodu. Umjesto toga, on traži da mole Boga za prilike da dijele jevanđelje. Pavle je također govorio o „vratima“ otvorenim za njegovu službu propovijedanja u 1. Korinćanima 16:9 i 2. Korinćanima 2:12. „Tajna“ o kojoj govori je ista kao što se spominje u Kološanima 2:2.

Iako je bio samo u kućnom pritvoru, Pavle nije imao mogućnost da ode ili putuje slobodno. Razlog njegovog zatočeništva bio je njegov rad za jevanđelje. Pavla su u Jerusalimu uhapsili oni koji su mu se suprotstavljali i ostaće u zatvoru dok se ne obrati cezaru. U vrijeme kada je pisao, čekao je suđenje u Rimu.

Pavlov lični zahtev za molitvom je jasnoća u propovijedanju jevanđelja. Ova kratka fraza sadrži mnogo značenja u nekoliko riječi. Prvo, jevanđelje više nije tajna, već je jasna poruka (Kološanima 1:26). Drugo, Pavle priznaje da jevanđelje treba biti predstavljeno jasno, bez zabune ili komplikacija. Lažna učenja koja je Pavle osudio ranije u ovom pismu karakteriše prevara i obmana (Kološanima 2:8). To je uključivalo promjenu jevanđelja ili dodavanje njemu, čineći ga nejasnim mladim vjernicima.

Mudro se ponašajte prema onima koji su van [zajednice], otkupljujući vrijeme. (5. stih)

Dio pronošnja jevanđelja i razjašnjavanja nalazi se u postupcima vjernika prema nevjernicima. Ovdje su predstavljena dva važna principa. Prvo, treba koristiti mudrost ili razboritost u vezi sa našim postupcima prema nevjernicima. Ono što radimo i ono što govorimo mora biti dosledno, tokom vremena i jedno s drugim, kako bi jasno

predstavili Isusovu poruku.

Drugo, treba da efikasno koristimo svoje vrijeme. Neki prevodi tumače ovu frazu kao „iskoristiti svaku priliku“. Svaki trenutak života je važan i treba ga maksimalno iskoristiti u služenju Hristu. Više od većine, Pavle je bio akutno svjestan toga, budući da je tokom svoje službe pretučen, zatvoren i doživio brodolom. Ova perspektiva nadahnula je Pavla da hrabro podijeli vjeru u Isusa s nevjernicima.

Ovo je osnovni dio evanđeoske poruke: vrijeme je kratko. Vjernici bi trebali biti motivisani spoznajom da će ljudi oko nas umrijeti odvojeno od Hrista ako ne čuju i ne prime jevanđelje.

Neka vaša riječ uvijek bude ljubazna, solju začinjena, da biste znali svakome da odgovorite kako treba. (6. stih)

Ovdje je dat peti princip za djelotvoran pristup drugima, ideja ljubaznog govora.

U Pavlovo vrijeme, so je prvenstveno služila kao konzervans, čuvajući meso od kvarenja. Bila je dovoljno vrijedna da se koristi kao oblik valute. I, naravno, mijenja ukus svemu čemu se doda. U tom smislu, Pavlova upotreba ove metafore ima više od jednog značenja. Riječi vjernika treba da sačuvaju Hristovu poruku, pomažući joj da efektivno dopre do što većeg broja ljudi. Ono što hrišćanin kaže trebalo bi da doda vrijednost razgovoru; naše riječi bi trebale biti ohrabrujuće ili od pomoći. Konačno, istina o našim obnovljenim hrišćanskim životima trebala bi biti jasna u različitom „ukusu“ načina na koji govorimo i djelujemo.

Drugi aspekt blagodatnog govora je sposobnost da se odgovori na pitanja nevjernika. Petar je takođe primijetio važnost ovog područja službe, rekavši: „Budite uvijek spremni da date odgovor svakom čovjeku koji od vas traži obrazloženje nade koja je u vama, ali činite to s blagošću i strahom“ (1. Petrova 3:15). Pronošenje Hrista uključuje i pozitivnu prezentaciju jevanđelja i sposobnost da se ono brani (Titu 1:9). Samo znanje nije sve što je potrebno. Da bi se dao odgovor na istinski „hrišćanski“ način, osoba mora iznijeti istinu koristeći prikladne riječi i pravilan stav.

O tome kako sam, sve će vam ispričati Tihik, moj voljeni brat, vjerni sluga koji sa mnom služi Gospodu. Šaljem ga k vama baš zato da znate kako smo, i da utješi vaše srce. (stihovi 7-8)

Dok završava svoju poruku, Pavle prelazi na tačke o raznim hrišćanskim prijateljima. Ovdje Pavle spominje Tihika, koji izgleda da je dostavio pismo kao i druge vijesti. Tihik je prenio ovu poruku, kao i nekoliko drugih, iz Rima i bio je u pratnji Onisima. Među pismima koje je Tihik nosio bilo je i jedno koje je Pavle napisao Efescima (Efescima 6:21). Tihik se takođe spominje u Djelima 20:4, 2. Timoteju 4:12 i Titu 3:12.

Pavle daje tri pozitivne izjave o Tihiku. Prvo, naziva ga „voljenim bratom“ (takođe u Efescima 6:21). Tihik je uglavnom bio nejevrejski vjernik i ranije je služio zajedno s Pavlom (Djela 20:4), pored toga što je bio s njim u Rimu kako bi mu pomogao u dostavi njegovih pisama. Drugo, on se naziva „vjernim služiteljem“ (takođe u Efesima 6:21). Tihik je vjerovatno služio kao jedan od vođa. Samo Epafras je dobio ovu istu titulu (Kološanima 1:7). Treće, Pavle kaže da je Tihik „suslužitelj u Gospodu“, što se takođe koristi za Epafrasa (Kološanima 1:7).

Pavle je želio da Kološani čuju direktno od žive osobe koja je služila uz njega. Zbog toga bi Pavle lično poslao nekoga poput Tihika. U tom vremenu komunikacija je bila znatno sporija nego danas. Glasine bi se lako mogle proširiti bez jednostavnog načina da se saznaju pravi detalji. Slanje Tihika, zajedno sa pismom, ponudilo je dvije tačke dokaza koji potkrepljuju istinu.

Zajedno s Onisimom (Kološanima 4:9), biće dva živa svjedoka i Pavlovo pismo da se potvrdi šta se zaista događa. Takođe, kao očevidac Pavlove službe, Tihik je mogao lično da ohrabri vjernike iz Kološa. Očigledno je bio nadaren za ovo područje, pomažući Pavlu i drugim vjernicima u vjeri.

S njim šaljem i Onisima, mog vjernog i voljenog brata, koji je od vas došao. Oni će vam sve ispričati o tome kako je ovdje. (9. stih)

Zajedno sa Tihikom, Onisim takođe ima zadatak da pomogne u

isporuci ovog pisma Kološanima. Onisim je bio odbjegli rob, nekada u vlasništvu hrišćanina po imenu Filimon (Filemon 1). Filimon je došao do vjere u Hrista kroz Pavlov uticaj u Rimu. Tokom ovog istog putovanja, Onisim je takođe predao pismo koje je Pavle napisao njegovom gospodaru, koji je živio u istom gradu. Istorija bilježi da je Filimon udovoljio Pavlovom zahtjevu da oslobodi Onisima (Filimon 1:15-18), koji je kasnije služio kao vođa zajednice.

Pavle je prihvatio Onisima kao suvjernika u Hrista, uprkos tome što je bio odbjegli rob. U to vrijeme to nije bilo samo kršenje društvenih normi, već i zločin kažnjiv smrću. Onisim je takođe bio iz Kološa, zbog čega je Pavle mogao tvrditi da je „jedan od vas“. Ova dva čovjeka – Onisim i Tihik – donosili su dodatne vijesti koje se ne nalaze u Pavlovim pismima. Intrigantno je nagađati koje su dodatne informacije ovi ljudi podijelili tokom svoje posjete hrišćanima iz Kološa. Ostala su nam četiri kratka poglavlja, ali njihova govorna učenja i izvještaji vjerovatno su uključivali mnogo sati dodatnih informacija.

Pozdravlja vas Aristarh, moj zatvorski drug, i Marko, Barnabin rođak (za koga ste još ranije dobili upute da ga lijepo primite ako dođe kod vas), i Isus zvani Just, koji su od obrezanih. Oni su moji jedini saradnici u službi za Božje kraljevstvo koji su se pokazali kao podrška meni. (stihovi 10-11)

Pavle spominje još nekoliko vjernika koji su s njim u Rimu. Stihovi od 10 do 14 navode šest konkretnih muškaraca, slično spisku datom u Filimonu 1:24. Prva dva čovjeka navedena u ovom stihu su Aristarh i Marko.

Aristarh je vjerovatno isti čovjek koji se spominje po imenu u Djelima 19:29, 20:4 i 27:2. On je u prošlosti pratio Pavla i putovao s njim u Rim. Pavle ga opisuje kao „zatvorskog druga“, iako je malo vjerovatno da je bio dio Pavlovog trenutnog zatočeništva. Međutim, u drugim vremenima bio je doslovno zatvorenik.

Marko je ovdje naveden kao „Barnabin rođak“. Većina naučnika se slaže da je to isti Marko koji se spominje u cijelom Novom savezu (Djela 12:12; 2. Timoteju 4:11; 1. Petrova 5:13). To je isti onaj Marko

koji je putovao s Pavlom i Barnabom na njihovo prvo misionarsko putovanje, krenuvši rano da bi se vratio u Jerusalem. Pavle je odbio da ga povede na sledeće putovanje, a Barnaba je otišao sa Markom umjesto na Kipar. Godinama kasnije, Marko se spominje sa Pavlom tokom njegovog kućnog pritvora zajedno sa Lukom (Kološanima 4:14).

Kao blizak Petrov saradnik, ovaj Marko je isti onaj koji je zaslužan za pisanje Jevanđelja po Marku. Marko i Luka su možda razvili svoje pisane izvještaje u vrijeme dok je Pavle pisao ovo pismo, što bi objasnilo njihove mnoge sličnosti.

Treći jevrejski hrišćanin ovdje se zove „Isus zvani Just“. „Isus“ je grčka transliteracija hebrejskog imena Ješua. Ime Just se spominje u Djelima 1:23 i Djelima 18:7, ali obojica su vjerovatno potpuno različiti ljudi. Hebrejska kultura je sadržavala pregršt često korišćenih imena, tako da je bilo normalno da muškarci nose nadimke, prezimena ili proširene oznake poput ove.

Pavlovo spominjanje „obrezanih“ znači da je Pavle smatrao Aristarha, Marka i Isusa Justa svojim jedinim jevrejskim hrišćanskim saradnicima. To znači da su tri preostala druga u stihovima od 12 do 14 svi neznabošci. Ili, u Timotejevom slučaju, napola neznabožac, jer mu je majka bila Jevrejka (Djela 16:1-3; 2. Timoteju 1:5-6).

Čini se da Pavle cijeni društvo hrišćanske braće. Živjeti sam u kućnom pritvoru vjerovatno je bila usamljena situacija. Zajedništvo ove trojice donijelo je Pavlu veliko ohrabrenje, pomažući mu tokom onoga što bi inače bilo mnogo teže.

Pozdravlja vas Epafras, koji je od vas došao, sluga Hrista Isusa. On se uvijek bori za vas u svojim molitvama, da do kraja sačuvate zrelost i da imate čvrsta uvjerenja u pogledu svega što je Božja volja. Zaista svjedočim za njega da se veoma trudi za vas i za one u Laodikeji i one u Hijerapolisu. (stihovi 12-13)

Prema ovom pismu, Epafras je iz Kolosa. Pomogao je u osnivanju Kološanske skupštine i tamo je bio veoma poštovan (Kološanima 1:7). U nekom trenutku, Epafras je otputovao u Rim da posjeti Pavla

i bio tamo u vrijeme kada je ovo pismo napisano. Epafras je u pismu uputio lične pozdrave svojim suvjernicima, jer će ga predati Tihik i Onisim.

Pavle takođe bilježi Epafrasove lojalne napore u molitvi za svoj rodni grad. Konkretno, Epafras se molio da vjernici mogu biti zreli i potpuno uvjereni u svu Božju volju. Bog želi zrelost (Kološanima 1:28), što se odnosi kako na znanje tako i na praktični hrišćanski život. Hrist je uzor dostizanja zrelosti (Efescima 4:15).

Pavle kaže da je Epafras marljivo radio za hrišćane u dva obližnja grada: Laodikiji i Hijerapolisu. Laodikeja se spominje u Kološanima 4:15-16 i u Kološanima 2:1. Skupština u Laodikiji je takođe oslovljena u Otkrivenju 1:11 i Otkrivenju 3:14-22 kao jedna od sedam skupština kojima se Isus obratio preko Jovana. Hijerapolis se ne spominje nigdje u Novom savezu.

Istorija nam govori da su Kolos, Laodikeja i Hijerapolis bili dio jedne trigradske oblasti. Ovaj region je danas poznat kao Pamukale, na jugozapadu današnje Turske. Crkveni historičar Euzebij je spomenuo je jevanđelistu Filipa koji je služio i stradao u ovom gradu. Istorija takođe bilježi da su Filipove kćeri služile kao proročice u ovoj oblasti (vidi Djela 8; 21:8-9).

Pozdravlja vas Luka, voljeni ljekar, i Dimas. (14. stih)

Luka je „voljeni ljekar“. Ovo je isti Luka koji je napisao Jevanđelje po Luki i knjigu Djela apostolska. U vrijeme kada je ovo pismo napisano, on je prvenstveno poznat kao doktor medicine i Pavlov saputnik. Luka se spominje kao saradnik tokom mnogih Pavlovih putovanja zabilježenih u Djelima apostolskim.

Drugo, Pavle spominje čovjeka po imenu Dimas. I Luka i Dimas su dio hrišćanskog društva koje se spominje ovdje i u Filimonu 1:24. Međutim, za razliku od Luke, Dimas će kasnije napustiti Pavla. U Drugoj Timoteju 4:10 piše: „Jer me je Dimas ostavio zato što je zavelo sadašnje doba i otišao je u Solun“. Taj tužni izvještaj će biti napisan za vrijeme Pavlovog drugog zatočeništva, koje se dogodilo samo nekoliko godina nakon što je napisano ovo pismo Kološanima.

Ovaj primjer nam opet pokazuje da hrišćani mogu otpasti od vjere. Jednom spasen, zauvijek spasen, je lažna premisa neodrživa u teoriji i praksi.

Pozdravite braću u Laodikeji, i Nimfu i pozvane u njenoj kući. A kad se ovo pismo pročita kod vas, neka se pročita i u skupštini Laodikejaca, a vi pročitajte ono iz Laodikeje. (stihovi 15-16)

„Braća u Laodikiji“ se odnosi na hrišćane u susjednom gradu Laodikiji, oko 20 km od Kolosa. Pavle je želio da se ovoj skupštini u Laodikiji pročita pismo koje je poslao Kološanima, a da Kološanska zajednica pročita pismo koje je poslao za Laodikejce. Neki naučnici sugerišu da je ovo sada izgubljeno pismo Laodikejcima isto kao i napisano Efescima. Međutim, vjerovatnije je da se ovaj stih odnosi na potpuno drugi spis koji je u međuvremenu izgubljen.

Nimfa je žensko ime, vjerovatno žene koja je bila domaćin zajednice u svom domu. Neizvjesno je da li su Nimfa i njena zajednica bile u Laodikiji ili u susjednom Hijeropolisu. Bez obzira na to, zajednice su se obično sastajale u kućama u prvom vijeku. Pavlov pozdrav kućnoj zajednici u domu ove žene nije se odnosio na nju kao vođu zajednice, već je vjerovatno više govorio o veličini njenog doma koji je dovoljno velik da primi skup vjernika.

I recite Arhipu: „Pazi da izvršiš službu koju si primio u Gospodu.“ (17. stih)

Posljednja osoba koju Pavle spominje je Arhip, šaljući mu ohrabrenje da ispuni službu koju je primio u Gospodu. Arhip je vjerovatno bio sin Filimona i Apije (Filimon 1:2). Tamo su ga nazvali „saborcem“ u zajednici koja se sastajala u Filimonovoj kući. Pavle je sigurno imao neku vezu sa Arhipom u prošlosti, bilo direktno ili preko Epafrasa. S obzirom na to da je Pavle planirao da lično posjeti Filimona (Filimonu 1:22), vjerovatno je susreo Arhipa licem u lice.

U ovom stihu Pavle ohrabruje ovog mladog propovjednika da „ispuni“ ili dovrši svoju službu. Kao i svim legitimnim službenicima, Arhipova služba bila je obaveza koju mu je dao Bog. Primio ju je i očekivalo se da će biti jak u vjeri. Pavle će kasnije ponuditi slične

riječi u ličnim pismima Timoteju i Titu. Pavle je poznat po svom ulaganju u mlađe vođe i ohrabriranju sledeće generacije vjernika da čvrsto stoje u vjeri.

Ja, Pavle, pišem vam ovaj pozdrav svojom rukom. Mislite na moje okove. Neka blagodat bude s vama. (18. stih)

Pavle je obično diktirao svoja pisma nekom od saradnika ili pisaru. Ono što bi se izdvojilo u ovom poslednjem stihu je da je Pavle lično zapisao poslednje riječi. Bilo je to kao da dodaje svoj autogram, dodatnu vrijednost već važnom pismu.

Svojim riječima, Pavle je dodao: „Mislite na moje okove.“ Iako je bio u kućnom pritvoru za to vrijeme u Rimu (Djela 28:30-31), Pavle je možda držan u svom stanu sa lancem. U nekim slučajevima, zatvorenici su bili vezani lancima direktno za rimskog čuvara kako bi se spriječio bijeg. Druga alternativa je da Pavle ovdje figurativno govori o svom zatvoru. U oba slučaja, nije imao slobodu kretanja. Trebalo je da se mole za njega i da se „sjećaju“ njegovog zatočeništva.

Pavle završava ovo pismo u svom tipičnom stilu, govoreći: „Neka blagodat bude s vama.“ Uprkos svim poteškoćama, Pavle počinje i završava s Božjom blagodaću, dovoljnom za spasenje kao i svaki drugi aspekt hrišćanskog života.